

ŽELEZAR

JESENICE, 9. JANUARJA 1986

ŠTEVILKA 1 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štiri-najstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Grbovič, tehnični urednik — novinar Dare Bradak, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

V dvorani samoupravljalcev je 27. decembra potekala seja delavskega sveta delovne organizacije. V prvem delu seje so delegati obravnavali pregled izvajanja sklepov prejšnje seje, nadaljevanje projekta Jeklarna 2, gospodarski načrt delovne organizacije, osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe, samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za gradnjo javnega omrežja za prenos podatkov, samoupravni sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o združevanju v jugoslovansko banko za mednarodno ekonomsko sodelovanje, poročilo volilne komisije Železarne o izidu referenduma za sprejem skupnih temeljev za pripravo srednjeročnih planov, izločitve temeljne organizacije Monter Dravograd iz Železarne

Jesenice, imenovanja in delegatska vprašanja. V drugem, slavnostnem delu, pa so bile podeljene nagrade, predsednik poslovnega odbora pa je ob izteku leta ocenil dosežene rezultate, analiziral težave in podal smernice za delo v naslednjem letu.

Iz poročila o izvrševanju sklepov prejšnje seje je bilo razvidno, da so izvršeni, nekateri dolgoročnejšega značaja pa so še v izvajanju. Osnutek nove organiziranosti Železarne je v pripravi, informacija o poteku te projektne naloge pa je bila objavljene

na eni prejšnjih števil Železarja. Poslovodni odbor je pripravil odgovor oziroma poročilo, kako izpolnjujemo cilje, ki smo jih sprejeli z rebalansom plana za leto 1985. Poročilo bo objavljeno tudi v Železarju. Odgovora na delegatski vprašanji temeljne organizacije Valjarna blumingštel sta bila pripravljena. Delegacija te temeljne organizacije z odgovorom OŠDC o prekatégorizaciji del in nalog v Valjarni debele pločevine ni zadovoljna, zato so delegati sklenili, naj OŠDC odgovor dopolni in odgovori predvsem na vprašanje, kako je bilo mogoče v času moratorija opraviti prekatégorizacijo posameznih del in nalog. Do dvajsetega decembra bi morali družbenopolitične organizacije in vodstva TOZD in delovnih skupnosti zaključiti obravnavo aktivnosti delegatov samoupravnih organov in delegacij ter poročila poslati na CPSI. Do seje delavskega sveta je to storilo le pet temeljnih organizacij. Delegati so kritizirali tak odnos do izvrševanja sklepov in zahtevali, da ostale temeljne organizacije in delovne skupnosti to nalogo čimprej opravijo.

Sledilo je poročilo o stanju projekta Jeklarna 2. V njem so bila zajeta najpomembnejša področja projekta, in sicer njegovo terminsko izvajanje, priprava kadrov za proizvodnjo in nova investicijska vrednost. Izvajanje vseh nalog v okviru tega projekta zahteva izredne napore in angažiranost vseh sodelavcev projektne skupine, zato so delegati sprejeli pobudo, da je treba do prihodnje seje pripraviti predlog stimuliranja teh delavcev. Zaradi zamud pričetka gradnje, visoke inflacije in spremenjene dinamike gradnje se je vrednost projekta povečala. Pogoji za nemoteno nadaljevanje del je zagotovitev dodatnih finančnih sredstev, zato so delegati potrdili novo vrednost projekta in viro financiranja.

V decembru so vse temeljne organizacije in delovne skupnosti obravnavale in sprejele gospodarski načrt delovne organizacije za leto 1986. Iz poročila odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne, ki je uskladih pripombe iz razprave, je bilo razvidno, da je pripombe imelo šest temeljnih organizacij in delovna skupnost. Večina pripomb se je nanašala na plan kadrov, problematiko znotraj posamezne temeljne organizacije, TOZD Plavž pa je imel pripombo na dodatno stimuliranje v TOZD Jeklarna. Delegati so sklenili, naj poslovodni odbor z vodstvi TOZD, predvsem Hladne valjarne Jesenice in Plavža, organizira razgovore in pripravi ustrezne obrazložitve k njihovim pripombam. Do naslednje seje pa mora biti pripravljeno tudi poročilo, za katere delovne naloge v Jeklarni velja sprejeti sistem dodatnega stimuliranja. Sestavni del gospodarskega načrta je tudi plan izredno plačane in izredno neplačane odsotnosti, ki ga je obravnaval in sprejel odbor za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne. Delegati so sklenili, naj strokovna služba izdela plan in ga objavi v Železarju.

Ob zaključku te točke je predsednik skupščine občine Jesenice Franc Brelih čestital Železarjem za dosežene rezultate in poudaril, da ima Železarna v vseh planskih dokumentih občine določeno prioriteto.

Delegati so nato obravnavali osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev OD in dela sklada skupne porabe. Po uvodni obrazložitvi je mentor odbora za uresničevanje zakona o združenem delu prebral še stališča in sklepe tega odbora. Po krajši razpravi so delegati določili osnutek sporazuma in osnutek metodologije vrednotenja zahtevnosti del in nalog. Javna razprava bo potekala do 31. januarja po samoupravnih delovnih skupinah, ki naj se združijo v zbornice delavcev in organizirajo skupne sestanke, da bi se lahko oblikovale enotne pripombe oziroma bi bila dana možnost za enotno razlago. Pri-

pombe, mnjenja in predloge bo zbiral CPSI. Osnutek sporazuma in metodologije smo vsi delavci prejeli 27. decembra.

Gradnja in delovanje javnega omrežja za prenos podatkov sta kot posebna planska naloga vnešena v srednjeročne planske dokumente Slovenije in Jugoslavije. Omrežje bo omogočalo prenos podatkov med različnimi organizacijami, pa tudi dostop do mednarodnih baz podatkov. Tudi sestavljena organizacija se bo vključila v ta sistem, prej pa mora dobiti soglasje posameznih delovnih organizacij. Delegati so se strinjali, da SOZD SŽ pristopi k samoupravnemu sporazumu o združevanju dela in sredstev za gradnjo javnega omrežja za prenos podatkov JUPAK v SRS. Delavski svet SOZD SŽ naj sprejme ustrezne sklepe, s katerimi bo določil podpisnika pristopne izjave in delegata odbora delegatov udeležencev sporazuma.

V nadaljevanju so delegati sprejeli samoupravni sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o združevanju v jugoslovansko banko za mednarodno ekonomsko sodelovanje.

Delavski svet je na prejšnji seji razpisal referendum za sprejem predloga skupnih temeljev za pripravo srednjeročnih planov TOZD, DO in SOZD za naslednje srednjeročno obdobje. Referendum je bil 28. decembra v vseh temeljnih organizacijah. V dveh temeljnih organizacijah predloga skupnih temeljev niso sprejeli. Podrobno poročilo o izidu glasovanja v tej številki objavlja volilna komisija.

Delegati so sprejeli sklep o ponovnem razpisu referenduma v TOZD Plavž in Hladna valjarna Jesenice, ki bo 21. januarja. Volilni komisiji teh TOZD in volilna komisija Železarne morajo pripraviti vse potrebno za izvedbo referenduma, pred referendumom pa je treba razrešiti vsa sporna vprašanja v teh TOZD.

O izločitvi temeljne organizacije Monter Dravograd iz Železarne Jesenice smo že pisali. Delegati so na tej seji sprejeli sklep, da se predlog samoupravnega sporazuma o načinu

OPERATIVNI PROGRAM SMO PRESEGLI ZA 3,5 ODSOTKA

Po prvih, še nedokončnih podatkih statistične službe smo v mesecu decembru izdelali 122.196,8 tone skupne proizvodnje. Indeks na družbeni plan je 98,9 odstotka, operativni program pa smo presegli za 3,5 odstotkov. Operativni program skupne proizvodnje izpolnjujejo naslednje TOZD: Jeklarna (100,1 %), Livarna (102,8 %), Valjarna blumingštel (113,4 %), Valjarna žice (103,7 %), Valjarna debele pločevine (112,3 %), HV Bela (106,9 %), Vratni podboji (121,9 %), Jeklovlek (117,1 %) in Elektrode (108,5 %).

V TOZD Plavž so izdelali 12.483,4 tone grodlja. Družbeni plan dosega 80-odstotno, nižji operativni program pa 9,25-odstotno.

TOZD Jeklarna je izpolnila operativni program, ki je enak družbenemu planu. Vili so 39.834,7 tone jekla in tako dosegli 100,1 odstotka.

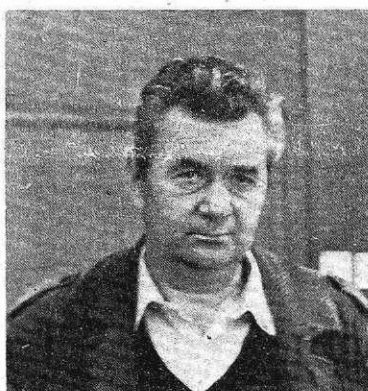
V zadnjem mesecu leta 1985 je bilo odpremljenih 31.976,7 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je 94,7 odstotka družbenega plana in 105,6 odstotka nižjega operativnega programa. Plan odpreme so presegle temeljne organizacije: Valjarna žice (115,1 %), Valjarna debele pločevine (114,2 %), HV Bela (108,8 %), Profilarna (146,7 %), Vratni podboji (140,6 %), Jeklovlek (112,6 %) in Elektrode (116,7 %).

Stanko Čop

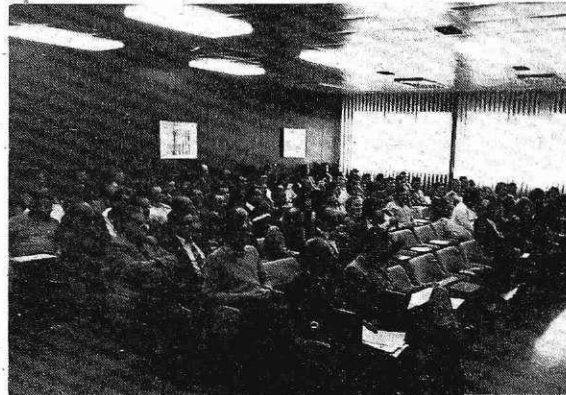
Janez Biček

Franc Potokar

Boris Bregant

Na zadnji seji osrednjega delavskega sveta Železarne v lanskem letu so podelili tudi priznanja inovatorjem. Pantzovo nagrado za življenjsko delo je prejel Stanko Čop, nagrado Novator leta pa sta dobila Janez Biček in Franc Potokar. Nagrado za najboljše dosežke s področja varstva pri delu, humanizacije dela in varstva delovnega in bivalnega okolja je prejel Alojz Koželj. Srebrno novatorsko plaketo za sedem izvedenih izboljšav so si prislužili Karel Ravnik, Janez Markovec in Vlado Repe. Hkrati so v temeljni organizaciji podelili tudi bronaste novatorske plakete, ki jih dobijo novatorji s tremi izvedenimi

izboljšavami. Dobili so jih: Henrik Zupan, Jože Rožič, Franc Potokar in Jože Arh iz Jeklarnice, Sašo Piber iz Žičarne, Anton Torkar iz Livarne, Miha Šlibar iz Remontnih delavnic, Ivan Mežik z Vzdrževanja, Mitja Benedičič iz HVB in Niko Cenček iz Strojnih delavnic. Zveza izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jugoslavije pa je našemu Oddelku za zaščito industrijske lastnine podelila plaketo SPATUJ. Sejo delavskega sveta je s svojim govorom zaključil Boris Bregant, predsednik poslovnega odbora naše železarne.

(foto: B. Grce)

Nepredvidljive posledice

Železarji smo posledice odlokov o sprostitvi izvoza izdelkov črne metalurgije že doživeli pred približno dvajsetimi leti. Posledice takih odločitev so potisnile proizvajalce jekla v težak ekonomski položaj, to je v izgube ob zaključnih računih in stagnacijo v razvoju. To je terjalo veliko naporov, precej let pa je bilo potrebnih, da smo sanirali posledice takratnih ukrepov. Toliko bolj se nam zato zdi sedanja odločitev zvezne vlade neprimerna, ker je ekonomska zaščita proizvajalcev jekla v svetu vedno večja, kar čutimo ob vedno pogostejših omejitvah, ki jih vlade v razvitem svetu uveljavljajo v korist svojih proizvajalcev jekla. Pri tako velikem debalansu, ko ni deviz niti za uvoz repromaterialov, koksa, nafte, da ne govorimo o opremi, železarji upravičeno dvomimo, da bi tak ukrep pripomogel k izboljšanju splošnega gospodar-

skega položaja Jugoslavije oziroma, kot je bilo včeraj rečeno, kovinsko predelovalne industrije. Z naložbami, izvršenimi v preteklih letih v našo panogo, smo slovenske in ostale železarne letos prvič sposobne pokriti potrebe domačih predelovalcev jekla, tako po kvaliteti kot seveda ustreznem asortimentu. Izvoz in uvoz bosta kljub temu še prisotna, in to za bilansiranje potreb v posameznih kvalitetah in eventualnih tržnih viških.

Ob tako sprejetih ukrepih je seveda sedaj mnogo goče pričakovati, da bi po uspešnih letih železarji tudi v prihodnje poslovali brez izgub in se normalno razvijali.

ČLANICA POSLOVNEGA ODBORA ŽELEZARNE
JELKA VIDALI

PANTZOVA NAGRADA 1985

Stanko Čop: »Znamo, a imamo premalo samozavesti«

Dobitnik Pantzove nagrade za leto 1985 je Stanko Čop, dobil pa jo je za življenjsko delo. Stanko Čop je 1952. leta diplomiral na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo in se še isto leto zaposlil v Železarni kot asistent v SM jeklarni. Leta 1960 je postal glavni metalurg topilnic, kasneje obratovodja martinarne in vodja TOZD talilnice. Sedaj je zaposlen v Sektorju novogradenj kot odgovorni delavec za gradnjo Jeklarne 2.

Stanko Čop se je izkazal že kot študent, saj je za svoje diplomsko delo dobil Prešernovo nagrado. Zlasti kot glavni metalurg je veliko prispeval k razvoju jeklarne in še posebej martinarne, aktivno pa je sodeloval pri uvajanju novih livnih materialov. Ves čas je bil pobudnik dejavnosti za izboljšanje tehnologije proizvodnje in kvalitete jekla. Za cilj svojega dela si je postavil napredek naše železarnice, s svojim znanjem in izkušnjami pa je vzgojil številne metalurge, ki nadaljujejo njegovo delo.

Ko sem se poskušal z njim dogovoriti za intervju, se pred uradno pogovorom, mi je takoj povedal, da si ne želi publicitete. Tudi sicer se ne rad postavlja s svojim delom, saj meni, da je nenehno uvajanje novosti in posodabljanje proizvodnje njegova delovna dolžnost. O tem navsezadnje govori tudi to, da je sam prijavil le dve inovaciji, pri katerih je sodeloval (izolacijske plošče in gorilnik za SM jeklarno), čeprav je bilo teh precej več. »Vsak šolan človek bi moral v svoji delovni karieri uvesti nekaj novega,« meni Stanko Čop.

Ker pač nerad govori o sebi, sem svojega sogovornika poprosil, naj oceni, kaj pomeni naša železarna v primerjavi z drugimi, zlasti kar zadeva tehnologijo proizvodnje jekla in naše metalurško znanje.

»V proizvodnji jekla smo nekoliko zaostali za drugimi, saj smo edini v Sloveniji, ki še delamo jeklo po SM postopku. Žal smo za odločitve o modernizaciji potrebovali precej časa. Tudi sicer pri uvajanju novosti nekoliko zaostajamo za svetom, vendar razkorak ni prevelik. Kar najbolj skušamo slediti razvoju in novosti sproti uvajamo v proizvodnjo. Morda potrebujemo preveč časa za to, da proizvodne naprave začnejo delati z načrtovano zmogljivostjo. Tujci nam vedno priznavajo, da dosti vemo in da poznamo to problematiko. Le pri uvajanju novih naprav bi se morali bolj potruditi. Njihove proizvodne zmogljivosti nazadnje vedno dosežemo, vendar to vzame preveč časa, kar najbrž pomeni, da znamo, da pa se ne potrudimo dovolj.

Seveda nas pri uvajanju novosti ovira tudi pomanjkanje razpoložljivih sredstev, žal nas to ovira tudi pri obnavljanju proizvodnih naprav. Navsezadnje so naše elektropeči stare že skoraj dvajset let, prav toliko pa tudi valjarna bluming-štekla, kjer bodo potrebne določene dopolnitve. Kljub temu pa je bilo na elektropečeh narejenih precej izboljšav, imajo že vodno hlajene stene, v kratkem pa tudi obok. Se pravi, da kljub prostorskim in finančnim omejitvam sledimo razvoju.

Proizvodnjo v elektrojeklarni smo za letošnje leto postavili precej visoko. Ker ste dober poznavalec razmer tako v jugoslovanski črni metalurgiji kot v naši železarni, boste nemara lahko ocenili, ali so ti načrti uresničljivi. Vemo namreč, da si prav tako prizadevamo izboljšati kvaliteto jekla, ki ga izdelujemo na Jesenicah, kar pa po dosedanjih izkušnjah so-dež pomeni stagnacijo ali celo zmanjševanje količinske proizvodnje.

»Glede na jugoslovanske razmere imamo dokaj ugodno mesto, kar zadeva proizvodnjo na elektropečeh, vendar nismo prvi. Se pravi da določene rezerve gotovo še imamo. Seveda pa se moramo zavedati, da proizvodnjo delajo tako naprave kot ljudje, obojemu moramo posvečati enako pozornost. Kar pa se tiče razmerja med količino in kvaliteto, obstaja med njima neko sorazmerje. Res pa

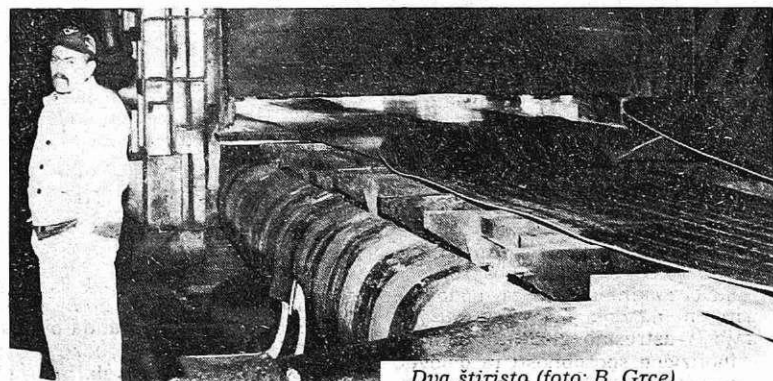
je tudi, da smo prav pri izboljševanju asortimana naredili precej, saj delamo vedno več dinamno in nerjavnih kvalitete.

Kaj pa Jeklarna 2? Ali bo nova elektrojeklarna opremljena z napravami, ki v tem trenutku pomenijo najmodernejšo tehnologijo?

»Oprema za Jeklarno 2 je bila razpisana v letu 1979, graditi pa smo jo začeli v avgustu 1984. Med tem časom smo v sodelovanju z dobaviteljem opreme spremenili vse detajle, ki so se v tem času spremenili. Novosti kasnejšega datuma seveda ne moremo več vključevati, res pa je tudi, da se v tem času noben nov postopek ni uveljavil tudi v industrijski proizvodnji. Posebnost nove jeklarne bo elektropeč z ekscentričnim talnim izpustom. Kar zadeva druge novosti s področja metalurgije, so te še v razvojni fazi in jih v proizvodne naprave seveda ne moremo vključevati.

Kako pa je sicer z uvajanjem novosti v naši železarni? Ali znamo dovolj hitro reagirati, kadar se pojavi kaj novega? In ali znamo primerno spodbuditi tudi vse inovatorje, ki jih v Železarni ni malo?

»Vedno smo si prizadevali, da bi bili v stiku s svetovnimi dosežki na področju metalurgije, kar nam v določeni meri tudi uspeva. Napredujemo tudi pri inovacijah in lahko rečem, da je sodelovanje z inovatorji sedaj kar dobro. Nihče nam ne opreka našega strokovnega znanja, vendar imamo včasih premalo samozavesti in vztrajnosti, da bi lahko to kar znamo, uveljavili tudi v proizvodnji. Marsikaj se namreč da narediti tudi z znanjem.« Borut GRCE

Dva štirista (foto: B. Grce)

REZULTATI GLASOVANJA NA REFERENDUMU 26. DECEMBRA

Delavski svet Železarne je na 3. seji 26. novembra razpisal referendum za sprejem predloga skupnih temeljev za pripravo srednjeročnih planov TOZD, DO in SOZD za obdobje 1986–1990.

Volilna komisija Železarne je v skladu z zakonom o referendumu pripravila vso potrebno volilno dokumentacijo za volilne odbore in komisije v TOZD. Poleg tega je pripravila tudi obvestilo tajništva skupščine občine Jesenice, določila obliko in besedilo glasovnice, pripravila besedilo razpisa ter ga objavila, določila besedilo parol in jih odposlala v TOZD. Pripravila je tudi navodila za delo volilnih komisij in odborov ter imela sestanek z njihovimi predsedniki.

Glasovalna mesta so bila pripravljena po zahtevah zakona. Glasovanje je potekalo od 5. do 17. ure, de-

lavci, ki delajo v turnusu, pa so imeli možnost glasovanja dan prej. Glasovanje je potekalo brez posebnih dogodkov. Volilne komisije TOZD so javljale udeležbo volilni komisiji Železarne Jesenice vsaki dve uri od 10. ure dalje.

Glasovanja se je udeležilo 3996 delavcev od 5110 volilnih upravičencev ali 78,2 odstotka. Najboljšo udeležbo so imeli v TOZD Vratni podboji — 98,1 odstotka, najmanjšo pa v TOZD Želblarna — 65,9 odstotka.

Za sprejem predloga skupnih temeljev je glasovalo 3053 delavcev. Predlog sporazuma je bil sprejet z

večino glasov v osemnajstih TOZD, in sicer: Jeklarna, Livarna, Valjarna bluming-štekla, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Žičarna, Profilarna, Vratni podboji, Jeklovlek, Elektrode, Želblarna, Strojne delavnice, Remontne delavnice, Vzdrževanje, Energetika, Transport in Družbena prehrana.

Predlog skupnih temeljev za pripravo srednjeročnih planov TOZD, DO in SOZD za obdobje 1986–1990 ni bil sprejet v dveh TOZD, in sicer TOZD Plavž in Hladna valjarna Jesenice. V TOZD Plavž je za predlog glasovalo 42,9 odstotka delavcev, v TOZD Hladna valjarna Jesenice pa 41,6 odstotka delavcev.

Delavski svet Železarne Jesenice je na 4. seji 27. decembra razpisal ponovni referendum za sprejem skupnih temeljev za pripravo srednjeročnih planov TOZD, DO in SOZD za obdobje 1986–1990. Referendum bo 21. januarja 1986 v obeh TOZD, kjer predlog ni dobil potrebne večine glasov, to je TOZD Plavž in TOZD Hladna valjarna Jesenice.

Temeljna organizacija	Število volilnih upravič.	Udeležba	%	Glasovalo				Nevelj. glasov	
				za	%	proti	%		%
Plavž	205	156	76,1	88	42,9	64	31,2	4	2
Jeklarna	678	497	73,3	378	55,8	102	15,0	17	2,5
Livarna	84	72	85,7	63	75	9	10,7	—	—
Valj. bluming-štekla	338	259	76,6	215	63,6	44	13	—	—
Valj. žice in prof.	156	127	81,4	104	66,7	16	10,2	7	4,5
Valj. debele ploč.	198	165	83,3	128	64,6	30	15,2	7	3,5
Hladna valj. Bela	272	211	77,6	167	61,4	35	12,9	9	3,3
Hladna valj. Jes.	202	160	79,2	84	41,6	76	37,6	—	—
Žičarna	221	177	80,1	143	64,7	32	14,5	2	0,9
Profilarna	63	57	90,5	50	79,4	7	11,1	—	—
Vratni podboji	53	52	98,1	49	92,4	3	5,7	—	—
Jeklovlek	142	118	83,1	89	62,7	25	17,6	4	2,8
Elektrode	252	214	84,9	173	68,6	31	12,3	10	4
Želblarna	82	54	65,9	48	58,5	4	4,9	2	2,4
Strojne delavnice	312	254	81	199	64	45	14	10	3
Remontne delavnice	506	389	76,9	270	53,4	91	18	28	5,5
Vzdrževanje	574	421	73,4	307	53,5	106	18,5	8	1,4
Energetika	233	179	76,8	145	62,2	30	12,9	4	1,7
Transport	361	276	76,4	213	59,0	46	12,7	17	4,7
Družbena prehrana	178	158	88,8	140	78,7	18	10,1	—	—
Železarna:	5.110	3.996	78,2	3053	59,75	814	15,9	129	2,5

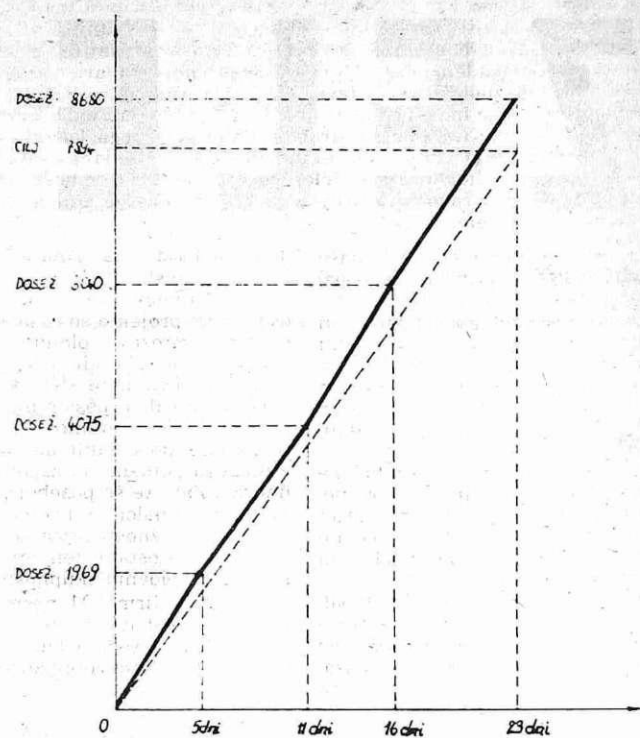
OBVESTILO STANOVANJSKE ZADRUGE »ŽELEZAR«

Stanovanjska zadruga »Železar« Jesenice, finančna služba, obvešča člane zadruga, da naročilnice za nabavo gradbenega materiala, izdane v letu 1985, ki pa niso bile realizirane do 31. decembra 1985, niso več veljavne.

Lahko jih zamenjate z novimi naročilnicami, od 14. januarja 1986 ob torkih in četrkih, od 13.30 do 15. ure.

Pričakujemo razumevanje!

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA ZA DECEMBER

V decembru smo uspešno prodajali naše izdelke, saj smo cilj 7.894 milijonov dinarjev presegli skoraj za 10 odstotkov. Dosegli smo 8.680 milijonov dinarjev fakturirane realizacije in na ta način poprečno 9.900 dinarjev v OD.

Oddelek za nagajevanje

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti ETN z dne 23. decembra 1985 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih ponovno

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge na SEO (OŠDČ)

III. ANALITIK DELA, U-3, šifra 5162, 11. kategorija, 1 oseba

POGOJI:

- metalurški ali strojni tehnik,
- pasivno znanje enega tujega jezika in REFA tečaj,
- dve leti delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh po objavi na kadroviski sektor Železarne Jesenice, C. Železarjev 8.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Hladna valjarna Bela z dne 28. decembra

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

skupinovodja brusilnice, šifra 4237, D-4, 12. kategorija, 1 oseba

Pogoji:

- tehnična srednja šola strojne ali metalurške smeri — dve leti delovnih izkušenj,
- delovodska šola strojne ali metalurške smeri — dve leti delovnih izkušenj.

Posebne prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na: Kadroviski sektor, Železarna Jesenice, C. Železarjev 8. Prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Energetika in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVNO OBJAVLJAMO

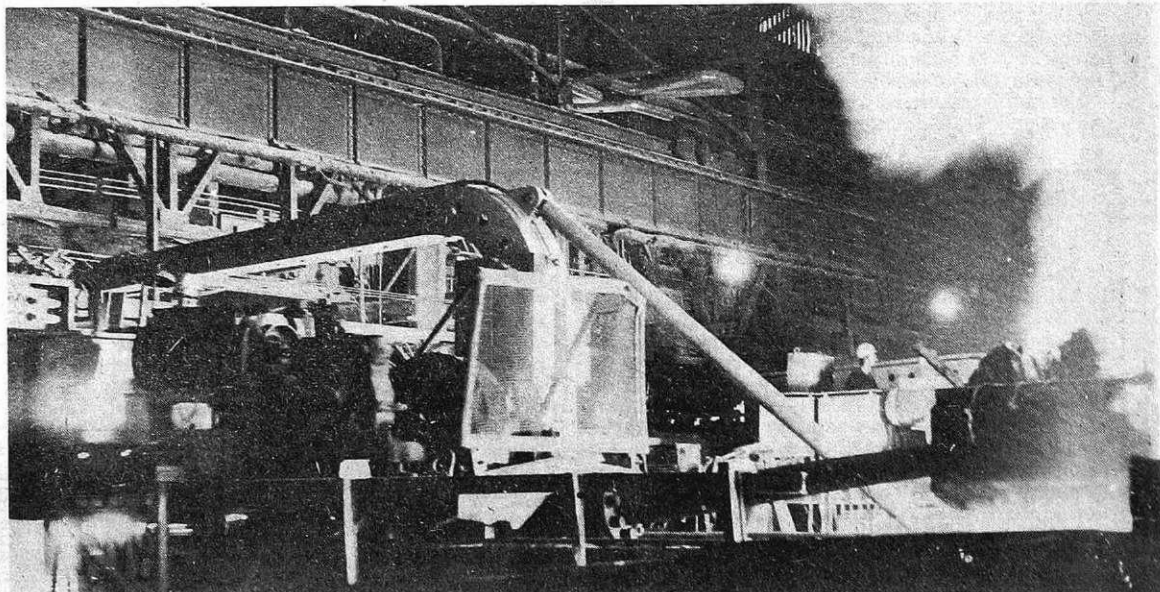
prosta dela in naloge

STIKALNIČAR RTP JAVORNIK, šifra 3118, D-4, 9. kategorija, 1 oseba

POGOJI:

- dokončana poklicna šola elektro stroke in 5 let delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh po objavi na kadroviski sektor Železarne Jesenice.

Zakladanje martinovk (foto I. Kučina)

ZA DELAVCE BO POSKRBLJENO

O kadrih pišemo kar precej. Predvsem o tem, da nam ves čas manjka delavcev in to najraje prav na ključnih mestih v proizvodnji. Poleg tega, da nam samim manjka delavcev, bi se drugi radi prišli do prav teh delavcev. Za začetek prihodnjega leta smo napovedali zagon nove jeklarne, ki pa bo močno odvisen od razpoložljivega števila delavcev. Najbolj kritično bo prehodno obdobje, ko bosta hkrati obratovali Jeklarna 2 in stara martinarna, seveda le z nekaj pečmi. Najbrž ni pretirano reči, da bo od tega, kako hitro bomo obvladali proizvodnjo v novi jeklarni in kako hitro bomo lahko ustavili martinovke, odvisna prihodnost naše železarne. O tem, kako se naša kadrovska služba pripravlja na zagon Jeklarne 2, smo se pogovarjali z njenim vodjem, Jože tom Kobentarjem.

»Osnovno izhodišče za razvoj naše industrije je tehnološki razvoj v razvitem svetu. Zato se mora naša proizvodnja nenehno modernizirati in avtomatizirati, zlasti če hočemo biti še naprej izvozno usmerjeni in konkurenčni na vedno bolj zahtevnem tržišču. Z gradnjo Jeklarne 2 že izpolnjujemo enega od pogojev nadaljnjega razvoja.

Na osnovi literature, zbranih podatkov, konzultacij in ogledov podobnih postrojenj je bil definiran predlog za uvedbo nove tehnologije in opreme. Izdelana sta bila tehnični in kadrovski projekt.

Kadrovski projekt vsebuje globalno število delavcev in izmen, kvalifikacijsko strukturo, roke izdelave planov izbire, priprave in usposabljanja delavcev ter materialna sredstva za realizacijo projekta.

Pri izdelavi projekta smo uporabili dosedanje izkušnje s tega področja, oprli pa smo se tudi na razpoložljivo literaturo in konzultacije z zunanjimi strokovnjaki. Naša osnovna usmeritev je bila, da ne sme priti do neuskkljenosti tehničnega in kadrovskega projekta v pripravi in med izvajanjem. Že od vsega začetka imajo v pripravi in izvajanju investicije človek in sredstva za delo enakovreden položaj. Tega se tudi držimo in človeka, kot se sicer pri investicijah rado dogaja, ne zapostavljamo. Zavedamo se, da bi to lahko privedlo do večkratnih izgub, zlasti

do izgub časa, s katerimi je povezan tudi ekonomski faktor.

Vse aktivnosti za realizacijo kadrovskega projekta so časovno opredeljene v mrežnem planu in se tako tudi izvajajo. Zaradi omejenih kadrovskih virov nam sicer ni uspelo povečati števila zaposlenih v stari jeklarni, kar pa trenutno še ne vpliva na realizacijo ostalih nalog, bo pa ključnega pomena ob zagonu novih naprav. Zato se še posebej posvečamo prav tej nalogi in pri tem v okviru danih možnosti pričakujemo pomoč tudi od ostalih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Skupaj s firmo Manesmann-Demag, ki je dobavitelj opreme za Jeklarno 2, in ob sodelovanju zunanjih strokovnjakov za izobraževanje smo izdelali plan izobraževanja, ki se že delno izvajajo. Nekateri delavci, ki bodo delali na ključnih delovnih nalogah, se že izobražujejo doma in v tujini. Zaključeno je profiliranje delokrogov, vsebuje pa podatke o tehnologijah in tehnikah, opis del, ocenjuje pogoje dela in opredeljuje varstvo pri delu. Vzporedno s to nalogo je bila opravljena analiza obstoječih kadrov, ki so opredeljeni kot vir za Jeklarno 2. Izdelujemo tudi katalog del in nalog. Dokončujemo definiranje potrebnih kadrovskih profilov. Vse to potrebujemo, da bi lahko izdelali predlog potrebnih kadrov za Jeklarno 2. Ta predlog bo tudi dokončno odgovoril na vprašanje, koli-

ko in kateri kadri odgovarjajo novim zahtevam, katere že imamo in kakšnim pogojem ustrezajo in seveda, katere kadre bomo morali pridobiti iz zunanjih virov. Za nekatera ključna dela smo delavce že izbrali in ti se tudi že usposablja.

Delavce za proizvodnjo in vzdrževanje pridobivamo s kadrovanjem in z objavljanjem prostih del in nalog. Za opravljanje vodstvenih in ključnih del je dosedaj razporejenih 14 delavcev. Na objave je prijavljenih 85 delavcev iz jeklarne in 66 iz drugih temeljnih organizacij. Objavo bomo še pravočasno ponovili, kadrovali pa bomo tudi iz ostalih razpoložljivih virov. Za vzdrževalno dejavnost je prijavljenih 48 in že razporejenih 10 delavcev.

V celoti potrebujemo 237 delavcev za proizvodnjo in 95 delavcev za storitvene temeljne organizacije. Glavni kadrovski vir so TOZD Jeklarna in Plavž ter storitvene temeljne organizacije.

Na osnovi definiranih programov in izvršenega izbora bodo potekale aktivnosti vse do sodelovanja pri montaži, v katero se bodo postopno vključevali proizvodni in storitveni delavci. Pri montaži bo prišlo do popolne spojitve kadrovskega in tehničnega projekta. Z zaključeno montažo in testiranjem opreme bo zaključeno tudi usposabljanje po tem projektu. Poskusna proizvodnja bo čas popolnega uvajanja delavcev v delo. Rezultati poskusne proizvodnje (tako časovno kot po kvaliteti) nam bodo omogočili oceno uspešnosti izbora, priprave in usposabljanja kadrov za novo jeklarno.

Postopen prehod delavcev v Jeklarno 2 in njihovo strokovno usposabljanje pa bo povzročilo pomanjkanje delavcev na napravah, ki že obratujejo. To bomo premostili z ukrepi, ki so glede na zakonske možnosti dovoljeni. Nazadnje pa bo, kot je predvideno v projektu, prišlo najprej do ukinitve plavžev, kasneje pa tudi SM peči. Ukinitve je za delavce, ki delajo na teh napravah, boleča, vendar tudi proizvodne naprave dozorijo in ostarijo, tako da niso več sposobne za učinkovito proizvodnjo. Z našo pozitivno zakonodajo je zagotovljeno, da je v takih primerih za vse delavce ustrezno poskrbljeno. Delavci z ukinjenih naprav bodo razporejeni na dela in naloge, ki jim najbolj ustrezajo glede na njihove psihofizične sposobnosti in delovno usposobljenost. Lahko zagotovimo, da socialna varnost nikogar ne bo ogrožena in da bomo v Železarni poskrbeli, da bo vsak delavec sam najbolj vplival na svojo socialno varnost, saj bo razporejen na dela in naloge, kjer bo lahko, če bo seveda hotel, dosegal normalne delovne rezultate in s tem tudi primeren oseben dohodek.

CPSI — Z. V.

SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

in pogojih ureditve medsebojnih pravic in obveznosti posreduje v obravnavo vsem zborom delavcev TOZD, tudi temeljni organizaciji Monter Dravograd.

Na seji je bil prisoten tudi vodja TOZD Monter Dravograd, ki je spregovoril o vzrokih za izločitve, ob koncu pa se je zahvalil za sodelovanje z željo, da bi bilo le-to še naprej tvorno in dobro, kljub izločitvi.

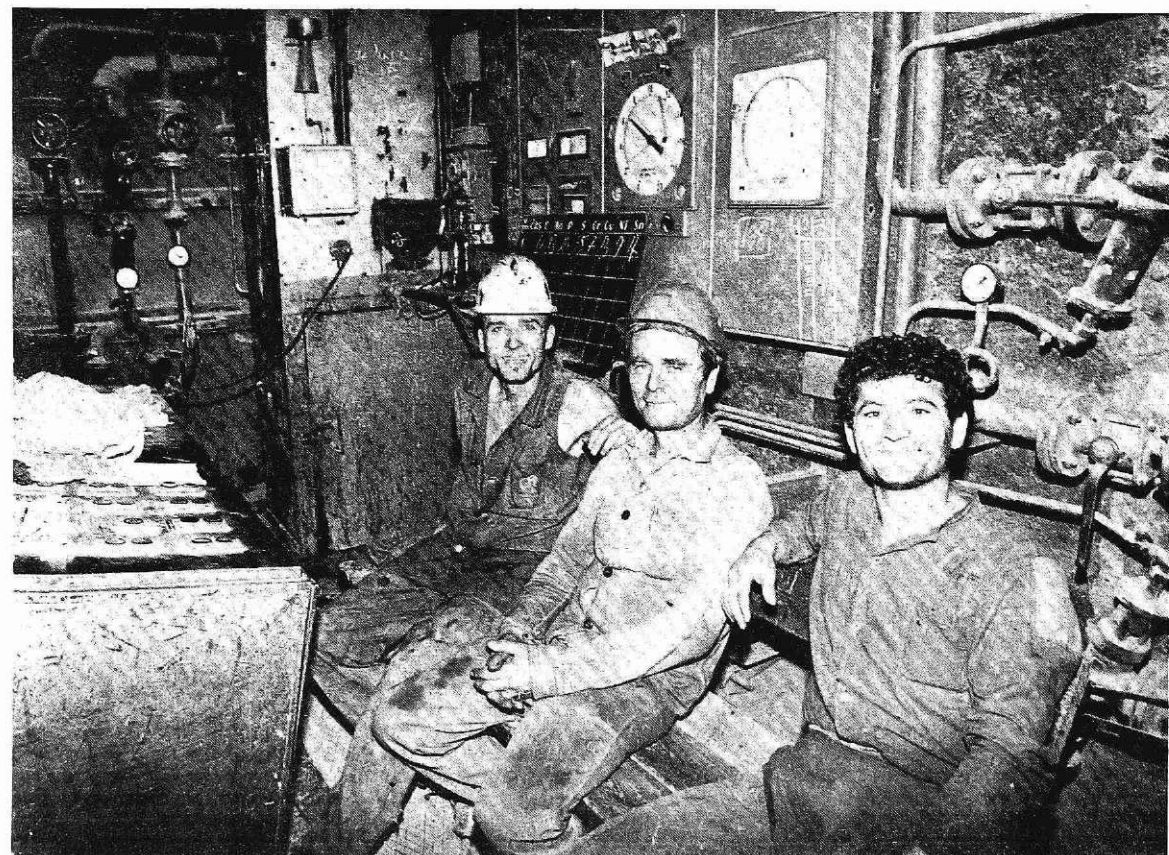
Na predlog izvršnega odbora so delegati imenovali Boženo Dolgan za delegata Železarne v komisiji za ureditev pravic in obveznosti za izločitev iz delovne organizacije VIZ Jesenice in združitve v CSUI Jesenice.

Delegati so tudi imenovali Emila Azmana za vodjo sektorja novogradenj in Martina Šketa za vodjo sektorja za ekonomiko in organizacijo za mandatno obdobje štirih let. Komisijo za pripravo razpisa in izbiro kandidata so razrešili, ker je svoje delo opravila.

V slavnostnem delu seje so bile podeljene naslednje nagrade: Stan-ku Čopu — Pantzova nagrada, Jane-

zu Bičku in Francu Potokarju — nagrada Novator leta, Alojzu Koželju — nagrada za najboljše dosežke na področju varstva pri delu, humanizacija dela in varstva delovnega in bivalnega okolja, Karlu Ravniku, Janezu Markovcu in Vladu Repetu — srebrna novatorska plaketa, Vinku Pogačniku — zlata plaketa RAST YU 85, Janezu Bičku, Francu Brelihu, Aleksandru Mandeljcu, Francu Ravniharju, Nazifu Ljuta, Edu Dolžanu, Slavku Justinu, Jožetu Mertlju, Sašu Pibru in Borutu Cegnarju — srebrna plaketa RAST YU 85, Olgi Kunšič — bronasta plaketa RAST YU 85. Predsednik DIATI pa je od delku za zaščito industrijske lastnine podelil plaketo SPATUJ. Učenci OŠ Prežihov Voranc sta delavskemu svetu Železarne podelili spominsko grafiko v zahvalo za sodelovanje.

Kot smo zapisali že v uvodu, so delegati ob koncu seje poslušali zaključni govor predsednika poslovnega odbora, nato pa so se v Restavraciji Železarne zbrali še na tovariškem srečanju.

Skupinski portret z martinovko (foto B. Gree)

OBVEŠTILA KOLEKTIVU — OBVEŠTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 13. DO 19. JANUARJA

- 13. januarja, Janez KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa 6, tel. št. 81-026.
- 14. januarja, Jože KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje 112, tel. št. 89-129.
- 15. januarja, Oskar KÜRNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. št. 81-214.
- 16. januarja, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Bluming štekel, Jesenice, Tomsčeva 88, tel. št. 82-054.
- 17. januarja, Tina MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, C. talcev 4/a, tel. št. 83-345.
- 18. januarja, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
- 19. januarja, Leon MESARIČ, vodja TOZD Žebjarna, Jesenice, Titova 3, tel. št. 81-216.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv na domu. Ob sobotah, nedeljah, praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni obvezen opraviti en obhod po Železarni, svoja zapažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 13. januarja do 18. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: od 13,30 do 14,30 — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

Za borce: od 7. do 8. ure.

Za Vatrostalno: od 9,30 do 10,30.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 18. januarja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš ter I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

RAZPIS ZA REŠITEV TEHNIČNEGA PROBLEMA V TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Valjarna debele pločevine na predlog komisije za inovacije v okviru množično inventivne dejavnosti razpisuje rešitev tehničnega problema

ADJUSTIRANJA KROJENIH PLOŠČ

OSNOVNI PODATKI

Dosedanji način dela:

Na avtogenem rezalnem stroju krojeno ploščo raznih debelin in oblik varilec specialist z žerjavom prenese na posebna lesena stojala in pregleda površino plošče ter stranske reze. Če ugotovi pregloboke odtise ali pregloboke zareze, ploščo ponovno z žerjavom prenese v drugo stojalo, ki omogoča, da plošča varno stoji v stojalu pod kotom 60°. Nato zavari vse pregloboke odtise ali zareze. Če so pregloboke zareze na vseh štirih straneh, mora ploščo štirikrat prestaviti z žerjavom. Po zavarenju ploščo prenesemo z žerjavom nazaj na lesena stojala, kjer obrusi zware, manjše zareze in odtise. Varilec specialist pri svojem delu drži električni brusilni stroj v raznih položajih, odvisno od oblike ali kota ploščke, ki jo brusil. Med adjustiranjem delavec ploščo enkrat obrne.

TEHNIČNI PODATKI

Dimenzije krojene plošče:

širina	— min.	700 mm
	— maks.	1.600 mm
dolžina	— min.	2.100 mm
	— maks.	6.000 mm
debelina	— min.	40 mm
	— maks.	85
teža plošče	— min.	520 kg
	— maks.	2.110 kg

V neposredni bližini adjustiranja so naslednji mediji:

- električni tok 220/380 V,
- komprimiran zrak 6 bar,
- zemeljski plin,
- električni brusilni stroček ISKRA KB 208 C, težak 6,60 kg,
- mostni žerjav s traverzo, električni magneti 160 KN x 21,65 m.

TEHNIČNA IZVEDBA NAJ VSEBUJE:

- varilec specialist mora opravljati brušenje v normalnem položaju in z optimalnim naporom,
- čimbolj je potrebno razbremeniti mostni žerjav s traverzo 160 kN x 21,65 m,
- naprava mora biti skonstruirana v skladu z varnostnimi predpisi,
- po možnosti naj bo naprava prenosljiva,
- osnutek naprave naj vsebuje podatke o porabi in kvaliteti potrošnih medijev za obratovanje,
- predvideno težo naprave,
- v tehničnem delu idejnega osnutka naj bo kratek opis delovanja naprave,
- naprava mora biti konstruirana po dognanih tehničnih rešitvah in mora omogočati varno delo, uporabo in enostavno vzdrževanje.

Dodatne informacije dobijo ponudniki idejne rešitve pri asistentu za delovne naprave TOZD Valjarna debele pločevine, telefon 81-441, int. 2339.

Idejne rešitve je treba poslati v treh izvodih na predpisanem obrazcu na naslov: Oddelek za zaščito industrijske lastnine — SEO. Obrazci se dobijo na oddelku za zaščito industrijske lastnine, telefon 3220.

Rok za oddajo idejne rešitve je tri mesece od objave v glasilu Železar.

Tri najboljše idejne rešitve bodo nagrajene po predpisu IS 97 6003 sektorja za ekonomiko in organizacijo, in sicer: najboljša rešitev s 50 odstotki poprečnega mesečnega neto osebnega dohodka iz preteklega leta, drugi dve pa s 30 odstotki.

KRITERIJI ZA OCENO IDEJNIH REŠITEV:

Komisija se bo pri oceni prispelih idejnih rešitev ravnala po naslednjih kriterijih:

- upoštevala bo najustreznejše tehnične izvedbe naprave,
- upoštevala bo ceno izdelave naprave,
- upoštevala bo varnostne predpise za obratovanje naprave.

Realizirana idejna rešitev bo ocenjena po veljavnem pravilniku o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav ter drugih oblik inventivnega ustvarjanja.

Vodja oddelka:
Ivanka Petrič

ODBORI ZA GOSPODARSTVO

TOZD Jeklarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Jeklarna je na 5. redni seji 20. decembra delavskemu svetu TOZD Jeklarna priporočil, naj sprejme predlog sprememb pravilnika o premijah, z veljavnostjo od 1. decembra 1985 dalje. Predlog je pripravil SEO, oddelka za študij dela in časa, člane odbora pa je z njim seznanil vodja TOZD. Povedal je tudi, da so na skupnem sestanku predstavniki poslovnega odbora, kadrovskega sektorja, SEO in Jeklarna 1985 razpravljali o problemih v zvezi z doseganjem proizvodnih rezultatov v Jeklarni, o planu za leto 1986 in o delavcih, ki se bodo usposabljali za Jeklarno 2. Seznanil jih je z osnovnimi izhodišči za premijo, z osnovnimi sistemi obratovanja, s premijskimi osnovami z dodatkom na večji delež sarž, izdelanih v AE in EL, s premijskimi osnovami

TOZD Valjarna bluming štekel

Odbor za gospodarstvo v TOZD Bluming-štekel se je na 7. redni seji 26. decembra sicer »strinjal« (tako piše v zapisniku) z operativnim in družbenim planom za mesec januar 1986, ki znaša 16.550 ton na blumingu in 14.400 ton na šteklju, vendar s pripombo, da se sprejeti gospodarski načrt za leto 1986 že takoj v prvem mesecu novega leta ne ujema s planom.

»Zakaj imamo pravico sprejeti plan v TOZD, ko pa ne moremo izpolniti sprejetih obveznosti?«, se vprašujejo. In nadaljujejo: »Kar bomo v prvem mesecu zamudili (800 ton za Profilarno in HVJ), se nam bo iz meseca v mesec kumulativno nabiralo in na koncu leta bomo med tistimi, ki ne bomo dosegli posameznih sprejetih planov. Zahtevamo, da se sprejeti gospodarski načrt uporabi kot temeljni dokument poslovanja naše TOZD v prihodnjem letu.«

Sklep je bil, naj komerciala popravi plan za mesec januar 1986 v skladu s sprejetim gospodarskim načrtom in se tega tudi v prihodnje drži. »Lažje je«, pravijo, »na novo zapisati številke kot pa na koncu leta loviti tonažo.«

TOZD Žičarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Žičarna je na 8. redni seji 24. decembra potrdil operativni plan za januar. V januarju nameravajo v Žičarni narediti 3340 ton vlečene žice, od tega za prodajo 2390 ton, za domačo predelavo pa 950 ton.

Seznanil se je tudi s problematiko kvalitete v novembru. Tedaj so prejeli 16 reklamacij, med njimi devet upravičenih, dve neupravičeni in štiri opozorilne. Zahteve kupcev so vse bolj zaostrene, v TOZD pa, kot ugotavlja odbor, tem novim tržnim pogojem ne sledijo. Vzroke za reklamacije so obravnavali tudi po SDS.

Odbor je potrdil tudi nagrade 13.943 dinarjev za dodatno delo pri razkladanju kolutov od 19. avgusta do 30. decembra. TVD Partizan Gor-

oddelka PTO in kamnoloma dolomita, s faktorjem doseganja plana in s faktorjem doseganja II a kvalitete.

Odbor je odobril tudi izplačilo druge rente za tehnično izboljšavo »Predelava sedeža opornega ležaja za vrtenje na pristaniških žerjavih«, enkratnega nadomestila za tehnično izboljšavo »zaščita pokrovov vmesnih ponov na kontilivu« in posebne nadomestila za idejo za tehnično izboljšavo »ukinitve legirnih elementov Ni, Mo in V pri izdelavi jekla Č 4173.«

Odbor je med drugim določil tudi nove prodajne cene za surovi dolomit (766 din za tono) in odpadni dolomitni pesek (440 din za tono). Cena je računana franko naloženo na prevozno sredstvo v skladišču Železarne, brez prometnega davka.

Na osnovi dveh dopisov vodje oddelka Valjarna bluming-štekel, v katerih je razložena problematika in dejansko poslovanje, pri katerem prihaja do razlik med stanjem v Jeklarni, Valjarni bluming štekel ter IBM, je odbor ugotovil, da proces izmenjave, knjiženja dokumentacije, skladno z dejanskim prevzemom, prevajanjem in oddajo materiala, s strani njihove TOZD poteka pravilno. Zadeva se zaplete na poti iz Jeklarni oziroma IBM, ker ni pravilno vnešenih podatkov. Isti problem je v zvezi s sortiranjem rene. »Imamo za boje, s katerimi se lahko točno loči posamezne kvalitete. To tudi dokumentiramo, Jeklarna pa nam vseeno ne vrednoti oziroma pravilno klasificira rene«, trdijo člani odbora. Zato zahtevajo, da vodstvi obeh TOZD ta problem čimprej rešita.

Planinskemu društvu Javornik-Koroška Bela je odbor podaril 2000 kilogramov odpadne pločevine (G+N), oziroma pločevine s površinskimi napakami.

Med drugim je odobril tudi izplačilo druge rente za tehnično izboljšavo »Predelava vlečajenja gredi vzvoda dviznih loput pod vstopno in izstopno petjo šteklja« in »Uvedba hlajenja pnevmatskih cilindrov gonilnih valjev šteklja«.

je pa je glede prošnje za odkup pocinkane žice odgovoril, da jo lahko kupijo na Mali prodaji ŽJ.

Med drugim je potrdil tudi izplačilo druge rente za tehnično izboljšavo »Uporaba vložka profila 2,8 mm za izdelavo žice VAC 60 profila 1 mm na ESAB linijah« in »Pakirna naprava za pakiranje kartonov na lesene palete«. Za tehnično izboljšavo »Projektiranje in izdelava PI regulatorjev« pa je, na predlog komisije, potrdil izplačilo posebnega nadomestila ter rento za sedem kosov PI regulatorjev po 65. členu Pravilnika o inovacijah, ker se ne da izračunati ekonomskega efekta zmanjšanja števila ur zastojev na strojih, v katere so PI regulatorji vgrajeni.

TOZD Profilarna

Odbor za gospodarstvo v TOZD Profilarna je na 6. seji 12. decembra med drugim razpravljal o problematiki kvalitete. Še vedno je precej internih reklamacij, prejeli pa so tudi eno opozorilo iz TAM Maribor. Reklamacije so predvsem zaradi zavisti in dimenzijskih odstopanj.

Odbor je še posebej razpravljal o delu enega izmed I. oblikovalcev na Rossi I, ki je kljub urgenci svojega delovodje, češ da profil ni v redu, nadaljevala delo in napravil okoli 1800 kilogramov rene.

Ob tem je odbor tudi ugotovil, da jim v TOZD primanjkuje I. oblikovalcev na vseh oblikovalnih strojih in da to predstavlja precejšen problem. Če kdo zbolí, namreč nimajo zamenjave. Za ta delovna mesta bi bilo torej treba usposobiti delavce, vendar pa, po mnenju članov odbora, v samem obratu med delavci ni pravega interesa, da bi se usposobili za to delo. Sklenili so, naj to problematiko obravnava tudi odbor za delovna razmerja ter da naj se do naslednje seje odbora za gospodarstvo pripravijo ustrezne rešitve.

TVD Partizan Gorje, Društvu za telesno vzgojo in rekreacijo je odbor podaril 520 kilogramov odpadnih profilov za dograditev tenis igrišča.

TOZD Vratni podboji

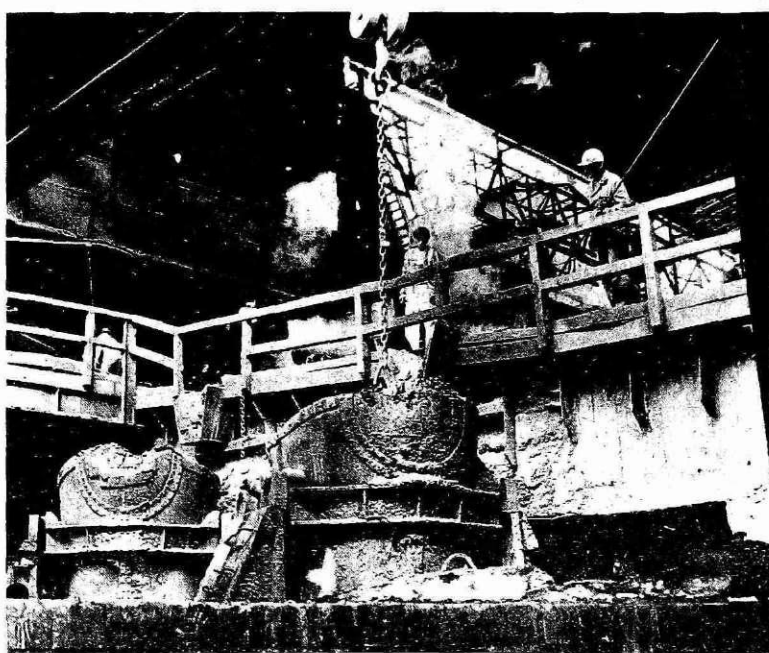
Odbor za gospodarstvo v TOZD Vratni podboji je na 7. seji 26. decembra potrdil plan proizvodnje za januar, ki znaša 110 ton. Kar 90 ton nameravajo v tem mesecu izvoziti v Alžirijo.

Prošnjo TVD Partizan Zgornje Gorje, ki je zaprosilo za barvanje 40 kosov C profila, dolgih 4,5 metra, je odbor ugodno rešil.

TOZD Jeklovlek

Odbor za gospodarstvo v TOZD Jeklovlek se je na 5. redni seji 18. decembra med drugim seznanil z gospodarskim načrtom za leto 1986 in sprejel ukrepe za izpolnjevanje planskih obveznosti v tem letu. Po njegovem mnenju je treba izboljšati kvaliteto površine vložka, posebno pri kvalitetah, kjer tehnologija še ni osvojena. Povečati je treba tehnološko in delovno disciplino in s tem zmanjšati delež lastnih napak. Povečati je treba kapacitete vlečnih naprav za tanjšje dimenzije z možnostjo obratovanja v začetku zadnjega četrtletja leta 1986. Izboljšati je treba vzdrževanje delovnih naprav in zagotoviti večjo angažiranost strokovnega kadra pri spremljanju proizvodnje in osvajanju novih kvalitete. Odbor pa tudi pripominja, da naj se naročila razporedijo tako, da jih bo šlo dve tretjini preko BK linije, ena tretjina pa preko Schumaga (isto velja tudi za izvozne obveznosti).

Po ugotovitvah odbora je bilo v novembru opravljenih v TOZD 1034 nadur in 84 ur za manjkajoče. Sklenil je tudi, da so člani inventurnih komisij — isto pa velja tudi za delavce, katerih delo je povezano z inventuro

Po končanem preobodu na plavžu

— upravičeni do 24 nadur za opravljanje inventure.

Potrdil je tudi plan za december, ki je bil zaradi pomanjkanja naročil za BK linijo znižan z 2100 na 1800 ton

Avtorjema tehnične izboljšave »Predelava ležajnih blazin in oksidnih diskov na vretenu brusilnega stroja BBE-1« je odobril izplačilo tretje rente.

TOZD Elektrode

Odbor za gospodarstvo v TOZD Elektrode se je 27. decembra sestal na izredni seji zaradi priključitve šamotarne k Vatrostalni. Seznanil se je tako s pogodbo kot z drugimi okoliščinami v zvezi s to priključitvijo in ocenil, da gre le-ta v škodo TOZD Elektrode in zavzel do nje odklonilno stališče.

Za takšno stališče navaja odbor sledeče razloge:

1. TOZD Elektrode je v vseh letih po priključitvi šamotarne proizvajala ognjevzdržne materiale za potrebe ŽJ in izven v ustreznih količinah in kvaliteti. To delo bo lahko opravljala tudi vnaprej, tudi ob razvoju novih potrebnih izdelkov v kolikor bodo vhodni materiali zagotovljeni.

2. V pogodbi ni navedenih vzrokov, zaradi katerih TOZD Vatrostalne želi pridobiti šamotarno; nekateri so znani iz predhodnih dopisov, ki se nanašajo na večkratno povečanje proizvodnje ognjevzdržnih materialov predvsem za potrebe izven Železarne. Za napovedano povečanje pa ni niti dovolj prostora, niti ne bo dovolj določenih vhodnih materialov in tudi naprave same ne bi tega prenesle; za napovedano proizvodnjo ni prostora, saj je sedaj v celoti izkoriščen in je že pogosto predmet spora med delovodji ognjevzdržnih materialov in dodatnih materialov.

3. Zaradi neustreznega mletja in sežanja nekaterih surovin celo pri privatnih podjetjih (Majona-Zalec) bomo prisiljeni izkoristiti naprave v šamotarni vedno bolj za proizvodnjo dodatnih materialov. Že sedaj imamo tu shranjene vhodne materiale na paletah, v silosih in boksih. Sedanja stroški priprave in shranjevanja teh surovin so minimalni, po pogodbi naj bi se te usluge obračunavale po dnevnih cenah, ki bodo verjetno težko spremenljive.

4. Iz pogodbe ni razvidno, kakšna investicijska vlaganja načrtuje

TOZD Vatrostalna v naprave in prostore šamotarne, niti ne kje je začela z gradnjo novih objektov, v katere naj bi se po prvotno omenjenih treh letih tudi preselila. Pri ogledu sedanjih najetih prostor lahko damo oceno, da je bilo njihovo vzdrževanje minimalno in nezadostno.

5. V TOZD Elektrode pričakujemo, da bo TOZD Vatrostalne sprostila vse najete skladiščne, delavniške in pisarniške ter ostale prostore, za katere je po pogodbi o najemništvu postavljen rok 30. marec 1985 že potekel.

Mnenja smo, da se bo s priključitvijo šamotarne odhod Vatrostalne zavlekel ne le za pet let, kot je v pogodbi navedeno, temveč za znatno več oziroma ni načrtno, da TOZD Elektrode v svojem razvoju še računa na omenjene prostore.

Predlagamo, da bi se TOZD Vatrostalna moral odstopiti sedanji prostor Izolirke, kjer je lokacija za to dejavnost najbolj primerna in postopen prehod najbolj uresničljiv.

Po priključitvi šamotarne Vatrostalni bi bili že pridobljeni pisarniški in nekateri skladiščni prostori spet v celoti odrezani od TOZD Elektrode.

6. Negativna za TOZD Elektrode je tudi ugotovitev, da vsi zaposleni na tem področju, vključno z nekaterimi vzdrževalci, težijo preiti v novo delovno organizacijo.

7. Objektivno pa moramo priznati težave, ki že sedaj spremljajo proizvodnjo ognjevzdržnih materialov in bodo v prihodnje še bolj prisotne:

- rezervni deli primanjkujejo in jih trenutno ne naročamo,
- opravljenih del na vzdrževanju je vedno več,
- pomanjkanje šamotne opeke je zaradi vključevanja albanske opeke vedno bolj občutno,
- glina iz Vrgin mosta ne prihaja v zadovoljivih količinah, posebno ne v zimskem času.

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli še zapisnike SDS aglomeracija 1, 2 in 3 ter plavž 3. Vse tri SDS aglomeracije se pritožujejo, da se popravila, ki so jih predlagali na prejšnjem sestanku, še ne izvajajo. SDS plavž 3 pa v zvezi s temeljni srednjeročnega plana opozarja, da ni nikjer nič omenjeno, kaj bo s kolektivom in delavci, ko se bodo ustavile visoke peči. Od strokovnih služb zahteva, da jamčijo za socialno varnost delavcev po ustavitvi plavžev. V zvezi z združevanjem sredstev za čistilno napravo se vprašujejo, »če bodo sredstva zares racionalno uporabljena za ta namen.«

SDS priprava Fe legur (TOZD JEKLARNA) v zvezi z uresničevanjem sklepov prejšnjega sestanka ugotavlja, da je še vedno odprto vprašanje 5-tonskega žerjava v skladišču Fe legur. Tudi glede skladiščenja legur se nič ne ukrene. »Robe imamo vsak dan več«, pravijo, »tako da nimamo kam skladiščiti Fe legur, posebno tistih ne, ki so namenjena za VOD.«

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, jeklovilarna 1 in 2 ter čistilnica odlikov. SDS jeklovilarna 1 ob pregledu sklepov prejšnjega sestanka ugotavlja, da v zvezi s sklepom SDS, naj se denar, namenjen za regres in jubilejne nagrade, izplača v posebnih kurtah, še ni dobila pojasnila, če je to mogoče ali ne.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2 in 3, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1 in 2, adjustaža štekel Javornik ter lužilnica. SDS vodstvo TOZD je imela h gospodarskemu načrtu za leto 1986 kar precej pripomb. Tako ugotavlja, da se bo pregledovalna linija v adjustaži bluminga modernizirala

iz AZ sredstev in predlaga, naj se začne pripravljati dokumentacija. Pripominja, da v gospodarskem načrtu ni prikazana razdelitev gotovega blaga in prodaje po mesecih. Za leto 1986 SDS predvideva boljše rezultate kot v letu 1986, ko so planirali za 10,3 milijarde novih dinarjev izgube. Ocenjujejo namreč, da bo »ob izpolnitvi planskih količin, asortimenta in cen, planske obveze mogoče doseči«, ob čemer pa se vseeno vprašujejo, »če se bodo izpolnili za toliko popravili (sposobni smo ob ustreznih pogojih), da bomo lahko poslovali brez planirane izgube«. Vprašujejo se, »zakaj se za material, za katerega ni naročil, planirajo tako visoke količine«, s pripombo, da »komerciala sicer predlaga plan na osnovi tržnosti potreb, vendar naj za to tudi priskrbi naročila«. Pripombe imajo tudi glede izvoza, ki je bistveno zvišan, zlasti za kvaliteto Č 0361. Ob tem opozarjajo, da se od njih zahteva kvaliteta jekla, vendar pa pri predelavi zaradi tehnologije pride do določenega odpada. Tveganje pri izvozu naj bi nosila celotna Železarne. Na sestanku je bilo poudarjenih tudi več vprašanj v zvezi z razvidom del in nalog. Člani SDS so se zanimali za točke za posamezno delovno nalogo in za primerjavo vrednotenja sorodnih delovnih nalog z ostalimi TOZD. Opozorili so tudi na nekatere neilogičnosti pri vrednotenju: »Neilogično je, da so delavci, ki opravljajo delovne naloge, ki so sedaj ocenjene z 20. grupo, napredovali, preneseno na grupe, tudi po dve grupi — kalkulanta pa sta na primer po eno grupo izgubila (pri tem je evidentirar eno grupo pridobil, prav tako delovne naloge na oddelku za pripravo dela eno grupo pridobijo — vse tri delovne naloge pa so med seboj neločljivo povezane). Na osnovi česa so te delovne naloge pridobile oziroma izgubile?« Po njihovem mnenju tudi delovne naloge tajnice niso primerno ocenjene. Vprašujejo pa se tudi, zakaj se na oddelku za pripravo dela delovne naloge lahko neprestano ukinkajo, odpirajo ali preimenujejo, kajti končni rezultat takega postopka je napredovanje po grupah. Na osnovi teh vprašanj je SDS sklenila: »Tovariš Strmole naj čimprej priskrbi točne točke — ocene delovnih nalog, prav tako pa tudi primerjavo med TOZD. Na naslednji sestanek SDS bomo povabili tovariša Keliha in Justina, da nam obrazložita stanje. Od OŠDC zahtevamo odgovor, kako lahko ljudje ocenjujejo delovne nalo-

ge, katerih ne poznajo. Zahtevamo primerjalni izračun osebnega dohodka po starem in novem sistemu (bil je tudi sklep delavskega sveta Železarne).« Na sestanku SDS bluming 2 so vlaganci pod razno zahtevali, da gospodar poskrbi za avtomatske klešče za odnašanje kolobarjev. Opozorili so, da je treba nabaviti zapenjalna sredstva in drugo orodje, kjaj ga uporabljajo pri vsakdanjem delu, na neprimerno razsvetljavo v blumingu hali ter da bi moral glede predmetov, ki leže po obratu, nekdo ugotoviti, kaj se še lahko uporablja kot rezervni del, kaj pa bi bilo treba odpeljati v reno. Žerjavovodje pa so vprašali, zakaj se ne uredi nagrajevanje čiščenja globinskih peči. Tudi SDS adjustaža bluming 1 opozarja, da je treba čimprej izboljšati razsvetljavo v obratu. Manipulator na CMS brusilnem stroju se zatika, pušča pa tudi olje. Izboljšati je treba vzdrževanje brusilnih strojev in žerjavov, na nekaterih žerjavih pa namestiti tudi stekla. Tudi SDS adjustaža bluming 2 se je pod razno zadržala ob nekaterih pomanjkljivostih v obratu. Pritožujejo se zaradi vzdrževanja in nabave zapenjal na prevlačnik (»vilice« za odnašanje materiala). SDS adjustaža bluming 3 v zvezi s skupnimi temelji za pripravo srednjeročnih planov takole razmišlja: »Pripomba je bila, da bi take dokumente lahko sprejemali tudi na zborih delavcev ali celo le na delavskih svetih, kajti, kaj bo, če referendum ne bo uspel?« Pod razno pa SDS navaja pripombe v zvezi z vzdrževanjem brusilnih strojev: »Brusilci zahtevajo, da vodstvo oddelka in TOZD nekaj naredita za boljše vzdrževanje brusilnih strojev. Brusilce se ves čas kritizira, da stroje slabo čistijo, nič pa se ne naredi, da se stroji ne bi po nepotrebnem preveč zamazali (olje pušča na vseh koncih in krajih, odpraševalne naprave na novem CM in BSG ne delajo, na vseh ostalih strojih pa delajo tako slabo, da je tako, kot da jih ni; hladilna voda za hidravlike in za lijake na nekaterih strojih ne dela).« SDS adjustaža bluming 4 pa vprašuje: »Zakaj nihče ne odgovori na vprašanja, zastavljena na prejšnjem sestanku SDS?«

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400 — 1 in 2, adjustaža 2400 — 1 in 2, OTOP in odprema. Na sestanku SDS proga 2400 — 1 je bil pod razno poudarjen problem premij. Le-te so po

TEHNIČNE IN KULTURNE DEJAVNOSTI NA OSNOVNI ŠOLI KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB

V zadnjih dneh decembra zdaj že preteklega leta sta bili na OŠ Karavanških kurirjev NOB občna zborna Kluba mladih tehnikov in Šolskega kulturnega društva Ježkov rod.

Učenci osnovnih šol so poleg pouka vključeni še v celo vrsto dejavnosti. Preobrazba osnovne šole namreč zahteva, da vsak učenec dela v najmanj eni interesni dejavnosti, v skladu s svojimi sposobnostmi in željami, zato vsaka šola organizira kulturne, tehnične in športne interesne dejavnosti. V okviru teh dejavnosti učenci pridobijo osnove posamezne stroke pa tudi osnove samoupravljanja, saj imajo dejavnosti ob pouku enako samoupravno strukturo kot katekol organizacija odraslih. Del teh osnov je tudi organizacija in vodenje občnega zbora, na katerem sodelujejo učenci in mentorji posameznih krožkov in predstavljajo zunanjo organizacijo in društvo, ki občnemu zboru in dejavnostim s svojo navzočnostjo dajejo širši družbeni pomen in učencem pokažejo, da v svojih prizadevanjih niso osamljeni.

Pregled dela in usmeritve za naprej predstavljata tudi občna zborna Šolskega kulturnega društva Ježkov rod in Kluba mladih tehnikov.

KLUB MLADIH TEHNIKOV je bil ustanovljen spomladi 1981. Združuje deset interesnih dejavnosti, od katerih so za štiri prevzele pokroviteljstvo delovne organizacije. Pokrovitelj Kluba mladih tehnikov je Tehnično biro Jesenice. Naj naštejem krožke Kluba mladih tehnikov:

- krožek elektronika, pokrovitelj Iskra Blejska Dobrava;
- kovinarski krožek, pokrovitelj Železarna Jesenice;
- konstrukcijski krožek, pokrovitelj Tehnično biro Jesenice;
- tekstilno-tehnoški krožek, pokrovitelj Gorenjska oblačila Jesenice;
- foto krožek, program foto krožka se vključuje v program foto kluba Andrej Prešeren;
- kino krožek, program kino krožka se vključuje v program občinske amaterske filmske skupine Qdeon;
- prometni krožek, program usmerja občinski svet za preventivo in varnost v cestnem prometu;
- pionirsko društvo Mladi gasilec je del programa Občinske gasilske zveze;

— pletilski krožek vodijo poleg učiteljic še članice Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela.

Lani je bil ustanovljen tudi krožek informatike in računalništva, ki stam pomagala na noge Vatrostalna in Tehnični biro, s strokovnjakom pa, podobno kot na drugih šolah, računalniški center Železarna.

Tako pokrovitelj kluba Tehnični biro Jesenice kot pokrovitelj posameznih dejavnosti pomagajo učencem pri nabavi materiala in orodja, s tem da v svojih vrstah poiščejo strokovno usposobljene mentorje, ki so pripravljeni za delo z mladimi žrtvovati del svojega prostega časa, občansko pa delovne organizacije dajejo tudi finančno pomoč. Razmerja so določena z dogovori, pravilnik kluba pa določa organizacijo, naloge in poslovanje kluba.

Mladi tehniki šole so sodelovali na občinskem, regijskem in republiškem, foto krožek, kino krožek in kovinarski krožek pa tudi že na zveznem srečanju mladih tehnikov. Za izdelek iz odpadnega materiala so lani spomladi na razstavi RAST YU na Reki dobili bronasto plaketo. Nad delom kluba mladih tehnikov bedi tudi Zveza organizacij za tehnično kulturo Jesenice. Člani ZOTK se redno udeležujejo sestankov, v sodelovanju z ZOTK sta bili zadnji dve leti pripravljeni občinski srečanja mladih tehnikov, ZOTK namenja tudi del svojih sredstev za delo z mladimi tehnikami šol in sodeluje na občinskih aktivnih učiteljev tehnične vzgoje in mentorjev tehničnih interesnih dejavnosti. Najbolj zahtevna naloga ZOTK v letu 1986 pa bo organizacija 3. regijskega srečanja mladih tehnikov, ki bo aprila na Jesenicah.

ŠOLSKO KULTURNO DRUŠTVO JEŽKOV ROD je bilo prav tako ustanovljeno leta 1981, in sicer na pobudo Delavsko prosvetnega društva Fr. Mencinger Javornik-Koroška Bela, mentorjev in učencev osnovne šole. Dejavnosti, ki jih združuje, so na šoli živele že prej, ustanovitev društva pa je bila potrebna zato, ker so se na ta način lahko kulturne dejavnosti vključile v Zvezo kulturnih organizacij Jesenice, od kod učenci in mentorji dobivajo strokovno in finančno

pomoč. V kulturno društvo se vključujejo: pevski zbor, dramski, recitatorski, foto, filmski, ritmični, folklorni, zgodovinski, pravljnični, knjižničarski krožek ter Vesela šola. S temi dejavnostmi šola sodeluje v kulturnem programu krajevne skupnosti. Pričakovati bi bilo, da se bodo učenci, ki odrastejo osnovni šoli, aktivno vključili v delo organizacij in društev same krajevne skupnosti, in sicer najprej preko mladinske organizacije. Vendar je tu že dalj časa opaziti neko praznino, saj za mlade nekako ne znamo poiskati ustreznih programov in jim dati ustreznega mesta v kulturnem utripu kraja. Spodbudna izjema je mladinska kulturna skupina iz Javorniškega rova.

Delo krožkov šolskega kulturnega društva vodijo učitelji, ki si prizadevajo usmerjati in vzgajati pri učencih kulturne navade, usmerjajo učence k pravilnemu vrednotenju kulturne dediščine vseh narodov in narodnosti v Jugoslaviji, k lastni ustvarjalnosti in k sodelovanju na proslavah in drugih prireditvah.

Pevski zbor in dramski in recitatorski krožek nastopajo tako rekoč na vseh proslavah, ki jih organizira DPD Svoboda, pa tudi na celi vrsti kulturnih prireditev šole. Da bi se dvignila splošna kulturna raven, so organizirana srečanja s književniki (lansko leto z našim rojakom Pavlom Zidarjem, prej še npr. z Valentinom Cundričem, Berto Golobom, Nežo Maurer), obiski koncertov, gledaliških in lutkovnih predstav, glasbenih prireditev v okviru Glasbene mladine. Dvakrat na leto izide šolsko glasilo Ježkov rod. Izdani pa sta bili tudi dve tematski glasili, v katerih so zbrana pričevanja borcev in drugih krajanov o dogodkih iz NOB in revolucionarne preteklosti kraja.

Že več let sta zelo uspešna filmski in foto krožek. Mladi fotografi poslikajo vse prireditve, tako da ima šola bogato foto dokumentacijo. Z umetniško fotografijo pa sodelujejo že vrsto let tudi na republiškem pionirskem foto in na drugih tečajih, kjer so pobrali že celo kopico nagrad in so bili nekajkrat izbrani za najboljši foto krožek v Sloveniji. Prirejajo razstave v šoli in v delovnih organizacijah. Vključeni so tudi v program foto kluba Andrej Prešeren, kjer izpopolnjujejo svoje znanje še potem, ko odrastejo osnovni šoli.

Kvalitetni razvoj beležijo tudi mladi filmarji, ki so pokazali toliko znanja, da so se udeležili zveznega srečanja. Septembra 1984 je bilo na OŠ Karavanških kurirjev organizirano tudi republiško srečanje filmskih ustvarjalcev.

Tako tehnične kot kulturne interesne dejavnosti zahtevajo veliko ustvarjalnega napora mentorjev, ki se ga ne da meriti niti z urami niti z denarjem in ga ne more prikazati nobeno še tako popolno poročilo.

Največje zadovoljstvo za mentorja je uspešna prireditev in dober izdelek, pa tudi to, da čez nekaj let zaslede ime svojega nekdanjega učenca med ustvarjalci v dejavnosti, za katero mu je dal v krožku osnovno znanje.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Stališče o terorizmu, ki ga je formuliral tov. Kardelj v tem smislu, »da ima delavski razred navedenih držav interes, da brani parlamentarni sistem pred vsemi proti demokratičnimi silami« — je povzel tudi generalni sekretar KP Španije Santiago Carillo. V svojem intervjuju za NIN (Beograd) v decembru 1978 je opozoril na dve nevarnosti mlade španske demokracije in strnil to v naslednje: »Podedovani državni aparat in gospodarska kriza skupaj s terorizmom. Teoretično teroristi ETA zahtevajo samostojnost Baskije. Terorizem ETA izziva vojsko, sila javnega reda ter daje skrajni desnici argumente, da je demokracija kaos in katastrofa. Za terorizmom STA stoji CIA.«

V začetku leta 1979 je minister notranjih zadev španske vlade Martin Villa spregovoril o terorističnem »saldu« za preteklo leto: 137 žrtve ETA, od tega 58 civilistov, 17 civilnih gardistov, 34 članov policije in osem vojaških oseb. Torej so bile žrtve iz oboroženih in varnostnih sil.

Z ugrabitvijo Alda Mora, so teroristi želeli z bliskovito akcijo razbiti parlamentarno vlado. Na znanem »procesu stoletja«, ki je bil leta 1982 v Italiji (tam so sodili 3000 bivšim pripadnikom rdečih brigad), so se dokončno razpršili vsi dvomi glede udeležbe tujih sil v državi. Zadnji dan sojenja je glavni obtoženec pripadnikov teh brigad Prospero Gallinari (obtožen za umor Alda Mora) prebral naslednji dokument: »Predsednik demokratične stranke in bivši premier Italije Moro je bil ubit prav zato, da bi preprečili uresničitev njegovega programa nacionalne solidarnosti. Ta program je vključeval komunistično stranko v vladi. Danes je ta program dokončno mrtev in pokopan, kot tudi tisti (Aldo Moro op. p.), ki si ga je zamislil.«

Če proces stoletja v Italiji označimo kot začetek konca krvave manipulacije s terorizmom, imajo vzroki in cilji namen zamegliti njegovo dejstvo. Zadnji dokument, ki ga je prebral Gallinari, je pravzaprav maščevanje obsojenih teroristov v trenutku, ko so končno doumeli, da so bili tudi sami igračke v rokah drugih.

UPORABA SPECIALNE VOJNE PROTI NAŠI DRUŽBI

Sodobni mednarodni odnosi so zelo zapleteni in na žalost jih bolj kot kdaj doslej obremenjujejo razne krize in problemi. V sedanjih mednarodnih odnosih daje socialistična neuvrščena Jugoslavija ogromen prispevek k boju za mir in enakopravno mednarodno sodelovanje.

Varnostni sistem SFRJ, ki temelji na družbeni samozasčitosti, je zlasti pomemben dejavnik pri upiranju ukrepom in akcijam specialne vojne.

Vir: Christopher Felix: A short Course in the Secret War; Dutton INC. INC, New York 1963

Vilič-Ateljević: Specialna vojna, Beograd 1983

NEMOČ VOJAŠKEGA POSEGA

Vsak vojaški poseg moramo obsoditi, ker je le oborožen napad na neodvisne države in narode. Cilj takega posega je, da brez oboroženega spopada širših razsežnosti ohrani ali zruši vlado in družbeno ureditev neke dežele, če je to v prid intervencijskim silam. Vojaški poseg je vreden obsodbe tudi zato, ker je najpogostejše napreren proti malim narodom in slabo razvitim državam na področjih, ki so politično, gospodarsko ali vojaško pomembna.

IZ OO ZSMS HRUŠICA

Sredi decembra je bil sestanek OO ZSMS Hrušica. Zbralo se je »le« 15 mladincev, kar pa je za osnovno organizacijo že pravi rekord. Kljub velikemu številu mladincev v tej krajevni skupnosti, pa se jih veliko premalo vključuje v delo mladinske organizacije.

Ugotovili so, da so neaktivni mladinci iz novega naselja in kot kaže praksa, se nasploh vsi novonaseljeni prebivalci premalo vključujejo v de-

lo vseh družbenopolitičnih organizacij in društev na Hrušici.

Sprejeli so, da bodo v okviru organizacije pobirali članarino za KK SZDL Hrušica, in to za leto 1986. Pri tem pa se pojavlja že znan problem, nezainteresiranost mladincev, da bi svoje dolžnosti res opravljali, saj nekateri zelo nereso obravnavajo delo mladinske organizacije.

Egidić Glavič

Hala legur je pod streho (foto B. Grce)

mnenju delavcev glede na inflacijo prenikze, moti pa jih tudi to, da so že tri leta enake. SDS OTOP v zvezi z izvajanjem sklepov prejšnjega sestanka SDS ugotavlja, da bodo problem garderob odpravili v prvi polovici letošnjega leta, skupaj z dograditvijo kaline naprave. V delavnici bodo začasno montirali lijak, ki se sicer uporablja v garderobah. V zvezi z gospodinjnim načrtom za leto 1986 pa opozarja na problem programiranja in valjanja debele pločevine, ki jo je treba termično obdelati v njihovem oddelku. Pravijo, da je treba poskrbeti, da bo v njihov oddelk prihajala v takih okoliščinah, »da jo bo mogoče sproti predelati, da ne bo nepotrebnih urgenc in zato prekladanja materiala«.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS valjarna žice 1, 2, 3 in 4. SDS valjarna žice 3 opozarja, da še ni rešen problem pomanjkanja kadrov, ki so ga poudarili na prejšnjem sestanku. SDS valjarna žice 4 pa ugotavlja, da še ni urejen problem razsvetljave. V oklepaju nato posebej omenjajo še 20-tonski žerjav, tretja žilo, luči nad progami in adjustažo. Pri pombe je imela tudi na gospodarski načrt za leto 1986. Po njihovem mnenju je pogoj za uresničitev gospodarskega načrta izboljšanje vzdrževanja, zagotovitev rezervnih delov, poostreni kriteriji dela na valjnih armaturah, izboljšanje kadrovske zasedbe, in večje investiranje. Za žično valjarjo je treba nabaviti tretji žerjav. Tudi pod razno izražajo nezadovoljstvo z vzdrževanjem delovnih naprav, predvsem Jumping ogrođja, tretje žile, škarij, CM 100, MHK 213 in CVD 30 FR. Slabo vzdrževane so tudi vezalne enote. »Ker te naprave vzdržuje ena dnina vzdrževalcev«, pravijo, »je potrebno poiskati vzroke za neuspehe«. SDS vprašuje: »Kdaj se bo uredilo vzdrževanje hidravlike Jumping ogrođja in ali smo to zmogni urediti? Vodstvo TOZD naj vprašanje posreduje vodstvu Vzdrževanja. Odgovor naj se dostavi v pisni obliki.«

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela + odprema, lužilnica 2, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža 1, 2 in 3, strojna adjustaža 1, 2 in 3 ter valjarna 1, 2, 3 in 4. SDS vodstvo TOZD ter priprava dela + odprema sta imeli nekaj pripomb v zvezi s samoupravnim sporazumom o vzdrževanju sredstev za gradnjo jeseniške

čistilne naprave. Menijo namreč, da je delež Železarne prevelik, saj ima tudi za svoje čistilne naprave premalo sredstev. Pod razno pa vprašujeta, koliko sredstev je doslej že bilo namenjenih za preureditev sobe za terminale Bluming-štetla. Zahtevata tudi, da se popravi ur za žigosanje dosledno izvajanja. SDS lužilnica 2 je na sestanku 19. decembra zahtevala, da se uredi ogrevanje CBL. SDS žarilnica 1 je pod razno predlagala, da se Laza Biljka nagradi z enkratno denarno nagrado, ker je odkril vzrok za napako na 18. postavku. Tega vzroka nihče ni odkril celih deset let. SDS meni, da bi bila ta nagrada tudi spodbuda za druge delavce, da bi bolje delali. Predlagala je tudi, da naj bi v primeru, če bi bile garderobne omarice razdeljene po oddelkih, po možnosti pregradili tudi prostor, tako da bi bile tudi garderobe in umivalnice ločene, za vsak oddelk posebej. SDS žarilnica 2 je izvolila dva delavca, ki naj bi skupaj z vodjem SDS izrazila mnenje o delavcu, ki je bil zaradi prekrška predlagan v disciplinski postopek. SDS žarilnica 3 v zvezi s skupnimi temelji za pripravo srednjeročnih planov vprašuje, kako bomo uresničili vse zadane naloge, ker jih je nekaj iz tega srednjeročnega plana še neuresničenih. Vprašanje končuje s pikro pripombo: »Lovili medveda — ulovili zajca!« SDS žarilnica 4 se pritožuje, da niso dobili odgovorov na vprašanja, s prejšnjega sestanka. Pod razno pripominja, da se po SDS stalno razpravlja o stanju v kopalnicah, da pa se kljub temu ta problematika prepočasno rešuje. Obljube, da bodo odprli tudi srednjo kopalnico, se ne izpolni. Žerjavovodja pa je pripomnil, da je odsesavanje na »prosti vlek« na sušilni peči na liniji Crno premalo učinkovito in da ga zaradi tega večkrat boli glava. SDS adjustaža in strojna adjustaža 1 vprašujeta, kdaj bo v adjustaži ob koncu dneva poskrbljeno za umivanje s toplo vodo. Na sestanku SDS adjustaža in strojna adjustaža 2 pa so rezalci pod razno vprašali, zakaj se v zadnjem času na materialu pod šifro 224 pojavlja napaka. Skupina se je seznanila tudi z najbolj pogostimi vzroki reklamacij iz izvoza in s posledicami teh reklamacij. SDS adjustaža in strojna adjustaža 3 nista zadovoljni z odgovorom na vprašanja. Zato sta zadolžili delegata, da ta vprašanja ponovno zastavi na prvi seji delavskega sveta TOZD. Pod razno pa so se delavci spraševali, koliko časa bo

treba še čakati, da bodo imeli delavci v proizvodnji 100 odstotne premije, in če je delavec, ki dela z motorno žago, upravičen do beneficiranega staža. Ugotavljajo tudi, da je treba v večji meri usposabljanje delavce za delo na linijah. SDS valjarna 1 opozarja, naj se med mirovanjem linije GPL elektro kartice pusti pri miru, kajti v nasprotnem primeru prihaja pri ponovnem zagonu linije do velikih zastojev. Vprašujejo se tudi, kdaj bo zasedba na liniji GPL kadrovsko popolna in kdaj bo popravljeno ogrevanje v brusilnici valjev in na peskarskem stroju. Člani SDS valjarna 2 se pritožujejo nad načinom delitve osebnega dohodka. Pravijo, da delitev osebnih dohodkov v dopolnjenem času ne ustreza tistim delavcem, ki so ta dan dela prosti in da je tudi zanje treba poiskati primerno rešitev. Na sestanku SDS valjarna 3 so valjavci ZRM pozvali odgovorne, da bi se obrezovale vsaj tiste količine, ki se valjajo na 0,5 do 0,8 milimetra. Ugotavljajo namreč, da je zaradi neobrezanega vložka in zato večjega trganja trakov izplen precej manjši. Dokončno je treba urediti tudi klima napravo na komandnem pultu ZRM (enkrat skoraj zmruže, drugič ne dela). Zanimaja jih tudi, kdaj se bo uredilo črpanje odpadne emulzije iz kanala ZRM in CTM na nevtralizacijo. Ne zdi se jim namreč smotno, da odplake črpajo v prenosne cisterne, ki jih nato nosijo preko komandnega pulta ZRM (nevarnost nezdod). Obenem opozarjajo, da je cisterna na nevtralizaciji polna že približno pol leta. Žerjavovodja CTM vprašuje, če je kakšna možnost za povišanje grupe na žerjavu. Valjavci CTM in ZRM so na sestanku SDS valjarna 4 izrazili željo, da se čimprej zamenjajo pregorele žarnice na stropni razsvetljavi (na CTM ne gori 12 luči). Valjavci CTM obenem tudi vprašujejo, če je mogoče, da se tudi pri njih uredi dolivanje olja na enak način kot na ZRM — torej s pomočjo črpalke. Vsi člani SDS pa so podprli predlog, naj se poviša plačilna kategorija za žerjavovodja na CTM in s tem v zvezi želijo tudi odgovor.

(se nadaljuje)

2.

Tematika, načeta v prejšnjem poglavju, se s svojo logiko nadaljuje v sklopu vprašanj o ovirah, na katere bi naleteli (potencialni) predlagatelji izboljšav. Treba je reči, da anketirani sprememb v okviru svojega dela ne smatrajo za inovacije. Zaradi tega je verjetno prišlo do razlik, saj 24,1 odstotka anketiranih meni, da bi naleteli na ovire, če bi predlagali izboljšavo. Slabih 40 odstotkov pa ne ve, če bi prišlo do ovir. Samo tretjina meni, da ovir ne bi bilo. Sem sodi tudi vprašanje, kdo bi bil tisti, ki bi oviral? Presenetljivo veliko je bilo odgovorov, da sodelavci (16,7%); na prvem mestu menijo, da bi bili ovirani od vodstva TO ali DS — 25,9%. Na tretjem mestu med ovirami pa so samoupravni organi (14,8% odgovorov). 46,3 odstotka anketiranih meni, da jih nihče ne bi oviral. Vodstvo TO je torej tisto, v katerem (anketirani) delavci največkrat vidijo oviro za inovacijske procese. Dovolj smelo si upamo trditi, da je takšno gledanje pogosto odraz realne negativne selekcije, ki na vodstvena mesta pogosto postavlja ne dovolj kvalificirane (tu ne mislimo samo šolske izobrazbe) delavce, ki se ob vsakem inovacijskem predlogu počutijo ogrožene. Iz tega naslova izvira verjetno tudi del pritožb inovatorjev, da so k raznim inovacijam svoje lončke pristavljali tudi tisti, ki niso z inovacijami imeli nič ali pa so jo celo ovirali. Zanimivo je tudi, da relativno veliko oviro predstavljajo sodelavci. Na tem mestu naj pristavimo le, da je krivdo za takšno stanje vsaj deloma pripisati neustreznemu nagrajevanju in konfliktnim medsebojnim odnosom, ki so pogosto odraz konfliktnih situacij zunaj neposrednega delovnega okolja.

Pred seboj imamo precej obsežno vprašanje, ki ima kar 16 modalitet. Vprašujemo, kakšni so razlogi, da delavci s strokovno izobrazbo niso polno izkoriščeni. Na vsako trditev (modaliteto) je mogoče štiritopenjski odgovor: zelo se strinjam, precej, malo in nič se ne strinjam z ustrežno trditvijo.

a) **delo ni ustrezno vodeno in koordinirano.** Največ odgovorov najdemo v rubrikah "precej je res" (32,4%) in "malo je res" (36,1%). Mnenja so torej deljena, lahko rečemo le, da je tistih, ki menijo, da je ta trditev zelo resnična, nekaj več (15,7%) kot pa tistih, ki trdijo, da ni resnična, (9,3%).

b) **zavrtja je iniciativni strokovnjakov.** Največ anketiranih meni, da je to precej res (35,2%). Poveča se število tistih, ki trdijo, da to ni res (17,6%).

c) **v delovni organizaciji je preveč strokovnjakov.** Daleč največje število odgovorov najdemo v rubriki "to ni res" (40,7%). Večina anketiranih torej meni, da v Železarni ni zaposlenih preveč strokovnjakov (zelo se strinja samo 6,5% respondentov).

d) **delovna organizacija ima tako enostaven program, da strokovnjaki ne morejo biti ustrezno angažirani.** Tudi v tem primeru je največ odgovorov v rubriki: to ne drži — 33,3%.

e) **nagrajevanje ni stimulatívno.** Da je to zelo res, trdi kar 43,5 odstotka anketiranih. Samo 8,4 odstotka jih meni, da to ni res.

f) **splošna nezainteresiranost za napredek.** Da je to precej res, trdi 35,2 odstotka odgovorov. V tem primeru imamo odgovore bolj enakomerno porazdeljene kot v prejšnjih primerih.

g) **manjka mi znanje za delo, ki ga opravljam.** Najbolj pogosti odgovori so locirani v rubrikah, da je to malo ali nič res (obakrat okoli 40%). Respondenti so torej v veliki meri prepričani, da imajo dovolj znanja za delo, ki ga opravljajo. Verjetno je tukaj posredi premajhna zahtevana strokovnost (saj na nekem drugem mestu dobra tretjina meni, da niso zaposleni v skladu s svojo izobrazbo); na drugi strani pa lahko sklepamo na dokaj nizke aspiracije po nadaljnjem izobraževanju — zadovoljstvo z doseženo stopnjo znanja.

g) **delovno področje ni v skladu z izobrazbo.** Ta modaliteta je pravzaprav obrnjena, "negativna" plat predhodne trditve. Tudi tukaj je največ odgovorov malo ali nič ni res (23,1 in 45,4%).

i) **delo ni v skladu z mojimi interesi.** Večina meni, da je delo v skladu z osebnimi interesi (36,1%).

j) **strokovno opravljeno delo ne doživi priznanja.** Odgovori so bolj porazdeljeni. Vendar večina meni, da je to zelo in precej res (26,9 in 32,4%).

k) **vodstvo ima premalo znanja in sposobnosti, da bi znalo strokovnjake izkoristiti in motivirati.** To je malo res meni 32,1 odstotka; na drugem mestu pa je "precej res" s 24,1 odstotka.

l) **vodstvo podcenjuje ljudi, ki kaj znajo.** To je malo res, meni 31,5 odstotka respondentov, da je precej res, pa trdi 27,8 odstotka anketiranih.

m) **preveč je nestrokovnega dela.** V tem so si odgovori precej enotni, saj navedeni trditvi pritrjuje 63 odstotkov respondentov. Prav gotovo v tem prepričanju lahko zasledimo refleksi volutaristične in premalo strokovne prakse pri reševanju različnih problemov. Na vseh nivojih in sektorjih družbe.

n) **strokovnjaki imajo premajhen vpliv na važne odločitve.** Prejšnjo modaliteto smo tokrat izrazili na takšen način. Da gre pravzaprav za isto problematiko, dokazujejo tudi odgovori: 57,4 odstotka jih pride na rubriko "zelo in precej je res". To je sicer nekaj manj kot v prejšnjem primeru, vendar pa imamo prav v tej modaliteti najmanjše število odgovorov, ki trditev zanikajo (4,6%).

o) **preveč je sporov in preprirov.** Odgovori so dokaj enakomerno porazdeljeni. Največ pa jih najdemo pri "malo je res" — 35,2 odstotka. Nekaj več je odgovorov "zelo je res" od tistih "nič ni res".

p) **v delovni organizaciji imajo še vedno glavno besedo nestrokovnjaki.** Tudi v tem primeru so odgovori (še bolj) enakomerno porazdeljeni: da je to malo res, trdi 31,5 odstotka respondentov.

Na koncu prikaza 16 trditve lahko ugotovimo, da smo navedene rezultate zelo malo tudi komentirali. Tega nismo storili vsaj iz dveh ali treh razlogov: naj podatki govorijo sami za sebe, dobili smo precej pričakovane rezultate in na koncu: o teh in takšnih temah bomo še govorili. Za konec tega razdelka naj še omenimo, da se je odstotek respondentov, ki niso odgovorili na nekatera podvprašanja ali celotno vprašanje, gibal med 5,6 odstotka (j) do 11,1 odstotka pri modaliteti d.

3.

Zadovoljstvo je hudo fluidna stvar. Najdemo ga tam, kjer ga nismo pričakovali, in ne najdemo ga tam, kjer smo ga pričakovali. Prav tako zadovoljstvo ni neko trajno stanje duha in telesa. Na tem področju beležimo velike oscilacije. Stanje odsotnosti zadovoljstva lahko pomeni apatičnost, indiferentnost ali pa nezadovoljstvo. Z apatičnostjo, indiferentnostjo itd. se vsaj eksplicitno ne bomo ukvarjali. Zanimala nas bo dvojica zadovoljstvo-nezadovoljstvo.

Vsak dan lahko slišimo, da bo zadovoljen delavec naredil več, bolje itd., skratka: bo (bi bil) koristnejši član družbe. Nasprotno nezadovoljen delavec ne bo optimalno izkoristil svojih potencialov, torej bo nekako manj prispeval k blaginji družbe in tudi k svoji osebni blaginji. V vsakdanjem življenju je takšno prepričanje bolj ali manj prisotno. Imenovali bi ga lahko tudi optimistično. To pa zato, ker zadovoljstvo/optimizem nekako že sama po sebi rešujeta nakopičeno problematiko. In to tako, da so problemi spregledani ali omalovaževani. Optimizem je ideologija v najboljšem pomenu besede. V danem kontekstu se ne moremo spuščati v analizo delovanja ideologije in njenem učinku. Rečemo naj le to, da zadovoljstvo/optimizem ne moreta biti produktivna za izhod iz krize, v kateri se nahajamo. Nezadovoljstvo (z obstoječim) pa lahko pomeni opazovanje problemov, in seveda tudi težnjo, da bi se našla rešitev; težnjo po spremembi nezadovoljujočega stanja.

Ta kratek ekskurz naj služi kot nastavek za nadaljnje razmišljanje o (ne)zadovoljstvu. Običajno je nakazana problematika obravnavana preveč nedomišljeno; ni se kaj bolj pogosto tematiziralo, koliko je neko

stanje duha primerno v neki (aktualni) družbeni situaciji.

Ce že govorimo o zadovoljstvu, lahko rečemo, da se isto empirično lahko kaže tudi kot zadovoljstvo z delom, zadovoljstvo z dohodki, prostim časom itd. V anketi smo spraševali, ali daje več zadovoljstva delo v Železarni ali aktivnosti izven službe. Obe možnosti sta dobili približno polovico "glasov". Dva odstotka več je tistih, ki jim delo v Železarni daje več zadovoljstva kot zunajslužbene aktivnosti. Le pri ekstremnih modalitetah (mnogo več zadovoljstva mi daje ...) je odstotek tistih, ki jim več zadovoljstva dajejo aktivnosti izven podjetja, večji (11,1 proti 17,6%). Mednarodna raziskava, narejena v prvi polovici 70. let, pravi o tem takole (Hierarhija ... več avtorjev, Ljubljana 1975, str. 164; to in še nekaj drugih vprašanj smo prevzeli iz omenjene raziskave): »Vendar Jugoslavija prednjači pred drugimi glede zadovoljstva, ki ga, kot pravijo, delavci dobijo pri delu, v primerjavi z zadovoljstvom, ki ga dobijo pri dejavnostih zunaj dela. V primerjavi z drugimi vidiki celotne življenjske situacije je za jugoslovanske delavce delo sorazmerno zadovoljujoče. To verjetno pomeni, da gre za določeno mero nezadovoljstva glede izven delovnih dejavnosti. Podatkov o tem sicer nimamo, vendar nekatera dejstva o razmerah v Jugoslaviji govorijo v prid razlagi, da je šlo v Jugoslaviji (med raziskavo) za dokaj težavno obdobje. Če so torej že pred dobrih desetletjem ugotavljali, da gospodarska kriza vpliva na (ne)zadovoljstvo delavcev, potem nimamo razloga, da ne bi tako mislili tudi danes, ko je kriza še globlja in evidentnejša. Lahko bi rekli še to, da delavci očitno še vedno ne cenijo dovolj prostega časa — tega, kar je vedno bolj prisotno na razvitem Zahodu.

Seveda nas je zanimalo tudi, kako anketiranci ocenjujejo Železarno. Da ni posebno dobra delovna organizacija, meni 17,6% respondentov. Dobrih 82 odstotkov anketirancev pa meni, da je Železarna bolj ali manj dobra delovna organizacija; od tega 1,9%, da je zelo dobra.

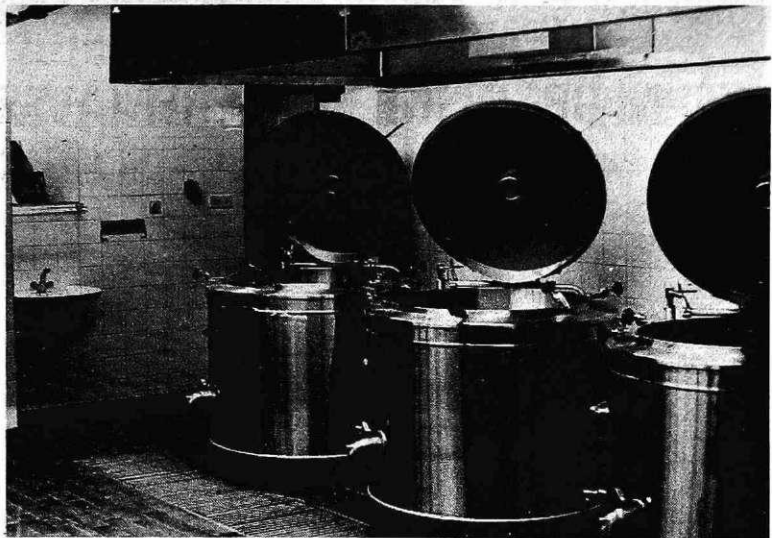
V sklopu vprašanj o zadovoljstvu sodi tudi zadovoljstvo z delom, ki ga delavci opravljajo. Samo 1,9 odstotka anketiranih "svojega" dela sploh ne mara. Največ odgovorov najdemo v rubrikah "precej mi je všeč" in "še kar mi je všeč" (37 in 38%).

Z delom in delovno organizacijo je torej bolj ali manj zadovoljna precejšnja večina delavcev. To je vsekakor "moralni" kapital, ki ne bi smel biti zapravljen s slabo poslovno politiko, prepočasmi (nujnimi) spremembami itd. Kajti v tem kontekstu smatramo zadovoljstvo kot neko obliko privrženosti delovni organizaciji in s tem tudi (vsaj potencialno) pripravljenosti delati več in bolje: seveda ob predpostavki, da bodo tudi vodilne in strokovne strukture pokazale nekaj več iniciativnosti pri reševanju dovolj neprimerne stanja v Železarni.

Posredno smo merili zadovoljstvo tudi z vprašanjem: Ali bi se strinjali, da se vaš otrok zaposli v Železarni? Ne bi se strinjalo kar dobrih 20 odstotkov; tridesetim odstotkom je vseeno, slaba polovica anketiranih pa bi se strinjala. Precej je torej tistih, ki se ne bi strinjali, da se tudi njihov otrok zaposli v Železarni. Kar bi lahko kazalo na še eno oviro ali neugodnost pri pridobivanju domačih (kvantitativno precej revnih) kadrov za delo v Železarni. Tudi takšni problemi bi se vsaj delno reševali z modernizacijo in opuščanjem zastarele in nezdružljive proizvodnje.

Oddelek za industrijsko psihologijo
Franc Trever

(se nadaljuje)

Čajna kuhinja v novi kantini za Jeklarno (foto I. Kučina)

SEJA IZVRŠILNEGA ODBORA DELAVSKEGA SVETA SOZD

V ponedeljek, 23. decembra 1985, je bila 10. seja izvršilnega odbora delavskega sveta SOZD Slovenske železarn.

Najprej so govorili o skupnih temeljih za pripravo srednjeročnih planov v SOZD Slovenske železarn za obdobje od 1986 do 1990. Ugotovili so, da posebno usklajevanje dokumenta ni potrebno, saj v razpravi o njem ni bilo bistvenih pripomb. Vsem delovnim organizacijam v Slovenskih železarnah izvršilni odbor predlaga, da pri pripravi srednjeročnih planov upoštevajo usmeritve skupnih temeljev za pripravo srednjeročnih planov za čas od 1986 do 1990. V vseh delovnih organizacijah v SOZD Slovenske železarn so že razpisali oziroma izvedli referendume za sprejem skupnih temeljev (Tovil Ljubljana 24. decembra, Železarna Jesenice in Žična Celje 26. decembra, Metalurški inštitut Ljubljana 27. decembra, Veriga Lesce 9. januarja, Plamen Kropa 19. decembra, Železarna Štore in Železarna Ravne 20. decembra). Vendar je izvršilni odbor ponovno ugotovil, da referendum ni primeren način za sprejemanje takih dokumentov. Boljše bi bilo sprejemanje na zborih delavcev.

Lanski proizvodni rezultati niso dobri. Proizvodnja zaostaja za planirano in za tisto iz leta 1984. Izjema je Železarna Ravne. Prodaja bo sicer večja, kot so načrtovali, vendar v glavnem zaradi višjih cen in le delno zaradi boljšega asortimenta. Težave so z izvozom, saj je bil v letu 1985 količinsko in vrednostno manjši od planiranega pa tudi od izvoza v preteklem letu. Zaradi zaostrenih gospodarskih razmer bo potrebno v letu 1986 raziskovati in razvijati tržišče. Zahtevam tržišča se bo potrebno prilagoditi tudi s cenovno politiko in pri realizaciji načrtovanih ciljev. Ob koncu leta so bili dohodkovni rezultati približno enaki devetmesečnim. Slabše rezultate iz tretjega četrtletja bodo nadomestili boljši iz zadnjega četrtletja, zlasti po zaslugi višjih prodajnih cen v decembru. Plani proizvodnje za to leto so sestavljeni dokaj previdno, razen planov izvoza.

Izvršilni odbor je obravnaval tudi predlog plana delovne skupnosti skupnih služb SOZD Slovenske železarn in plana družbenih sredstev SOZD Slovenske železarn za leto 1986. Odbor predlaga, naj predlog obravnava in sprejme delavski svet SOZD Slovenske železarn. Delovna skupnost skupnih služb naj nadaljuje politiko gibanja osebnih dohodkov, ki je odvisna od višine dohodka v delovni organizaciji. Osebnih dohodkov naj se gibajo tako kot osebni dohodki v posameznih delovnih organizacijah. Tudi skupna poraba (regresi za družbeno prehrano in letni dopust) naj bo usklajena na ravni SOZD Slovenske železarn. Delavski svet Slovenskih železarn naj sprejme sklep, da naj vse devizne izdatke vodi Interna banka, iz skupne devizne likvidnostne rezerve. Na seji so razpravljali tudi o devizni problematiki Slovenskih železarn. V zvezi s tem so sklenili: delovne organizacije v SOZD Slovenske železarn morajo svoje načrte zunanjetrgovinske menjave prilagoditi novi devizni zakonodaji; v letu 1986 bo pri pridobivanju in razdeljevanju režimskih pravic načeloma še potreben skupen nastop v okviru SOZD, za vse članice SOZD pa bo tudi potrebno voditi enotno zunanjetrgovinsko evidenco v Ljubljanski banki, Gospodarski banki; zunanjetrgovinske službe morajo še naprej usklajeno delati na tržišču SEV in pri nabavi osnovnih surovin; izvršilni odbor še predlaga, naj posamezne TOZD v SOZD Slovenske železarn podpišejo samoupravni sporazum o temeljih plana EOT SR Slovenije za obdobje od 1986 do 1990 in samoupravni sporazum o zagotavljanju sredstev za pospeševanje konvertibilnega izvoza v Slovenijo.

Govorili so o investicijah v železarnah Jesenice in Štore ter v Žični Celje.

Za gradnjo prve faze jeseniške Jeklarn 2 je predlagana nova, višja predračunska vrednost (49.592 milijonov dinarjev), s katero se je izvršilni odbor strinjal. Predračunska vrednost se je spremenila zaradi različnih podražitev, te pa so posledica visoke inflacije in močnega padanja tečaja dinarja. Odbor se je strinjal s predvidenimi viri financiranja, tudi z deležem 5.100 milijonov dinarjev združenih sredstev SOZD Slovenske železarn. Sklep o deležu združenih sredstev bo veljal takrat, ko ga bodo potrdili še samoupravni organi Interne banke Slovenskih železarn.

Investicijo v povečanje zmogljivosti za proizvodnjo jekla so v štorski železarni prekorčili. Odbor se je strinjal s podražitvijo investicije in potrdil novo investicijsko vrednost (3.327.959.000 dinarjev) pa tudi predlagane vire financiranja. Preko Interne banke Slovenskih železarn bo 200 milijonov dinarjev sovlagala tudi SOZD Slovenske železarn, kar bo veljalo do takrat, ko bodo ta sklep sprejeli tudi samoupravni organi Interne banke SOZD.

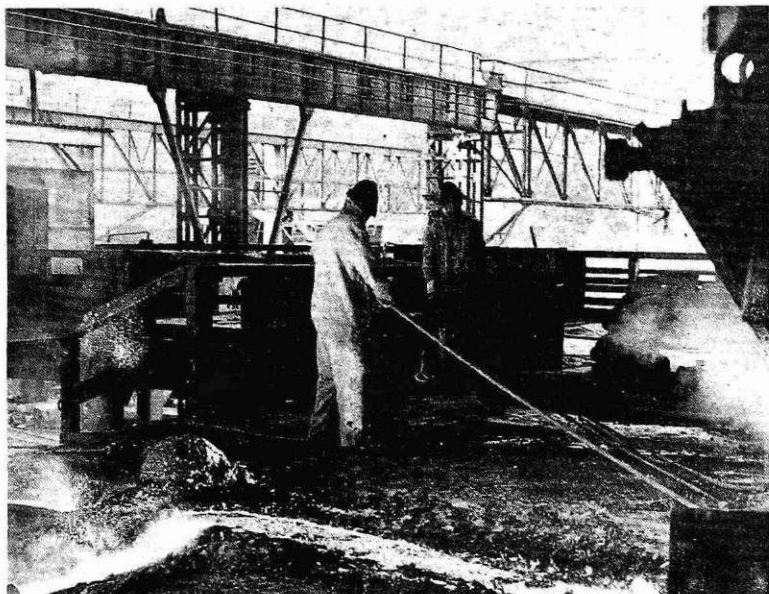
Žična Celje investira v proizvodnjo krogličnih ležajev. Izvršilni odbor je na seji ugotovil, da sta predlagani investicijski program in aneks programa usklajena glede na 12., 13. in 48. člen Samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD SZ 1981—1985 in glede na 30. člen Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD SZ. Investicija je ekonomsko upravičena, ustreza internim kriterijem in kriterijem za prestrukturiranje gospodarstva. Investicija je vredna 1.034.347.000 dinarjev. Vir financiranja bo tudi 200 milijonov dinarjev združenih sredstev Slovenskih železarn. Da pa bo proizvodnja krogličnih ležajev na trgu konkurenčna tudi v prihodnje, je nujno oblikovati tim, ki bo spremljal tehnološki razvoj proizvodnje krogličnih ležajev, k temu pa prispeval tudi svoje znanje, pridobljeno z raziskovalnim delom.

Delavskemu svetu SOZD Slovenske železarn je izvršilni odbor predlagal, da naj sprejme sklep o razpisu volitev v organe upravljanja SOZD SZ za obdobje od 1986 do 1988. Imenovali so tudi člane volilne komisije, in sicer Francija Pogačnik (Ludvika Bergleza) iz Železarn Jesenice, Rada Korenta (Dominika Tomažina) iz Železarn Štore in Jožeta Pfajfarja (Mirka Ulčarja) iz leske Verige.

Delavski svet SOZD Slovenske železarn naj tudi prevzame pokroviteljstvo nad 31. mednarodnim FIS tekmovanjem za svetovni pokal v smučarskih tekih Bohinj 86 in za tekmovanje nameneni 1.500.000 dinarjev, so sklenili na seji.

V zvezi s skupnim nastopom SOZD Slovenske železarn pri sodelovanju z Intertrade izvršilni odbor predlaga, naj delavski svet SOZD predlaga delavskim svetom delovnih organizacij, naj delovna skupnost Skupnih služb v imenu SOZD in na račun DO sklepa pogodbe z IBM (ali anekse) o najemu oziroma nakupu programske opreme. Interna banka Slovenskih železarn naj bi v imenu SOZD in na račun DO mesečno plačevala fakturirane najemnine. Podrobnosti pri sklepanju pogodb uredata DSSS in IB na ustaljen način.

Nazadnje so govorili o Samoupravnem sporazumu o združevanju dela in sredstev za gradnjo javnega omrežja za prenos podatkov JUPAK. Delavski sveti delovnih organizacij SOZD in DSSS SOZD SZ naj podajo soglasje o pristopu SOZD Slovenske železarn k omenjenemu samoupravnemu sporazumu.

Prehod plavža (foto I. Kučina)

SKUPNA SEJA OBČINSKEGA SVETA ZSS IN OBČINSKE KONFERENCE SZDL JESENICE

V sredo, 8. januarja, sta predsednika Janez Jamar in Alojz Kalan sklicala skupno sejo občinskega sveta Zveze sindikatov in občinske konference SZDL Jesenice. Delegatom sta v razpravo in sprejem predložila več predlogov, sklepov in dogovorov, ki se nanašajo na aktivnost v zvezi z marčevskimi volitvami in samo izpeljavo volitev.

Kakor je že znano, bodo volitve delegatov oziroma delegacij za delegatske skupščine, po rokovniku, ki sta ga sprejela na skupni seji republiške konference SZDL Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, 3. decembra 1985, potekale v četrtek, 13. marca v temeljnih organizacijah združenega dela, v delovnih skupnostih in delovnih organizacijah in v nedeljo, 16. marca v krajevnih skupnostih. Seveda je do volitev potrebno opraviti vrsto političnih aktivnosti v organizacijah SZDL in organizacijah zveze sindikatov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, kjer delovni ljudje predlagajo in določajo kandidate za člane svojih delegacij v obeh političnih organizacijah. Zato je potrebno tudi v občini sprejeti rokovnik za izvedbo predkandidacijskih, kandidacijskih in volilnih opravil.

Po predlaganem terminskem rokovniku morajo biti v času od 8. do 20. januarja seje izvršnih odborov osnovnih organizacij zveze sindikatov v temeljnih organizacijah združenega dela, delovnih skupnostih in delovnih organizacijah in seje predsedstev krajevnih konferenc SZDL, da se dogovorijo in sprejmejo vse potrebno za izvedbo temeljnih kandidacijskih konferenc, ki morajo biti izvedene v času od 20. januarja do 10. februarja. V istem rokovniku so predlagani tudi roki za izvedbo sej občinskih organov zveze sindikatov in SZDL in obeh občinskih kandidacijskih konferenc, kakor tudi rok za sklic prvih sejo novoizvoljenih delegatskih skupščin.

Na skupni seji bodo poleg rokovnika obravnavali in sprejemali še dogovor o merilih in sestavi družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice. Po predlogu dogovora naj bi v tem zboru imeli po pet delegatov občinski komite ZKS, občinska konferenca SZDL in občinski svet zveze

sindikatov, po tri delegate pa občinska organizacija ZZZB NOV in občinska konferenca ZSMS, ki tudi predlagajo možne kandidate za delegate v tem zboru. Kandidati za člane delegacij so lahko le izvoljeni člani navedenih organov, funkcije enotne delegacije za družbenopolitični zbor občinske skupščine pa bo opravljala občinska konferenca SZDL.

V predlogu dogovora so navedena tudi merila o izbiri možnih kandidatov za delegate v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine. Pri izbiri možnih kandidatov morajo občinske družbenopolitične organizacije po dogovoru upoštevati predvsem, da so kandidati s svojim dosedanjim obnašanjem in delovanjem, še posebej s samoupravnim in družbenopolitičnim delovanjem, prakso in izkušnjami dokazali, da se zavzemajo za uresničevanje zgodovinskih interesov delavskega razreda, razvijanje socialističnega samoupravljanja, uresničevanje temeljnih ciljev in razmerij družbenoekonomskega razvoja Socialistične republike Slovenije in SFR Jugoslavije, krepitev in razvijanje tovarištva, vzajemnosti in solidarnosti, bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, uresničevanja politike aktivnega in miroljubnega sožitja in politične nevrščenosti, uresničevanje koncepta splošnega ljudskega odpora in družbene samozasčite. Hkrati pa se zavzemajo, da bodo pri izbiri kandidatov upoštevali socialni sestav delovnih ljudi in občanov, organiziranih v družbenopolitičnih organizacijah, da bodo zastopala vsa pomembnejša področja družbenega dela, da bodo zastopane pomembnejše družbene organizacije, društva in druga interesna združenja delovnih ljudi in občanov.

Delegatom je v razpravo in sprejem predložen tudi predlog sklepa o oblikovanju in delegiranju delegatov v občinsko kandidacijsko konferen-

co. Po predlogu naj bi v konferenco delegirale 53 delegatov temeljne kandidacijske konference iz organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, 26 delegatov temeljne kandidacijske konference krajevnih skupnosti in 21 delegatov občinska vodstva družbenopolitičnih organizacij. V zvezi s tem bodo obravnavali in sprejemali še predlog poslovnika občinske kandidacijske konference.

V razpravo in sprejem je predložen tudi predlog sklepa o postopku za delegiranje delegatov iz SZDL v družbenopolitični zbor občinske skupščine. Delegati občinskega sveta Zveze sindikatov in občinske konference SZDL pa bodo razpravljali tudi o evidentiranih možnih kandidatih za delegate v družbenopolitični zbor skupščine občine Jesenice, o evidentiranih možnih kandidatih za nosilce vodilnih in drugih funkcij v občinski skupščini in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti (pregled evidentiranih možnih kandidatov je bil objavljen v 51. — 52. številki Zvezarja, 26. decembra 1985) in o evidentiranih možnih kandidatih za delegate v družbenopolitičnem zboru Skupščine SRS, zveznem zboru Skupščine SFRJ, zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, za predsednika in člane predsedstva SR Slovenije in za nosilce vodilnih in drugih funkcij v Skupščini SRS in v republiških skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti (pregled evidentiranih možnih kandidatov je bil objavljen 25. decembra 1985 v dnevniku Delo).

Delegati bodo na skupni seji poslušali tudi poročilo o dosedanjem poteku politične aktivnosti v pripravi na volitve marca letos.

S skupno sejo občinskega sveta zveze sindikatov in občinske konference SZDL Jesenice prehajamo v občini v sklepni del priprav na volitve, ki bodo zahtevale veliko odgovornost in discipline vseh, ki bodo v teh pripravah sodelovali, odgovornost do našega nadaljnjega razvoja, ki bo odvisen od tega, kakšne kandidate bomo izbrali in predložili na volitvah marca letos.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD ELEKTRODE

Občni zbor osnovne organizacije sindikata je bil 19. oktobra. Predsednik je poročal o delu OOS, sledila pa so poročila blagajnika in nadzorneke odbora ter vodstva TOZD. Predsednik je menil, da se v zvezi z delitvijo osebnega dohodka preveč poudarja ocena delovnega mesta, premalo pa delavčevo delo, zato načelo delitve dohodka po delu in rezultatih dela še ni uveljavljeno; v zadnjem obdobju je TOZD sicer bolj gospodarila, še vedno pa zaradi pomanjkanja VP žice ne dosega popolnoma planskih obveznosti; še naprej se je treba truditi, da bosta tehnološka in delovna disciplina postali skrb slehernega posameznika; delo delegatov v samoupravnih organih še vedno ni tako, kot bi si želeli. V nov odbor IO OOS so izvolili trinajst kandidatov, tri pa v nadzorni odbor. Potrdili so delegate za ostale organe sindikata.

Sklenili so, da bo naloga OOS proučiti možnosti za zboljšanje osebnih dohodkov, saj je kar dvesto delavcev od dvesto petdesetih pod prejemom Železarne in z ustreznimi pokojninami omogočiti upokojenecem normalno življenje. Prizadevali si bodo za čim boljše medsebojne odnose in za večjo varnost pri delu. In še: delavci, ki bolje delajo, naj bodo tudi ustrezno nagrajeni — s priznanji in odlikovanji.

13. novembra je bila ustanovna seja osnovne organizacije sindikata TOZD Elektrode, na kateri so oblikovali nov odbor OOS. Predsednik je Josip Bajz, namestnica predsednika Sonja Laharnar, tajnica Milana Čop in blagajničarka Nataša Laslo.

Sklenili so, da bodo za darila petdesetletnikom nakupili dvanajst knjig v vrednosti od 1.500 do 2.000 dinarjev.

OOS se strinja s predlogom za občasno nočno delo žensk, ki ga je na sekretariat v Ljubljano poslal delavski svet TOZD Elektrode.

Delavki, ki je odšla na drugo delovno mesto, bodo kupili darilo v vrednosti od 3.000 do 4.000 dinarjev. Ene delavcu so odobrili 5.000 dinarjev socialne pomoči. Delavke v proizvodnji menijo, da so upravičene do srajc, vozniki viličarjev pa do zimskih kislinskih oblek.

TOZD PROFILARNA

Občni zbor osnovne organizacije sindikata je bil 23. novembra. O delu sindikalne organizacije je govoril predsednik IO, vodja TOZD pa je poročal o proizvodnji TOZD. Priporočil blagajniškemu poročilu in finančnemu načrtu za 1986 ni bilo. Potrdili so evidentirane delegate za IO OOS. Predlagali so dva kandidata za konferenco OOS Železarne, enega pa za občinsko skupščino ZSS.

Na ustanovni seji 2. decembra so izoblikovali izvršni odbor: predsednik je Andrej Vidmar, podpredsednik Matija Pretnar, tajnica Jana Kos, blagajničarka pa Darinka Južnež.

TOZD TRANSPORT

Na občnem zboru izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata v soboto, 23. novembra, so o dosedanjem delu poročali predsednik IO OOS, blagajničarka, nadzorni odbor, referenta za šport in oddih oziroma izlete ter vodja TOZD. Soglasno so sprejeli finančni načrt za naslednje leto. V novi izvršni odbor so izvolili sedemnajst kandidatov, po tri pa v nadzorni odbor in konferenco OOS Železarne. Predlagali so tudi možne kandidate za ostale organe sindikata: za predsednika konference OOS Železarne, za občinski sindikalni svet, za republiške in območne sindikalne organe, za predsednika občinskega sindikalnega sveta, za kongres ZS in za koordinacijski odbor sindikata SOZD Slovenske železarne. Izvolili so še kandidata, ki se bo udeležil konference občinskega sindikalnega sveta.

Na koncu uradnega dela občnega zbora so podelili priznanja prizadevnim v IO OOS, desetim upokojenim delavcem pa so izročili spominska darila.

Ustanovna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 27. novembra. Predsednik IO je Rudi Kristan, namestnik predsednika Mirko Lasnik, tajnica je Silva Blatnik, blagajničarka pa Anica Kržič. Določili so tudi dolžnosti ostalih novoizvoljenih članov izvršnega odbora.

Sklenili so še, da se denar, namenjen za piknik, lahko koristi samo do 15. decembra letos.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

22. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 11. novembra. Seznanili so se z devetmesečnim poslovnim poročilom. Soglasali so z vodjo TOZD, da je treba povečati osnovo osebnih dohodkov, saj so nizki osebni dohodki vzrok nezainteresiranosti za delo. Pravočasno je tudi treba ukrepati, da bi preprečili problem alkoholizma v TOZD.

Dva predlagana kandidata za IO OOS so zamenjali z drugima dvema. Prav tako so zamenjali kandidata za konferenco OOS Železarne. Člani IO so se strinjali s predlaganim kandidatom za predsednika IO OOS Železarne.

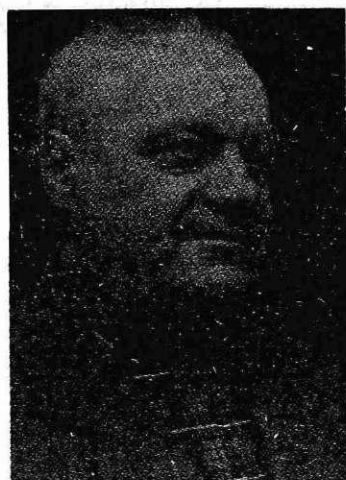
Sklenili so, da bodo na občni zbor povabili tudi upokojenke, upokojene od 1980. dalje.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

V soboto, 16. novembra, je bil občni zbor izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Na osnovi poročil predsednika, blagajničarke in referentov ter na osnovi razprave so sklenili: OOS naj s pomočjo vodstva TOZD spodbuja delo v ZSMS in ZK; najbolj pomembna naloga sindikata in vodstva TOZD je evidentiranje novih in odločnih kandidatov za delegate samoupravnih interesnih skupnosti; socialno pomoč bolnim sodelavcem je potrebno povišati glede na življenjske stroške; odbor samoupravne delavske kontrole mora bedeti nad izvajanjem sklepov; ker samozasčita ni najboljše, mora tudi sindikat zahtevati, da vsak delavec varuje družbeno lastnino; konferenca je podprla prodajo potrošnih izdelkov preko sindikata, saj je dolgoročno odplačevanje za večino delavcev edini mogoči način nakupa; v organizacijski odbor za pripravo praznovanja 20-letnice Valjarne naj se imenuje tudi predsednik IO OOS TOZD Valjarne bluming-štekel.

Predlagali so delegate za konferenco delegacij OOS Železarne in kandidate za nadzorni odbor. Izvolili so tudi nov izvršni odbor, katerega predsednik je Ivan Molan.

V slavnostnem delu občnega zbora so izročili priznanja štirinajstim delavcem, upokojenim v zadnjem letu ter dvaindvajsetim delavcem, ki so ali pa še bodo letos praznovali 50-letnico.

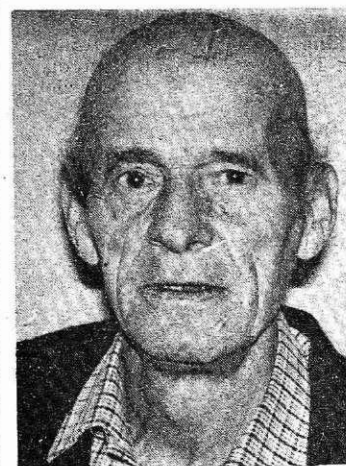
SREČO JAGODIC

Tik pred novim letom, 28. decembra 1985, je svojo življenjsko pot sklenil Srečo Jagodic, ki je 20. avgusta 1950 kot namestnik predsednika prvega delavskega

sveta iz rok Franca Leskovška-Luke sprejel ključke železarne, kar je pomenilo, da postaja železarna last delavcev.

Srečo Jagodic se je rodil 16. januarja 1911. V Železarni je delal na oddelku za norme v komercialnem sektorju. Kot večkratni udarnik in eden izmed 46 najbolj zaslužnih delavcev je leta 1950 dobil medaljo dela. Kot mlad in zaveden delavec se je vključil v Komunistično partijo in postal njen aktiven član. Največje priznanje zanj pa je bilo, ko je bil leta 1951 kot zgleden delavec in komunist izvoljen za predsednika delavskega sveta Železarne. Še isto leto pa je bil izvoljen tudi v delavski svet generalne direkcije črne metalurgije. Leta 1966 se je upokojil, vendar je ostal aktiven še leta potem.

S Srečom Jagodicem je odšel od nas človek, ki je sooblikoval prve začetke samoupravljanja pri nas, človek, ki se je zavedal, da pravice samoupravljalca izhajajo iz njegovega dela, človek, ki je znal združiti mladostno navdušenje z zrelostjo izkušnje.

TOVARIŠU OSMANU ZUKIĆU, SOBORCU, SODELAVCU, IN PRIJATELJU V SLOVO!

Čeprav se zavedamo, da že z rojstvom nad človekom zagospodari smrt, nas vsaka smrt človeka pretrese, še posebno smrt nekdanjega borca NOV, saj se tako naglo redčijo vrste ljudi, ki so v krvavi borbi druge svetovne vojne s svojim junaštvom in nesebičnostjo dokazovali, da smo narod revolucionarjev. Narod, ki ima takšne borce, je nepremagljiv.

Tovariš Zuka, kot smo ga klicali, je prehodil pot borca, pot najtežjih preizkušenj za biti ali ne biti.

Borci Kozare in vsi borci Jugoslavije, med njimi tudi pokojni Osman, so pričeli, da je bolje umreti svobodno kot živeti v suženjstvu.

Spominjamo se ga, ko smo kot prvi iz južnih krajev prišli leta 1947 v Slovenijo, se tu zaposlili, delali in si ustvarjali naš novi dom.

Posebno njegovi prijatelji se ga spominjamo kot poštenega in pridnega človeka.

Ko smo zvedeli, da nas je za večno zapustil tovariš Osman, smo za hip sklonili glave ter s tiho, nepopisno minuto pomislili na vse tiste čase, vesele in žalostne trenutke, ki smo jih od leta 1947 doživljali v novem okolju, daleč od kraja, kjer nas je mati prvič povila, nevedoč, kakšna usoda čaka vsakega, ki se poda na to pot, ki se imenuje življenje.

Vse tvoje življenje je bila ena sama kalvarija, kjer koli si se nahajal te je spremljala bolezen in te na koncu tudi upognila v neskončnost. Vsi tvoji prijatelji iz leta 1947, vsi sodelavci Jeklarne, vsi znanci se te bomo radi spominjali kot dobrega človeka, ki mu usoda ni pustila živeti v tistem, za kar si se boril.

Naj ti ta smrt prinese mir, da bi se nihče ne dotaknil zemlje, za katero si se rodil, trpel, krvavel in umrl.

Prijatelji

»Proba« II (foto B. Grce)

KAKO V KMETIJSTVU DO ZASTAVLJENIH CILJEV?

Pri snovanju kmetijskih planov v občini Jesenice je pristop povsem drugačen kot v ostalih panogah. Kmetijska proizvodnja se skoraj vsa odvija v zasebnem sektorju — na posameznih kmečkih gospodarstvih (kmetijah), ki se po velikosti, socialni strukturi, opremljenosti z delovnimi napravami, delovni sili in še po marsičem močno razlikujejo. Šele skupek dobro izdelanih planov za vsako tako enoto bi lahko dal točen pregled trenutne proizvodnje in osnovo za nadaljnje planiranje — srednjeročno in dolgoročno. Zato so kmetijski proizvodni plani, v marsičem predvidevanja in želje, a kljub temu zavestno usmerjeni k vnaprej opredeljenim ciljem.

V bližnji in daljni preteklosti je pri planiranju in izvajanju planov nastala marsikatera napaka. Zato smo se tudi v kmetijski panogi močno zavzeli in pozvali vse pristojne, naj o posameznih smernicah, izhodiščih, ocenah in utemeljitvah povedo svoje mnenje, predvsem občani v kmečkih okoljih, še posebej pa sami kmetje. Odločili smo, da v preteklosti storjene napake začnemo odpravljati že med planiranjem in na osnovi lastnih izkušenj postavimo realne temelje za optimiziranje kmetijske proizvodnje. Še vedno pa imamo občutek, da na kmetijstvo in njegov razvoj nekateri gledajo čisto po svoje — z lastnimi pogledi, ki niso strokovno, zato tudi ne politično utemeljeni. »Bližnjica« k zastavljenim ciljem pa je vendarle samo ena. V množici razprav in prikazov lahko tiči velika nevarnost, da kvantiteta še ne da kvalitete (ne velja le za kmetijstvo). Kmetijstvo nikakor ni in ne more biti samostojna panoga, temveč predstavlja del celotnega gospodarskega planiranja (ne le prostorskega) v občini, zato tudi zahteva sistemski pristop z natančno opredeljenim obnašanjem vseh in predvsem posameznikov, da bi bilo interdisciplinarno sodelovanje lahko dobro.

Pri planiranju izhajamo vedno iz obstoječih zmogljivosti, v kmetijstvu so to naravne danosti, ki so v naši občini zelo različne ter specifične. Hribovsko in višinsko kmetijstvo dajejo pečat kmetijski proizvodnji. Temu se pridružuje neodvisni faktor: močna industrializiranost občine, ki globoko posega v demografsko strukturo tudi kmečkega življa. Zato si najprej oglejmo, na čem temelji kmetijska proizvodnja, kakšna je kvaliteta in velikost najosnovnejšega (nenadomestljivega) osnovnega sredstva, s katerim razpolagamo na Jesenicah.

Od celotne površine 37.474 hektarov, kolikor meri občina, pride po novi kategorizaciji na kmetijska zemljišča 7.930 hektarov. Znotraj teh pa je veliko takih, ki se danes ne uporabljajo več za kmetijsko proizvodnjo — urbanizirana, opuščena zaradi zaraščenosti (VI. kategorija) — torej odpisana zemljišča. Veliko je takih, ki jih oživljanje kmetijstva (in ne le kmetijstva) kliče k revitalizaciji. Iz tega dejstva izhaja osnovna naloga kmetijske zemljiške politike. Šele tej osnovi (kmetijskemu prostoru) se gospodarno ali tudi negospodarno prilagajajo delovna sredstva (gospodarska poslopja, stroji, naprave...), predmeti dela, delovne moči in storitve.

Celoten kmetijski prostor je razdeljen v šest (I. do VI.) kategorij, od katerih je prve le 414 hektarov ali 1,10 odstotka. Predstavlja najkvalitetnejšo kmetijsko površino, kjer je možnost izrabe tal široka, tudi zaradi ugodnega reliefa (od 0 do 10 odstotkov nagiba). Omogočena je uporaba vseh vrst kmetijske mehanizacije. Prevladujejo tla z dobrimi fizikalno-kemičnimi lastnostmi.

Na zemljiščih druge kategorije (417 hektarov ali 1,25 odstotka) je možnost izrabe tal delno otežena zaradi nekaj slabših lastnosti ter bolj razgibanega reliefa (10–20 odstotkov nagib), kar že zahteva specifičnejšo mehanizacijo in zmanjšuje njeno učinkovitost.

Obsežnejša je tretja kategorija, ki je zastopana s 1.481 hektari ali s 3,95 odstotka. Tla te kategorije se po svojih lastnostih približujejo drugi oziroma četrti kategoriji. Možnost izrabe tal je manjša zaradi večje vlage (povirki) in strmih leg.

Malo je zemljišč v četrti kategoriji, ki obsega vsega 41 hektarov. Prevladujejo vlažna in poplavna območja.

Skoraj enakega obsega kot tretja je peta kategorija (1.434 hektarov ali 3,83 odstotka), katere tla so močno razgibana (nagib je večji od 45 odstotkov). Od kmetijske mehanizacije je na takem reliefu mogoča le uporaba mostnih kosilnic. Tla so plitva, prevladuje travnat svet. Kmetijska izraba takih tal je zaželjena zaradi preprečevanja erozije (ekološki faktor!).

Najobsežnejša in za nas tudi najbolj zanimiva je šesta kategorija, ki vsebuje skoraj vse ostale našete kategorije. Značilnosti teh zemljišč so: grmišče, kmetijske površine v zaraščanju, zapuščeni travniki, košenice, planinski pašniki ter mlad gozd, ki si je že marsikje »izboril« trajni status gozda. Zemljišča te kategorije se

med seboj prepletajo v hribovskih in nižinskih predelih občine. Mehanizirana obdelava tu sicer ni povsem izključena (mikrolokacije). Večji problem je dostop do zemljišč. Kategorija predstavlja več kot polovico nekdanjega kmetijskega prostora, in sicer 4.093 hektarov oziroma 10,92 odstotka. Razdeljena je na dve podkategoriji, ki pa številčno še nista opredeljeni (zaraščajoče površine).

Novejša zakonodaja prišteva med kmetijska zemljišča tudi neplodna tla, ki jih je (bo) mogoče z agromelioracijami usposobiti za kmetijstvo. Na osnovi kategorij sta v smislu kmetijske zakonodaje opredeljeni dve območji. Prvo predstavljajo trajno varovana kmetijska tla in šteje 2.916 hektarov. V občinah za samoupravno javnost je zapisano, da je potrebno prvo in drugo kategorijo obdržati v sedanjem obsegu. To pa bralca lahko zavede, saj ti dve kategoriji predstavljata le okrog 13 odstotkov vse kmetijske zemlje v občini Jesenice. Na zemljišča prve in druge kategorije posegi drugih porabnikov prostora niso dovoljeni. Kljub temu pa se nekaterim nismo mogli (hotel!) izogniti in se jim tudi v prihodnje ne bomo mogli. Zato je v prvo območje uvrščenih več zemljišč.

Od 4.093 hektarov zemljišč, ki so uvrščena v šesto kategorijo, jih bo za kmetijstvo mogoče ponovno usposobiti približno 50 odstotkov. Številčni podatki še niso izdelani, zato ocenjujemo, da bo kmetijska površina velika približno 6.000 hektarov. Vendar teh zmogljivosti ni mogoče istovetiti s tistimi, kjer je pridelovanje zaradi bolj ugodne lege lažje in ekonomičnejše. Kljub temu se slovensko in jugoslovansko kmetijstvo hribovskim in višinskim predelom zaradi vse večje potrebe po boljši in večji prehranski bilanci ne bo nikoli odreklo. Doma pridelana hrana je kljub vsemu najcenejša, najdražja pa tista, ki je ni. Če upoštevamo, da bo leta 2001 na svetu že več kot 6 milijard ljudi, 2050 že 17 milijard, nam mora biti jasno, da kmetijskega prostora — tudi manj produktivnega — nimamo na pretekli.

V višinskih in hribovskih predelih je pridelana hrana bolj kakovostna (manj kemizacije), kar bo odtehalo tudi do 30 odstotkov višje proizvodne stroške. Od tega prostora osveščena družba pričakuje mnogo več: prispevek k obrambni trdnosti dežele, osnova za razvoj turistične in rekreativne dejavnosti itd. Na osnovi povedanega je jasno, da je pred kmetijsko stroko obdobje vseh vrst kmetijskih operacij (agromelioracije, komasacije, orondacije itd.), vse za doseg večje proizvodnje.

Kakovosti (stanju) kmetijskega prostora pa se pridružujejo še nekateri dejavniki, ki ne jamčijo za skokovito naraščanje kmetijske proizvodnje. Najvažnejši omejitveni dejavnik je razdrobljen kmetijski prostor. Razparceliranost in oddaljenost majhnih parcel od gospodarskih centrov (kmetij) se bolj ovira gospodarnost proizvodnje. V tesni zvezi s tem so visoki proizvodni stroški (večja poraba energije, neracionalna izraba časa), ki so v nenehnem razkoraku s ceno proizvoda (vloženimi sredstvi). Kljub temu pa se nekateri oportunistično zavzemajo za stanje status quo, ko trdijo, da so manjše parcele bolj obdelane, da torej razdrobljeno gospodarjenje prinaša večje in boljše pridelke. Zmožni so celo trditi, da so še najbolj obdelani vrtički. Tako gospodarstvo je sicer v določenih razmerah edino mogoče in ga kmetje tudi podpiramo. Nikakor pa se ne moremo strinjati, da bi zavzemanje za tako »kmetijstvo« začrtavalo pota kmetijski politiki, ki negira dosežke znanosti in že opredeljeno kmetijsko politiko, ki sloni na zakonodaji, sodobnejši tehnologiji in ekonomskih zakonitostih. Pri tem pa je zanimivo, da »vplivni« posamezniki tako mislijo: naja celo podpirajo, namesto da bi jih zavračali, ko že tako vedo (ali pa ne!), da taka stališča nimajo prihodnosti. Naj na tem mestu navedem le en podatek, ki je empirično in strokovno dokazan. Da bi namreč znižali sedanje visoke proizvodne stroške za 50 odstotkov, bi zadostovalo, če bi povečali parcele za obdelavo na 2 hektarih in dvignili stalež živine v kmečkih hlevih s 5 na 10 glav. Marsikje je to tudi mogoče. S tem želimo opozoriti, da je drugi dejavnik, ki bo karakterskičen za naslednje plansko obdobje, poleg omenjenih melioracij, arondiranje in komasiranje zemljišč povsod, kjer so dani naravni pogoji za oblikovanje večjih proizvodnih

enot (podčrtano v objavljenih informacijah o osnutkih planov) in kompleksov za skupno rabo (planinski pašniki, oblikovanje proizvodno-komasacijskih kompleksov ter čistih komasacij). Le tako bomo upravičili družbena vlaganja v povečanje tako imenovane naročene proizvodnje. Oblikovanje večjih tržnih enot na osnovi ustvarjanja kmetijskih kompleksov je edina pot, da bi pridelali več in cenejšo hrano. Ta pot pa vodi tudi k oblikovanju trdnih odnosov v verigi: proizvodnja — odkup — predelava — distribucija na osnovi tržnih zakonitosti.

S finančnimi sredstvi, ki so (bodo) na voljo, se sicer lahko hitreje ali počasneje približujemo zastavljenim ciljem. Lahko jih tudi ne dosežemo. Ne bo pa odveč, če se že na začetku planskega obdobja zavemo dejstva, ki ni neposredno povezano z naravno danostjo proizvodnih tvorcev. Čim bolj je panoga razvita, tem več lahko prispeva k stabilnemu gospodarjenju širše ali ožje družbenopolitične skupnosti, in narobe: čim bolj zaostaja, tem več je potrebno stimulacij, regresov, premij, dotacij, socialnih dajatev, pa tudi drugih (komunalnih) vlaganj v infrastrukturni razvoj podeželja iz virov, ki se ustvarjajo zunaj panoge. Trenutno sicer gori zelena luč za priliv sredstev iz višje razvite gospodarske sfere za naložbe v kmetijstvo, vendar se vse pogostje sliši glas o zniževanju prispevne stopnje za interventne sklade in ostale vire financiranja. Zato je treba izkoristiti trenutek in posejati seme (beri: vložiti denar) na čimbolj pripravljen tla, da bo hitreje vzklilo, iz njega razvijajoča se rastlina bolje rasla in čimprej dala čim večji in bogatejši plod. Menim, da ima odločilni pomen vprašanje, kako z razpoložljivimi sredstvi doseči optimalni razvoj proizvodnih sil v kmetijstvu.

Poleg naravnih danosti in zgodovinsko pogojenega stanja kmetijskih proizvodnih kapacitet, ne moremo mimo kmetijske zakonodaje, ki na splošno opredeljuje razvoj kmetijstva ter na tak ali drugačen način vpliva na njegov razvoj. Njeno, velikokrat nepravilno pojmovanje pa odpira drugi sklop vprašanj oziroma daje odgovor na vprašanje, zastavljeno v naslovu. Elemente kmetijske politike v vsaki občini sicer prilagajamo danim razmeram, vendar si jih ne moremo razlagati in jih pojmovati kot nekaj abstraktnega. Odločitev (rešitev) je vedno več, posledice pa so trajne: pozitivne ali negativne. Preko priznavanja statusa kmeta, opredeljevanja zaščitenih kmetij, preprodaje zemlje in drugih dejavnikov lahko težimo k pravilno zastavljeni kmetijski politiki. Če pa zakonskih določil ne upoštevamo, tudi ne moremo doseči željenega. Lahko dosežemo negativne učinke: ponovno drobitev že tako razkosanih zemljišč, spreminjanje kmečkih poslopij v nekmetijske namene itd. Nedvomno napredek kmetijstva in tržne kmetijske proizvodnje temelji na tržno usmerjenih gospodarstvih, katerih lastniki so združeni kmetje, manj pa na individualnih kmetih. Združeni kmet se od individualnega loči po načinu sodelovanja in povezovanja v organizacijah združenih kmetov — temeljnih organizacijah kooperantov (TOK). To sodelovanje je opredeljeno s skupno kmetijsko proizvodnjo, je tesno in dosledno. Medtem ko je individualni kmet z drugo povezan le s pogodbo. Mesebojna odvisnost zadruga in združenega kmeta je toliko trdnjša, kolikor bolj temelji na trajnih tržnih zakonitostih. Pojmovanje združenega oziroma individualnega kmeta v praksi še ni povsem uveljavljeno. Gotovo pa je, da bomo najboljše raven kmetijske proizvodnje dosegli le preko združenih kmetov in tržno usmerjenih kmetij.

Za doseg v planskih dokumentih opredeljenih ciljev bo nujno potrebno pospešiti prenos znanja v prakso, ki je močno odvisen od kmetijske pospeševalne službe. Prav gotovo pa še bolj od temeljnega znanja kmetov in njihovih družinskih članov, ki se ukvarjajo s kmetovanjem. Poudariti velja, da brez predznanja s področja kmetijstva, gozdarstva in turizma ne moremo pričakovati hitrega napredka podeželja. O tem smo na osnovi razprav OK SZDL Jesenice v Železaru že brali. Vendar ni bilo odziva, tudi uspeha ne. Kmet, ki mu je posodabljanje kmetijske proizvodnje tabu, več prispeva k nazadovanju kmetijske panoge kot pa k njenemu napredku. Tehnološki proces je lahko ekonomičen in racionalen le, če ga izvaja strokovno razgledan delavec, ki vidi in zasleduje svoj ekonomski cilj na osnovi sodobnih dosežkov tehnike in biotehnike.

Določene rezerve za hitrejši napredek panoge v občini so še v boljši organiziranosti in povezanosti kmetov z zadrugo, oskrbi z reprodukcijskimi sredstvi, odkupu proizvodov. Omeniti moramo še neenotno hranilno-kre-

ditno službo ter njeno delovanje v dveh smereh.

Agrarni strukturi se poleg naštetih dejavnikov pridruži še velika razlika med kmetijami. Razlikujejo se ne le z vidika velikosti in ekonomske zmogljivosti, temveč tudi z vidika njihovega socialnega statusa. Vse več je kmečkih družin, ki svojega dohodka ne pridobivajo samo s kmetijsko dejavnostjo. V težjih razmerah kmetovanja je tako tudi prav. To so mešane kmetije ali gospodarske enote, za katere je značilno kmetovanje ob službi. Vendar se tu pojavljata dve pomembni okoliščini. Ene kmetije težijo h gospodarskemu napredku, tako da zaslužek od zaposlitve vlagajo v kmetijstvo, druge pa tega ne delajo in kljub dvojnemu viru dohodka zaostajajo. Kmetijstvo družinskim članom v taki skupnosti pomeni le do-

polnilo k višjemu osebnemu standardu, trznost pa je zanemarljiva.

Pri snovanju kmetijskih planov in opredeljevanju kmetijske politike do leta 2000 pa kmetijci intenzivno razmišljamo, ne le, kaj bomo izboljšali in proizvedli za zadovoljitev družbenih potreb, temveč tudi, kaj bomo ohranili, da bi kmetijstvo doseglo željeno stopnjo razvoja. Osnovni cilj nas vseh naj bi bil, da se zavemo pomena razvoja tudi tega področja in se pri predlaganih rešitvah (v mislih imam dragoceni prostor) ne zadovoljimo s ceneno ponudbo, temveč iščemo boljše, gospodarnейše, smotrnejše in družbeno sprejemljivejše rešitve. Zato tudi zaključujem svoje razmišljanje z vprašanji: nam bo to uspelo? Gremo bolj osveščeni v novo plansko obdobje?

Mag. J. Šavor

KOMISIJA ZA PODELJEVANJE DRUŽBENIH PRIZNANJ PRI PREDSEDSTVU OBČINSKE KONFERENCE SZDL JESENICE

RAZPISUJE ZA LETO 1986

PET

PRIZNANJ — SREBRNI ZNAK OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA,

ki bodo podeljena ob praznovanju ustanovitve OF Slovenije 27. aprila 1986.

Priznanja se podeljuje posameznikom, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbene, politične, kulturne in organizacijske dosežke pri uresničevanju in krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov ter da imajo trajnejši pomen pri

- razvoju naše samoupravne socialistične družbe,
- uresničevanju ustavno opredeljenih družbenoekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
- krepitvi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela.

Kandidate za podelitev priznanja OF lahko predlagajo posamezniki, OZD, posamezne organizacije in društva komisiji za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice najkasneje do 15. januarja 1986.

Predlog mora poleg natančnega naslova in kratkega življenjepisa vsebovati tudi čim popolnejšo utemeljitev, zakaj naj bi predlagani prejel priznanje OF. Predlog mora biti podan na posebnem obrazcu, ki se dobi pri občinski konferenci SZDL Jesenice.

Prijave, prispele po določenem roku, se ne bodo obravnavale.

Komisija za podeljevanje družbenih priznanj pri OK SZDL Jesenice

Nova kantina (foto I. Kučina)

Komisija za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice

RAZPISUJE

za leto 1986 pet priznanj Sveta za družbenoekonomski položaj žensk v občini Jesenice.

Priznanja Sveta se podeljujejo posameznicam, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbenopolitične in organizacijske dosežke pri razvijanju in krepitvi socialističnih, samoupravnih družbenih odnosov.

Priznanje Sveta se podeljuje tistim posameznicam in organizacijam, ki so s svojim delom pred vojno in po vojni s svojimi osebnimi kvaliteta prispevale k dosežkom trajnejšega pomena in so s tem vplivale na uveljavljanje in razvoj socialističnega sistema, socialističnih družbenih odnosov, zlasti pa za dosežke, ki pospešujejo neposredno uveljavljanje enakopravnosti žensk na vseh področjih in oblikah družbenega življenja.

Kandidate za podelitev priznanja Sveta lahko predlagajo organizacije združenega dela, SIS, posamezne družbenopolitične organizacije in društva.

Predlogi se sprejemajo na Občinski konferenci SZDL Jesenice do 15. januarja 1986. Kasnejših prijav se ne bo upoštevalo.

SVET ZA SPREMLJANJE DRUŽBENOEKONOMSKEGA POLOŽAJA ŽENSK PRI OK SZDL JESENICE

TEŽAVE ORGANIZATORJEV PRI IZVEDBI 21. ZIMSKEGA POHODA NA STOL

21. zimski spominski pohod na Stol bo v dneh od 21. do 23. februarja. Tako so odločili organizatorji na seji, kjer so se pogovarjali o pripravi na to vsakoletno množično planinsko in družbenopolitično manifestacijo v osrčju Karavank. Bistvenih novosti tudi tokrat ne bo. Če bodo snežne razmere ugodne, bo pohod na vrh Stola, sicer pa po običajni poti po planinah pod Stalom.

Lanski jubilejni 20. pohod je prinesel veliko veselja in zadovoljstva vsem, tako organizatorjem kot tudi številnim planincem. Po petih letih je bil namreč pohod spet na vrh Stola, vsi udeleženci pa so bili izredno disciplinirani, tako da se ni zgodila nobena nesreča. Ob tem je treba namreč vedeti, da je zimski pohod na Stol zahtevna tura. Le kondicijsko utrjeni in dobri planinci so kos strminam Karavank v snegu, ledu in vetru. Vsekakor se postavlja zanimivo vprašanje, zakaj ima ta zimski spominski pohod takšen čar in mik. Pohod se je razvil iz skromnih začetkov, ko so 1962. leta člani Alpinističnega odseka Jesenice z nekaterimi borci in navdušenimi planinci organizirali prvi pohod v spomin na bitko Jeseniške čete 20. februarja leta 1942 na pobočjih Karavank. V zadnjih letih se število udeležencev vrtilo okoli pet tisoč. Pohod je tudi pridobil na pomenu, ko so se organizatorji odločili, da ga razširijo. Prvi dan je tako namenjen mladim, ki se napotijo po poteh Cankarjevega bataljona do Valvazorjevega doma. Prav ta del pohoda je namenjen neposrednemu prenašanju tradicij iz naše revolucionarne preteklosti na mladi rod. Med potjo spoznavajo zgodovino tega območja, hkrati pa s pohodom krepijo svojo telesno pripravljenost in vzdržljivost v okviru zasnove splošnega ljudskega odpora in družbene samozasčite. To velja seveda tudi za ostale udeležence, ki se povzpnejo na vrh Stola ali prehodijo pot do planin pod Stalom.

Zimski spominski pohod na Stol pa ni le zahtevna tura, temveč zahteva tudi veliko priprave in dela. Tega se zavedajo člani organizacijskega odbora, ki se vsako leto srečujejo z najrazličnejšimi težavami. Marsikdo niti ne ve, kaj vse je za takšen pohod treba urediti. Poleg stalnih težav pri zagotavljanju sredstev je največ dela pri sami izvedbi. Alpinisti in gorski reševalci morajo pregledati celotno območje, ugotoviti pot in potem tudi skrbeti za varnost vseh udeležencev. Veliko dela imajo tehnične službe, saj je potrebno vpisati več tisoč po-

hodnikov, deliti značke, pripravljati proslave pri Valvazorjevem domu in še bi lahko naštevali.

Stroški pohoda so vsako leto večji in člani organizacijskega odbora so se na prvi seji za 21. pohod celo znašli pred dilemo, ali pohod prihodnje leto bo ali ne. Lanski jubilejni pohod je minil brez razkošja, izdali so le skromno brošuro, stroški za izvedbo pohoda pa so znašali 600 tisoč dinarjev. Marsikdo se bo vprašal, zakaj toliko denarja. Za pohod je vsako leto treba zagotoviti značke, ki jih prejme vsak pohodnik, vpisne knjižice, plakete za 10-kratne udeležence, precejšen strošek pa predstavlja jo dnevnice. Ob tem je treba poudariti, da gre za skromne dnevnice, ki jih dobijo gorski reševalci in alpinisti ter člani odbora za urejanje poti in delo v tehničnih službah visoko v gorah, velikokrat prestraženi in tudi premočeni od jutra do večera. Sredstva stalnih pokroviteljev Dela-

iz Ljubljane in Ljubljanske banke ter Telesnokulturne skupnosti in skupščine občine Jesenice so premalo za tako obsežen in zahteven pohod. V blagajni je trenutno le 40 tisoč dinarjev in verjetno je upravičen dvom organizatorjev, ali bo pohod izvedljiv ali ne. Na seji so poudarili, da bodo poskusili vse, da bi si zagotovili vsa potrebna finančna sredstva. Spet bodo romale naokoli finančne prošnje in spet bo mučno čakanje in uganjanje, ali bo denarja dovolj ali ne. Vsi s ponosom govorimo, da je ta pohod ena največjih planinskih in družbenopolitičnih manifestacij na Gorenjskem, marsikdo od odgovornih pa se malokrat vpraša, kje organizatorji dobijo potrebni denar. Verjetno bo v prihodnje potrebno razmišljati o stalnih virih financiranja, da potem ne bo več nepotrebnih zapletov. O tem, ali naj pohod v prihodnje še bo ali ne, pa verjetno ni potrebno razglabljati. Tisoči pohodnikov dokazujejo, da jim je prišel k srcu in da se bodo na pobočja Karavank pod mogočnim Stalom še in še vračali, novi pohodniki pa bodo odkrivali čar in lepoto tega zimskega vzpona.

— J. R.

ELEKTRONSKO ZBIRANJE NOVIC V GORENJSKEM TV PREDSTAVNIŠTVU

Gorenjsko televizijsko dopisništvo v Kranju je septembra letos dobilo novo elektronsko snemalno opremo ENG. Komplet ENG (elektronsko zbiranje novic) sestavlja japonska elektronska barvna kamera JVC BY 110 s tricevnim snemalnim sistemom, prenosni magnetoskop JVC U-matic, pet mikrofонов za različna snemanja, slušalke za kontrolo tona na terenu, dva polnilca akumulatorja ter kontrolni barvni monitor, ki omogoča, da snemalnik in novinar že v dopisništvu ali na terenu pregledata posneto gradivo.

Denar za novo snemalno opremo, skupaj 16 tisoč ameriških dolarjev in milijon novih dinarjev, je prispevalo gorenjsko gospodarstvo. V akciji za nakup nove opreme je sodelovalo okoli 20 delovnih organizacij. Nekatere so prodale devize po uradnem tečaju, druge pa so prispevale dinarje za odkup deviz. Največ dinarjev, kar tri milijone, je zagotovila Industrija bombaznih izdelkov iz Kranja, največ deviz pa so odstopili Hotelsko turistično podjetje Bled, Sava Kranj in Ljubljanska banka temeljna ban-

ka Gorenjske. Sodelovali so še: Železarna Jesenice, Gradbincev Kranj, Murka Lesce, Almira Radovljica, Veriga Lesce, LIP Bled, Knjigovzročnica Radovljica, Kemična tovarna Podnart, Peko Tržič, Alpina Žiri, Šešir Škofja Loka, in Termopol Sovodnje. Posebno veliko zaslug za to, da je akcija uspela, ima predsednik medobčinske gospodarske zbornice za Gorenjsko Bojan Urlep, dragocena pa je bila tudi pomoč pokrajinskega odbora za Gorenjsko.

Izkušnje z novo ENG opremo so dobre, saj je delo precej olajšala in seveda pocenila, saj staneta dve minuti 16 mm barvnega filma 15 tisoč dinarjev, medtem ko profesionalna 20 minutna video kasetna U-matic za večkratno uporabo stane samo 8 tisoč dinarjev. Nova tehnologija s pomočjo linkovske zveze (ozkopasovna visokofrekvenčna zveza) tudi omogoča neposredno vključevanje v program. Tricevna izvedba kamere pa je izboljšala tudi kakovost barvne slike. Bistveno se je spremenilo tudi pošiljanje posnetega gradiva na Televizijo Ljubljana. Zaradi razvijanja filma se je material z avtobusom pošiljal v Ljubljano dve do tri ure pred pričetkom predvajanja v program, video kasetna pa se lahko pošlje tik pred predvajanjem, ker magnetnega zapisa ni treba razvijati, potrebna je samo elektronska montaža.

TV snemalnik — dopisnik Tine Golob z novo ENG opremo v gorenjskem dopisništvu (foto: A. Kerštanj)

Nova elektronska tehnologija pa ima tudi večje razsežnosti, tako da bo prisotna tudi na tekmovalnih prireditvah v Kranjski gori, Planici in v Bohinju. Vendar pa se je že pokazalo, da bosta gorenjski mrz in vlaga ponajgajala novi opremi, saj je po prostorskih normalno delo s kamero in magnetoskopom mogoče največ pri -5°C, zaradi vlage pa nastajajo kratki stiki. Pri delu v neugodnih vremenskih razmerah si bo zato gorenjsko televizijsko dopisništvo še naprej pomagalo s filmsko kamero in vselej zanesljivo nagro — magnetofonom.

A. Kerštan

DELEGATSKA BALADA

Delavec železar živi svoje umirjeno življenje. Ni več rosn mlad, minila so leta ambicij. V Železarni je zaposlena tudi njegova žena, hčerka bo kmalu končala osemletko. Osebnih dohodkih zakoncev zadostujejo, da se prebijajo iz meseca v mesec. Delavec je omejil izdatke, namenjene za kulturo, rekreacijo, zabavo, jezi se nad dviganjem cen, pa kljub temu samo resignirano skomigne z rameni in si misli, kaj pa moremo. Pa bi morali. Poslušaj radio, gleda televizijo, bere časopis in si misli, da bi vseeno moral nekako pomagati svoji družbi, če že ne, da bi zboljšala, pa vsaj, da bi ohranila sedanji standard. Njegova strokovna izobrazba je nepopolna splošna srednja šola in temu primerno je tudi delovno mesto v Železarni, vrednoteno izpod 10. kategorije.

Nenadoma na delovnem mestu pristopi k temu našemu delavcu sodelavec z obvestilom, da je izbran za delegata za obsežen del. Naš delavec je postal delegat, ki bo občasno na sejah ZZD na občini predstavljal več kot dvestočlanski kolektiv. Ne samo predstavljal, ampak naj bi tudi aktivno sodeloval v razpravah, dajal predloge in, ne nazadnje, z glasovanjem krojil tudi sklepe. Pa kje se pravzaprav prične in kje konča njegova naloga? Gradivo za sejo je dobil največkrat nekaj dni pred sklicem seje ZZD. Obsežno je to gradivo, v povprečju deset točk dnevnega reda, in dejstva različna področja našega življenja in delovanja; polno je števil, strokovnih mnenj. Kaj bi ne bilo, saj so posamezne točke sestavili ljudje, ki se z nekaterimi dejavnostmi poklicno ukvarjajo. Prebral je delegat gradivo, vedel pa kljub temu ni toliko, da bi lahko mirne vesti glašoval za posamezne točke, niti v svojem imenu, kaj šele v imenu celotnega kolektiva. Kljub prizadevanju ni našel v gradivu nič tako bistvenega, da bi se njegovo mnenje križalo z mnenjem predlagatelja. Naenkrat bi moral postati poznavalec problemov šolstva, kulture, zdravstva, davčne politike, varstva okolja, prometne varnosti, turizma, in da ne naštevam vsega, kar taka gradiva lahko obsegajo.

Šel je delegat na sejo. Da ne bo pomote: ni bil delegat, kakršne vidimo na televiziji; ni bila seja, ki bi se vrtele okoli ene same točke in bila zaradi navzkrižnih mnenj preložena in nadaljevana naslednji dan. Pa je moral tudi naš delegat sodelovati o važnih vsakdanjih zadevah, in to v tako imenovani bazi. Samozavestno je sedel nekam v sredino občinske seje sobe (mesta blizu izhoda so bila že zasedena), položil predse gradivo in začelo se je. Mineval je čas, plahnela je delegatova aktivnost. Modro se je sklonil nad gradivo in ga pričel prelistavati. Premikal je ustnice, nekaj šepetal sam pri sebi in kimal. Naključni opazovalec bi pričakoval, da bo nenadoma preudarno posegel v potek seje s predlogi in mnenji baze, ki ga je tjakaj z zaupanjem poslala. Ni bilo tako, ukvarjal se je naš delegat z matematiko. Pa ne, da bi preverjal točnost in utemeljenost števil, zapisanih v gradivu. Takole je računal: prisotnih delegatov je več kot štirideset. Da se predstavi posamezna točka dnevnega reda, glasuje in oblikuje sklepe, brez pripomb, traja približno petnajst minut, skupaj je to dve uri in pol. Če ima k vsaki točki dnevnega reda deset delegatov pripombe in trajata pripomba in odgovor dve minuti, se seja podaljša za nadaljnji dve minuti. Torej bi vse skupaj trajalo skoraj šest ur. Marsikatera seja je minila brez pripomb, predlogov in pobud, in delegat je odšel domov. Prižgal je televizijo in poslušal dnevna poročila. Govornik je navedel dejstva: mora se slišati glas iz baze; morajo se upoštevati delavčeva mnenja in predlogi; delavec mora sodelovati; gradiva so preobsežna, premalo razumljiva; osebna odgovornost se ne sme skriti za zavese kolektivnega odločanja in podobno. Razgrnil je naš delegat dnevni časopis in pričel brati. Impozantni naslovi: boriti se moramo, sovražnik je med nami, temne sile ogrožajo našo samopravno skupnost, sovražna dejavnost se nadaljuje. Kot bi se čas vrnil za dobrih štirideset let v preteklost.

»Saj puško imamo, le nabojev nam primanjkuje.« Karol Kos

MONTAŽNI MOSTOVI

Čez naše potoke in rečice je še lepo število lesenih mostičev in mostov, ki jih moramo stalno obnavljati, ker so zelo občutljivi za vremenske spremembe. Tako imamo nepretrgoma opravke z vzdrževalnicami, še posebej sedaj, ko je les zelo drag in potreben za industrijo. Pri tem nastajajo težave z denarjem in s temi povezane težave z obnovitvami dotrajanih mostov.

Gradnja običajnih arbet mostov zahteva veliko časa, saj je potrebno vedno najprej postaviti nosilno ogrado, bodisi leseno ali pa jekleno. Šele nato je mogoče betonirati. Sledi še čakanje na vezavo betona in na nasip vozišča. Pri tem se seveda uniči veliko lesa, pa tudi jeklena ograda se poškoduje, zato jih je potrebno za ponovno uporabo popraviti.

Vse to nas sili k razmišljanju, kako zmanjšati stroške in delovni čas, kako izkoristiti stroje, ki so nam na voljo.

Iz vsega tega pridemo do sklepa, da je pač potrebno spremeniti tehnologijo gradnje, potrebno je montažno izdelovati manjše mostove. Nosilce je veliko lažje izdelati v delavnici na tleh. Potreben je model, ki je uporaben za izdelavo večjega števila enakih nosilcev. Betona ni potrebno prevažati na velike razdalje, prav tako ne železa, vse je pri roki; tako tudi mešalec za beton in priprava na krivljenje betonskega železa, navsezadnje pa tudi voda in ljudje, ki delajo ob vsakem vremenu.

Izdelane nosilce se nato enostavno prepelje na gradbišče, kjer sta bila temelja med pripravo že prilagojena za montažo nosilcev. Do sedaj je govora le o mostovih na dveh oporiščih. To metodo pa je mogoče uporabiti tudi za mostove na več oporiščih, če to dopuščajo zemljiščne razmere. Nosilce se dvigne z ustreznim dviga-

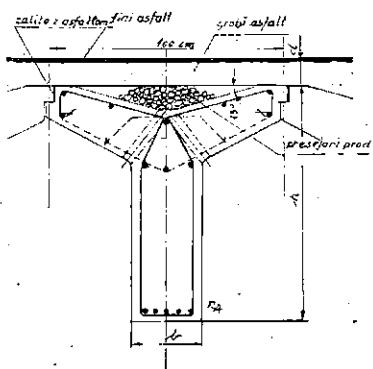
lom (le-teh imamo danes na prefek) in se jih položi na pripravljena oporišča. Pri tem je potrebno nosilce zavarovati, da se ne prevrnejo, to pa je mogoče napraviti z odgovarjajočimi vmesnimi betonskimi bloki na oporiščih. S takim postopkom bi močno skrajšali čas gradnje in omogočili takojšnjo uporabo mostu po končani montaži.

Brezpogojno pa bi se moralo ugotoviti, do katere razpetine bi se taka montažna gradnja še izplačala. Omejiti bi se morali na normirane razpetine, npr. od 3 do 10 m po JUS A. AO.001 — 1956, tako: 3,15, 4,00, 4,50, 5,00, 5,60, 6,30, 7,10, 8,00, 9,00 in 10,00 m (mogoče tudi še nekaj metrov več). Kot nominalna obtežitev mostu naj bi bila enaka 12 t skupne teže vozila, ker je potrebno računati na motorni prevoz.

Zamisel temelji na tem, da se pripravi potrebne preračune in načrte za vse predvidene razpetine, s pozornostjo na širini vozišča, ki se običajno giblje med 3 in 7 metri. Pri bolj prometnih mostovih je potreben še hodnik za počse.

Za gradnjo bi bil zelo pripraven prerez nosilca v obliki črke T, kakršen se že izdeluje v delavnicah. Vidimo ga na raznih strešnih konstrukcijah. Primerna zgornja širina nosilca bi bila 1 meter, da se lahko sestavlja za različne širine mostov. Pri krajnjih dveh nosilcih bi bilo potrebno predvideti še pritrdilna mesta za ograji (možno je tudi naknadno vrtanje in vbetoniranje priključkov). Na sliki je prikazan tak prerez, vendar je konstrukcija posameznosti prepuščena konstruktorju statiku, ki jo prilagaja izračunu. Nosilci so položeni, kot je že prej omenjeno, na oporišča, zavarovani proti prevrnitvi. Ležišne ploške naj bi bile zavarovane z jeklenimi ploščami, s sidri v betonu. Za odvajanje deževnice so po dolžini nosilca nameščene odvodne azbestne cevi. Vdolbina med zgornjima krakoma T profila je natuta s presejanim prodom, na katerem pa leži plast grobega in finega asfalta za cestnišče.

Rudolf Arh

Dim (foto: B. Grce)

RAZPIS ZA VPIS V OBLIKE IZOBRAŽEVANJA IN IZPOPOLNJEVANJA ZA ŠOLSKO LETO 1985/86

VIZ — TOZD Delavska univerza Viktor Stražisar Jesenice, Trg Toneta Čufarja 1, telefon 81-072, vpišuje vsak dan, razen sobote, od 7. do 14. ure, v naslednje oblike izobraževanja in izpopolnjevanja:

- v osnovno izobraževanje za odrasle od 1. do 8. razreda osnovne šole. Šolanje je brezplačno, razen učbenikov.
- pripravljalne tečaje za preizkus znanja za vpis na višje in visoke šole v šolskem letu 1985/87.
- evidentiranje za vpis v vzgojnoizobraževalni program prometno-transportni tehnik. Šolanje traja 4 leta.
- intenzivne jezikovne tečaje:
 - slovensčine,
 - nemščine,
 - angleščine,
 - italijansčine,
 - francoščine,
 - nemščine in angleščine za predšolske in šolske otroke (od 8. do 10. leta in od 11. do 14. leta starosti)
 - specializirane jezikovne tečaje za potrebe OZD (npr. trgovske in gostinske delavce itd.).
- tečaje šivanja in krojenja:
 - nadaljevalni,
 - začetni,
 - specializirani.
- Delavska univerza opravlja tiskarske storitve za potrebe OZD in druge zainteresirane uporabnike.

Če bo dovolj kandidatov za razpisane oblike izobraževanja iz posameznih krajevnih skupnosti (Žirovnica, Dovje-Mojstrana in Kranjska gora), bodo le-te izvedene v omenjenih krajevnih skupnostih.

Prijave za vpis sprejemamo do začetka oblik izobraževanja in izpopolnjevanja ob delu in za delo.

JULIJAN O

To je bilo zares naprijeto: da govori Goslač o hologramu, to je lahko Jelovšek slisal samo od mene. Vsaj zdelo se je tako. (V resnici se nisem mogel spomniti, ali sva o tem govorila — in še zdaj si nisem na jasno.) Goslač je o hologramih verjetno res govoril samo z mano, — zato se je zdaj čutil izdanega. Seveda pa tega ni hotel pokazati. Napravil je gib, ko da hoče pobrati svojo torbico in oditi, pa si je premislil.

Vi, tovariš Jelovšek, veste, kaj je to hologram, je vprašal, ko da ga to v resnici zanima. No, pa saj je vseeno. Vsakdo ima v hromozomih neizbrisno zapisano, kakšen slog bo imel, če bo seveda imel svoj slog, če se bo seveda dokopal do lastnih korenin, če ne bo brskal samo tako po vrhu po usedlinah časa. Gre za zvestobo samemu sebi — če si se sploh zmožen toliko spoznati, da si lahko čemu zvest. To, kar pričakujete od Julijana vi, lahko napiše katerikoli natakar tu v tem hotelu.

In ne le receptor, je rekel tovariš Jelovšek.

To je izrekel čisto resno in skoraj žalostno.

Ja, mene, mene pa sta kar pozabila vprašati za mnenje, sem stvarno pripomnil.

Sveti goslač se je zdrnil. Prosim, ti kar povej, je pohitel. Povej, da so ti nasveti tovariša Jelovška ljubši od mojih. Ali pa ... Kakor pač hočeš.

Vajine nasvete si bom hvaležno zapisal za uho, sem rekel.

In ravnal po svoje. (To sta rekla hkrati oba, Jelovšek in Goslač. Bilo je prav neverjetno. Začuden sta se spogledala: nista mogla verjeti, da sta se nenadoma znašla na isti valovni dolžini.)

Tako tako, je rekel Sveti goslač, ki si je prvi opomogel od šoka. Tovariš Jelovšek se je samo smehljaj in se vmes od časa do časa bolešno kremenil. Zelo verjetno je, da ni mogel niti za hip pozabiti na domače težave.

Pogovarjamo se o knjižnih zadevah, pa bi se lahko pogovarjali o ženskah, je pripomnil Sveti goslač.

O kakšnih ženskah, sem vprašal: o naših, ali o ženskah nasploh?

Naše so lepše, je veselo povzel Goslač. Tu, v moških zadevah, ni bil prav nič manj samozavesten.

Ne vem, ali so res tako lepše. Sicer pa, jaz zase bi si včasih od srca zaželel manj lepote in več ... več blagosti, je rekel tovariš Jelovšek.

Besedo »blagosti« je izgovoril solniško, podučno, in vendar se mu je na glasu poznalo, da bi zdaj zdaj lahko zajokal.

Goslač in jaz sva nekaj časa počakala, da mu dava priložnost: mogoče bo sam od sebe povedal kaj več. Vendar ni nadaljeval v tej smeri.

Jasne že dolgo nisem videl, se je obrnil k meni.

Ni je tu, sem rekel.

Slisal sem, da ima izpite, je rekel Sveti goslač.

To je res, sem pritrdil. Vendar se lahko zgodi, da bova šla po teh izpitih narazen. Da je ne bo več nazaj. Da se bova ločila, če se lahko v najnem primeru tako reče.

Ni mi povsem jasno, zakaj sem to povedal. Mogoče mi do tega trenutka sploh ni prišlo v zavest, da sva z Jasnjo zares na tem. Mogoče ... mogoče sem pri tem mislil na Julijano: tekst tu bo prej ali slej treba povedati kaj več o odnosu med Julijanom in njegovo eterično priležnostjo.

Dolgo časa smo vaju videvali skupaj, je zamišljeno pripomnil Jelovšek.

Ob teh besedah mi je — prvič — prišlo na misel, da je mogoče zares vsega konec. In da zdaj ta hip ni nobene potrebe, da bi se tu še kaj razkrivalo: nekaj naj vendarle še ostane skrito v nedrih zgodbe.

In kot vse kaže, sem to skico nočnega pogovora med tremi prijatelji nameraval pripeljati natanko do te točke in tu potem pretrgati nitko.

Zdaj gledam z mešanimi občutki na ta svoj prvi poskus proznega dialoga. Tako prisrčno starinski je, ja, starinski, kadar nalašč posnema Hemingwaya v tistem utrudljivem »je rekel, je rekel, je rekel«, pa Josipa Jurčiča in druge klasike ljudske tvornosti, druge kapelice, kot bi rekel G. Lucij: kapelice, v katerih kar naprej odmevajo ugotovitve, da je nekdo nekaj »delal« ali pa celo »prijel«.

Ne zdi se mi, da sem s tem hotel producirati nekakšno parodijo. Taki dialogi naj se vlečejo kakor drugobarbna žila v marmornem bloku, v bloku, iz katerega kleštem ta relief.

Zdaj, ko je nočni pogovor mimo, mi prihajajo na misel čudne ideje, na primer, kaj vse bi bil lahko prijateljema povedal o tem krhkem bitju, ki me bo — ki me je že? — zapustilo:

kako sem jo nekoč opazoval med samozadovoljevanjem, ležala je bolna, tresla jo je mrzlina in sploh ni mogla slutiti, da sem po tistem prišel v njeno sobo. Mogoče se sploh ni hotela dobro zbuditi in se je v polsnu tolažila z božanjem, da je ne bi zapustila blagodejna dremavica? Bi jima lahko, če sta mi zares prijatelja, vse skupaj povedal tako, kot občutim: da v ospredju ni posmeh ampak nežnost, — posebno če dobro vem, da so take resnice vedno pripravljene v naši globini in da vedno ostajajo neizrečene? kako bi lahko roman shajal brez takih razkritij?

18. 6. 1978

Odkar sem Jelovšku in Goslaču namignil, kako je zdaj med Jasnjo in mano, so vse te stvari postale spet malce drugačne. Zadeva je postala objektivna, stopila je ven iz te glave, ven izmed teh zidov, lahko si jo torej ogledujem in razsojam o njeni resničnosti.

Torej, človek bi pričakoval karkoli, samo tega ne, kar se je zgodilo: da bom zdaj o vsem tem začel dvomiti, — bolj kot kdaj prej. Kaj je od vsega tega sploh res? Jasne ni tu, to drži. Ampak kako je bilo s tistim dogovorom, ki sva ga buje sklenila? Sva res sklenila, so bile res izrečene besede kot te, da je mogoče ne bo nazaj?

Ce naj bi bilo to, kar zdaj pišem, roman, potem je vse skupaj neverjetno. Resnični junak nikoli ne bi na papirju razglabljal takih vprašanj. Ne bi si zapisoval tega, kar tako ali tako ve, toliko bolj bi se izogibal temu, da bi si na papirju razlival lastno negotovost. Pred vsem tem bi se umikal. O svojih težavah z Jasnjo ne bi nikoli premišljeval na tako določen način: kvečjemu bi ga od časa do časa prizadelo, kadar bi po naključju vzel v roke kak predmet, pa bi mu prišlo na misel, da ta predmet priča o minuli prisotnosti ženskega bitja ... v teh prostorih.

Da o vsem tem jaz (resnični Julijan, torej ne literarna oseba) premišlujem tako naravnost in strnjeno, temu je kriva fiksna ideja: mislim, da moram, — namreč zakaj? — zato, ker pišem roman. Vse te misli so morda umetno izzavane, privlečene od bogve kod in podtaknjene mojemu junaku.

In vendar se poskušam v tej zmedi nekako znati, drobcev prave žive zaresnosti se oprijemam kakor se brodolomec oprijemlje razbitin čolna. Sklenil sem, kolikokrat že, da bo ta dnevnik vseboval samo namige na stvarne dogodke iz neposredne sedanjosti. Pa kaj, ko se tega ne znam držati, kot se v resnici sploh ničesar ne znam držati. Pač pa se me nekatere stvari (navade, zgodaj vepeljene misli) vztrajno držijo.

Hotel sem, no, hotel sem dognati, kaj je zdaj drugače, kaj se je spremenilo, odkar sem Goslaču in Jelovšku izdal skrivnost (ki zanju že dolgo ni bila skrivnost), da je Jasna odšla? To je drugačno, da sem samemu sebi še bolj nersničen, kot sem bil prej. Zadnjič zjutraj sem se v polsnu opazoval, videl sem se od zunaj, takega, kot me vidijo drugi. Svoj otrdeli profil, čokato postavlo z malce naprej pomaknjenimi rameni, način, kako znam nalahno in zraven povsem zanesljivo stati na kakršnihkoli tleh. Zakaj je v tej moji drži, kakor se mi je prikazala od zunaj, nekaj neresničnosti in nekaj rahlo komičnega? Kakor da sem posnet po ilustraciji za otroško knjigo, kakor da sem oseba iz zgodbe.

Ne vem, ali sem si to že zapisal. (Sem, pa ne v dnevniku, pač pa v enem izmed osnutkov.)

Videl sem se torej od zunaj, videl sem se, kot me vidijo drugi, in zdi se mi, da se mi je prav takrat, med to zares nedolžno halucinacijo pritaknil ta čudni občutek: takrat sem postal dvomljiv samemu sebi. (Čeprav sem v tistem osnutku zapisal, da sem se zdel samemu sebi simpatičen in človeški in sprejemljiv: in tudi to je bilo res.)

Ja, nekaj mi manjka, moral bi se videti, vsaj po enkrat na dan, recimo zjutraj ali pa zvečer, tam, v njenih (Jasninih) očeh. To se mi je posvetilo že pred nekaj dnevi, prišlo je od spodaj, iz podzemlja. Tisto oné je vedelo o meni več, kot si mislim, vedelo je, da mi je potrebna Jasna — in zato sem se (ker sem slabo razumel namige tega oné) — začel spogledovati s tisto drugo, sosedovo Jasnjo, ki se je po naključju znašla na balkonu.

Tisto oné mi pač ni govorilo dovolj razločno.

Bistvo te afere je v tem, da me Jasna (ne Jelovškova, ampak tista, »ki je ne bo nazaj«) jemlje resno. Videti se je treba v očeh nekoga, ki te jemlje resno, ženska, na katere mrežnici se pokaže tvoja podoba, neznanstvo majhna, komaj vidna, kakor na dnu globokega vodnjaka, ta ženska mora

imeti s tabo resnične opravke. In potem ti vsak njen gib, ko gre mimo tebe, dokazuje, da si resničen.

KOT VIDIMO, je materialna resnica, ki jo prinaša konec tega zapisa, rahlo okrnjena. Omenja »spogledovanje s sosedovo Jasnjo«: kakšen pomen ima v tem primeru beseda spogledovanje? Mogoče ji je pomahal, ko se je prikazala na balkonu, mogoče ji je zavpil tja čez nekaj prijazno šaljivih besed, ki jih je spričo uličnega hrupa komaj bilo mogoče razumeti. Mogoče se ji je tudi nasmešnil, in če je to opazila, se mu je mogoče nasmešnila nazaj.

V istem zapisu se kaže Julijanova potreba, da si poišče kakšne dokaze o lastni normalnosti. Jasna mu je potrebna — pa čeprav samo za to, da se lahko vidi v njenih očeh: to naj bi pomenilo: v resnici sem čisto navaden moški, ta potreba je čisto normalna. Seveda pa od tod naprej vodi tudi drugačna premišljevanja, na primer: Resničen sem samo v Jasnini prisotnosti. Vse drugo, kar se me dotakne, me dela neresničnega. Torej je vse razen nje neresnično. Pod tisto »vse drugo, kar se me dotika« si lahko mislimo predvsem strahove in dvome, ki se tihotapijo sem iz preteklosti. Samouničevalni nagibi, ki se vežejo na razkrivanje lastnih anomalij, sadomasohističnih teženj, mladostnih pregreh, fosilnih predstav o nekakšni grozljivi zavrnjenosti. V njegovih zgodnjih zapiskih so nejasni namigi, ki ga postavljajo v isto vrsto z Nikolajem Stavroginom iz Besov. (O markizu de Sady je takrat vedel še bolj malo.)

Zdi se, da Julijan nalašč premišljuje, da bi se lahko potem obtoževal zaradi teh misli, in da bi bil konec koncev zaradi taistih misli samemu sebi imeniten in zanimiv. Ker morale zadnja leta ne jemlje več pretirano resno, bi morali tisto drugo točko (»da se obtožuje«) malce predužgati: ne, da se zaradi misli obtožuje, ampak da se z njimi trpinči.

Od vsega tega so zadnje čase v ospredju predvsem spomini na prijateljevanje z G. Lucijem. Vse to, kar zadeva vpletenost v homoerotiko, bi v tistih mitskih časih odpravil z gibom leve roke, naj se zdaj podvrže temeljiti raziskavi.

— — —

ŽE NEKOČ smo omenili Julijanovo mladostno željo, da bi v romanu ali v več romanih z neskončno iskrenostjo in jasnovidnostjo razkrival zadeve, kakršne ostajajo praviloma v večni temi. Dolga leta se je s temi rečmi ukvarjal zgolj teoretično, tako, da se je razkriljeval približeval skozi namigovanja, kot na primer v temle dnevniškem odlomku:

»Če samo pomislimo, kaj nam hodi v najbolj neprimernih trenutkih na misel! Sredi veselega udobja se nenadoma zavemo, da je ta ali drugi del našega fizisa zapisan propadu. In potem si dodamo, da to sploh niso fantaziranja, take reči se dogajajo v resnici, konec koncev smo vedno na tem, da se z njimi srečamo. Nadalje se nas rada loti misel — ali pa smo tako neumni, da si jo celo sami priključimo — da so taisti hip, ki je zaznamovan z veseljem udobjem, nekateri naši bližnji — naši nekdanji bližnji — ne samo zapisani propadu, ampak v resnici že spremenjeni v kupčke ali prgišča snovi, tako nepodobne temu, kar so bili nekoč! In če hočemo to zanikati, se moramo zateči v poezijo, se pravi v retuširanje in lakiranje.

Ti čudni miselni dogodki so pač dogodki: vznikajo od nekod. Navadno pa so označeni kot groteskni ali pa kot neokusni, sami sebi se zazdi mo netaktni če samo pomislimo, da bi o tem na glas spregovorili.«

Nadaljevanje

Potem sta se umirila in razpredala svoje misli. To je bila ura, ko človek, če je sam ali v stiski, postane otožen. Aleš je mislil skušal odgnati, kajti vedel je že, da se ne sme prepuščati mehkobi. A bolj ko se je trudil, bolj je mislil na dekle. Posebno še, ker Bernardu še ni povedal vsega. Kako se je moglo zgoditi, da je izpoved imel zdaj za dolžnost, za neodložljivo potrebo? Moral mu bo čimprej povedati vse, potem bo Bernard morda našel ustreznejši nasvet ali olajšujoče namig.

Prav cigaretni dimi so ga živo spomnili nanjo. Kadar je bilo najhujše, je vedno našla kak zavojček cigaret. Misel nanjo, ki je oživela v njem, kot bi bila del njega, ga je pognala naprej do tistega, kar ga je najbolj mučilo. Kje je začetek tega zamotanega klobčiča? Kdo je tisti, ki jih je nagnal v gestapovsko mrežo. Kdo je tisti, ki je povzročil, da se je Wernerju malo manj kot posrečilo zatreti upor v njegovi dolini? Podatki, ki jih je že zbral o Filipu, in sumničanja, ki so bila skoraj resnica, so se ob srečanju z njim v zaporu razpršila. Zmeda, iskanje novih sledov. Ali je Filip res posvaril Martino tako, da se je umaknila? A kaj, če jo zdaj postavijo preden? Kaj bi storil?

In Golob z Rozo? Filip je še zdaj pred nevarnostjo, ki mu grozi vsak dan, tako gorak Golobu. Morda je čutil za Rozo kaj več? Ali je mogoče, da bi kdo tudi zavojčevalce in njihove zapore hotel izkoristiti za poravnavanje svojih računov?

V njem se je bolj kot kdaj prej ponavljalo vprašanje: Kdo je mogel biti? Le kdo?

In spet preskakovanje od človeka do človeka. Če Filip ni, spet Golob, Martina, Koritnik, pa vsi po vrsti, in spet nepopustljivo Filip. Alešev misli so trmaste. Spet je šel po vrsti. Moral je biti nekdo, ki je bil dobro poučen. In nazadnje sta ostala Golob in Filip! In oba sta bila kakor on, za temi zidovi. Ni hotel in ni smel biti krivičen, vendar se mu je vse bolj vsiljevala misel na Filipa. Saj mu je priznal, da je gestapovcem popustil in imenoval Goloba. Če je tako, prav gotovo ni ostal le pri tem. Filipovo življenje je bilo preveč nejasno, preveč je bilo v njem neznanih presledkov. Tak, kakor je, da bi se pustil tako mučiti? Čudno! Morda se mi od vsega res že meša. Ali pa si lažem in nočem popustiti sam pred seboj. Kar sem si vtepel v glavo, mi morda ne dopušča, da bi razmišljal še o čem drugem? Če bi bil Golob, bi mi ga najbrž tudi pokazali? Kdo ve? Morda mi ga še bodo. Ne, on ne more biti. Obvezani in okrvavljeni Filip! Pred njim se je pokazal zdrav, prevečan, drzen in poln načrtov. In lačen na denar! Podoba obvezanega Filipa je zbledela. To ni bil pravi Filip. Zastokal je, da se je Bernard začudeno obrnil k njemu.

— Te hudo boli?

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

48

povest

— Pregarja me mora. Ne morem se dokopati do pravega! To je huje od bolečin, je še hotel reči, pa je še vedno premišljal, če bi nadaljeval ali ne.

— Tako je življenje. Tu boš dognal še marsikaj, je govoril Bernard, kot bi vedel s čim se muči Aleš.

Zdaj se mu je zdel primeren trenutek, da mu je povedal o Filipu, Golobu, Martini, o Gorskem in o sebi ter potem vprašal po njegovem mnenju.

— Tudi če ti nisem povedal imen, zdaj veš skoraj vse o dejanjih ljudi, ki vedo največ. Kdo bi mogel biti, kaj praviš?

— Lahko je vsakdo ali pa je v ozadju še kdo. Pretežno je odgovoriti na to. Ti boš dognal najprej. Na koga meriš? Prav gotovo si že misliš, kdo bi bil?

— Saj to je tisto; ne ujema se. Na obvezanega človeka, ki je bil tu pred teboj!

Zdaj je nastala tihota. Alešev besede so ustavile tudi Bernardove trezne misli. Potem se je le oglašil.

— Ni izključeno. Če te gestapo hoče dobiti na svojo stran, je to igra začel že davno. Ti poznaš ljudi, njihove navade in zveze, zato boš kmalu izluščil pravega. Če toliko vedo, izdajalec ne more biti kdorkoli. Brskaj po njihovi preteklosti, pa boš morda našel. Včasih so vzroki za dejanja že pozabljeni, a še vedno čepijo v ljudeh in se v trenutku, ki ga ne pričakuješ, razrastejo v čudne smeri. Bodi pripravljen na marsikaj!

Bernardovo govorjenje je spet zvenelo poučno, vendar ga Aleš ni odklanjal. Samo potrjevalo je njegovo sumničanje.

Pozno zvečer, ko se je na hodnikih že vse pomirilo, so se vrata potihoma odprla. Bernard in Aleš sta napol bedela, napol dremala, zato ju je pridružen ropot zlahka prebudil. Aleš je čakal, da ga bodo odvedli, toda preden se je dobro zavedel, je v soju svetlobe, ki jo je skozi priprta vrata metala v celico luč s hodnika, videl strežarja, ki je vstopil sam. Njegov obraz je kazal starejšega, prijaznega možaka. Približal se je Bernardu. Je torej prišel le ponj?

Tedaj se je brez besed sklonil k Bernardu, ki mu je pomolil vkleknjene roke. Policist je z neko pripravo popustil okovje, da je Bernard izvlekel otrpli roki. Poskusil jih je takoj vtakniti nazaj, in oba s strazarjem sta bila videti zadovoljna. Pokimala sta si, nato je v Bernardove roke spustil še nekaj cigaret. Ko se je zvrnil, je namignil še proti Alešu.

Takoj nato je hitro in trdo odšel ter med vrati ostro revsnil:

— Spet nas vznemirjaš sredi noči! Tega ne poskušaj več. Drugič ti jih bom naložil s pasom!

Medtem so bila vrata že zaklenjena. To je bilo za Aleša nekaj nezasišane! Strmel je v Bernardove proste roke in ni vedel, kaj naj vse to pomeni. Spet prevara, igra, laži. Komu naj še zaupa? Alešev obraz se je spatil v novi bolečini.

Bernard pa je ostal miren, dosti mirnejši kakor poprej, le da je vmes migal s prsti in pregibal roke v zapestjih. Pri rešetki, kjer je bilo včasih čutili pogled strazarjev, so prihajali v celico medli pramenčki luči, ki so bile pritrjene v hodniku smrti, kakor so ga imenovali. In v tej medli svetlobi je Bernard bolj čutil kakor videl, kaj se zdaj dogaja v Alešu. Vedel je, kako Aleša krotoviči nenavadno odkritje, kako ga razjeda strah in prepadenost.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Zadnje lanskoletno zasedanje vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica je bilo 26. decembra. To so bile že 36. seje v tem mandatu, ki se bo iztekel letošnji spomlad.

● Najprej so vsi trije zbori zasedali skupaj. Sprejeli so predlog dolgoročnega družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1986–2000 in osnutek resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana občine Radovljica v letu 1986, ki bo v javni razpravi do 26. januarja. Na ločenih sejah pa so vsi trije zbori sprejeli programe dela zborov za leto 1986 in periodične delovne načrte za prvo in drugo četrtletje 1986. Poleg tega so delegati vseh treh zborov potrdili spremembe statuta Muzejev radovljiške občine in statuta osnovne šole F. S. Finžgarja v Lescah. Opravili so tudi nekatere kadrovske razrešitve in imenovanja.

● Na ločenih sejah sta zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine sprejela osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o proračunu občine Radovljica za leto 1985, osnutek odloka o začasnem financiranju proračunskih potreb v občini v prvem tromesečju 1986, izhodišča za izdelavo proračuna občine za leto 1986 in predlog dogovora o usklajevanju davčne politike v obdobju 1986–1990. Oba zbor sta sprejela tudi osnutek odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve, predlog odloka o davku na promet nepremičnin, predlog odloka o zagotavljanju in usmerjanju sredstev za intervencije v proizvodnji hrane in sredstev za občinske blagovne rezerve v letu 1986. Nadalje sta sprejela še osnutek odloka o oblikovanju cen nezadanih stavbnih zemljišč ter osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča.

● Dnevni red sklepnega lanskoletnega zasedanja vseh treh zborov, ki je štel kar 19. točk, so dopolnili še s tremi točkami. Tako so delegati zborov združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sprejeli odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o plovnem redu na Blejskem in Bohinjskem jezeru, odlok o začasnem financiranju programov po prispevnih stopnjah SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje ter stališča in mnenja delovnih teles skupščine občine do gradiv za 36. sejo vseh treh zborov.

● V drugi polovici decembra minulega leta je imel obilico dela tudi izvršni svet občinske skupščine Radovljica. Na 136. seji 17. decembra je soglašal s predlogom odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o plovnem redu na Blejskem in Bohinjskem jezeru. Ocenil je, da je zaradi rasti sredstev oz. dohodka gospodarstva možno povečati OD za dejavnosti izven gospodarstva do 86 odstotkov. Sprejel je osnutek odloka o ureditvi določenih vprašanj s področja zasebne obrti. Potrdil je do-

govor o zagotavljanju materialnih potreb teritorialne obrambe in dogovor o delovanju Pokrajinskega centra za obveščanje. Na seji so obravnavali gradivo za sejo republiške skupščine in se seznanili z informacijo v zvezi z odločitvijo Elana o notranji reorganizaciji ter z informacijo o podelitvi »bodeče neže« RTV. O slednji je menil, da sprejema kritiko, vendar obrazložitev RTV ni objektivna.

● Zadnja, 137. seja v letu 1985 je bila 24. decembra. Člani izvršnega sveta so soglašali z nekaterimi dopolnili osnutka odloka o proračunu občine za leto 1986, osnutkom odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih taksah, o organizaciji in delovnem področju strokovne službe za skupščino in izvršni svet ter strokovne službe za upravne organe. Sprejeli so predlog za razveljavitev odloka o izvršnem svetu SO Radovljica, predlog dogovora o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin SR Slovenije v letu 1986, osnutek dogovora o usklajevanju meril za določanje območij, na katerih se plačuje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, in meril za odmero tega prispevka. Spregovorili so tudi o predlogih za odpis davčnih obveznosti in o izhodiščih za oblikovanje stanarin in cen komunalnih storitev v letu 1986.

● Na volilno-programski seji občinske konference SZDL Radovljica v decembru so delegati poleg volitev novega vodstva opravili tudi volitve članov posameznih teles predsedstva in občinske konference. V novi, izpopolnjeni sestavi se je 23. decembra sestala tudi predsedstvo OK SZDL pod vodstvom Antona Tomana, ki je najprej obravnavalo gradivo za 36. sejo družbenopolitičnega zbora občinske skupščine, nato pa sprejelo vrsto sklepov o predvolilnih opravilih in sklenilo, da bo seja OK SZDL in občinskega sveta ZS Radovljica v okviru teh opravil 9. januarja.

● V kavarni hotela Park na Bledu je bila v decembru skupščina občinske organizacije Zveze sindikatov Radovljica. Delegati so obravnavali poročilo o delovanju sindikatov v občini v letih od 1982 do 1985, sprejeli programske usmeritve za delo občinskega sveta ZS Radovljica za čas od 1986 do 1990. Za novega predsednika občinskega sveta so izvolili Cirila Ažmana iz Verige Lesce, za podpredsednika pa Ignaca Blaznika iz Žita Lesce in Mira Kapusa iz GG Bled. Ponovno so za sekretarja izvolili Mirka Rimahazija, ki je to dolžnost opravljal že zadnji dve leti preteklega mandata. Opravili so tudi volitve članov občinskega sveta in vseh drugih delovnih teles. Sočasno so izvolili tudi delegate za 10. kongres ZSJ in 11. kongres ZSS in potrdili kandidate za delegate občinskega sveta ZS Radovljica za družbenopolitični zbor občinske skupščine in MS ZSS za Gorenjsko.

● Na 12. seji občinskega komiteja ZKS Radovljica 24. decembra, že drugi v tem mesecu, so ocenili finančno poslovanje in sprejeli plan finančnih potreb OK ZKS Radovljica za leto 1986. Osrednja pozornost je veljala presoji izvajanja predvolilnih postopkov, oz. evidentiranja kandidatov za nosilce funkcij v ZK in posebej za možne kandidate v delegacije družbenopolitičnih in SIS v letu 1986. Spregovorili pa so tudi o drugih kadrovskih problemih.

● Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na 27. seji v decembru posvetilo največ pozornosti presoji poteka oz. sklicevanja volilno programskih skupščin krajevnih organizacij ZB NOV. V zvezi s tem so določili člane predsedstva za udeležbo na skupščinah in zavzeli stališča do določenih odprtih vprašanj, ki jih kaže posebno poudariti na teh srečanjih borcev. Poleg tega so na seji obravnavali tudi poročilo o devetmesečnem gospodarjenju v občini in v zvezi s tem izrekli vrsto mnenj in priporočil.

● V prostorih Skupne strokovne službe SIS družbenih dejavnosti za občino Radovljica so 25. decembra vodje vseh gorenjskih skupnih služb SIS proučili problematiko financiranja SIS v posameznih gorenjskih občinah. Beseda pa je tekla tudi o oblikovanju predlogov SaS in drugih dokumentov za delo SIS v letu 1986. Izogniti pa se niso mogli niti družbenoekonomskemu položaju delavcev v družbenih dejavnostih in nagrajevanju voljenih funkcionarjev v SIS leta 1985.

● Vsakoletna proslava dneva JLA, 22. decembra, je bila 20. decembra v avli osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici v organizaciji OK ZRVS, skupščine občine in drugih občinskih DPO. Na svečani akademiji so sodelovali učenci Šolskega kulturnega društva A. T. Linhart, pa tudi pevci komornega zbora A. T. Linhart domačega kulturnega društva. Ob tej priložnosti so podelili več priznanj in nagrad, po akademiji pa so v prostorih šole otvorili novo strelišče za zračno orožje strelske družine Partizan Julek Radovljica.

● V počastitev praznika naše armade je osnovna organizacija ZSMS Begunje organizirala tekmovanja za pokal Kokrškega odreda. Udeleženci so se pomerili v streljanju z vojaško puško M-8, v odbojki, namiznem tenisu in šahu. Nastopilo je okoli 250 mladih iz 15 osnovnih organizacij ZSMS v občini. Pokal so zasluženo osvojili domači mladinci.

● Na 2. seji predsedstva in sekretariata OK ZSMS Radovljica v decembru so sprejeli stališča do gradiv za 36. sejo družbenopolitičnega zbora OS Radovljica. Oblikovali so tudi operativni program dela OK ZSMS za leto 1986, ki vsebuje kar 22 točk stalnih nalog, ter posebno aktivnosti po mesecih. Na seji so imenovali svoje delegate v organe OK SZDL Radovljica.

● Kot povsod po širnem svetu in po domovini so se delovni ljudje in občani kar veselo poslovili od starega leta. O tem, koliko je bilo raznih staroletnih srečanj, v katerih so se delovni ljudje skušali znebiti vseh skrbi in težav, skoraj ni mogoče ugotoviti. Bolj natančne podatke pa imajo gostinci in trgovci. Kljub draginji, ki nas pesti, so bili vsi gostinski objekti nabito polni v vseh krajih radovljiške občine. Največ so morali odšteti tisti, ki so silvestrovali v Vili Bled (cena menija 9.500 dinarjev) v hotelu Toplice je znašala silvestrska večerja okroglo 8 tisočakov; sicer pa so se cene gibale od 4 do 7 tisočakov, odvisno od kategorije hotelov na Bledu in v Bohinju. Kot vedno so v dražjih hotelih prevladovali le tuji gostje, med katerimi je bilo, kot vselej, največ Italijanov.

● V spomin na decembrsko vstajo leta 1941 slavijo v Bohinju 14. decembra svoj krajevni praznik. Osrednja slovesnost, ki so jo pripravili KK SZDL, svet KS in člani DPD Svoboda Tomaž Godec, je bila 13. decembra zvečer v Domu Joža Ažmana. Ob tej priložnosti so zaslužnim krajanom podelili priznanja in pohvale.

● V republiškem centru za obrambno usposabljanje je marksistični center pri CK ZKS v decembru organiziral posvetovanje o našem razvoju in znanstveno tehnološki resoluciji. Predvsem pa je bilo posvetovanje namenjeno vrednotenju in upoštevanju znanja.

● Pred novoletnimi prazniki so v Alpdomovih prostorih za hišno samoupravo v Cankarjevi ulici v Radovljici učenci osnovne šole iz Kamne gorice in Radovljice priredili prodajno razstavo svojih ročnih izdelkov. Razstavo so poimenovali Novoletni bazar, ki bo kot kaže, v prihodnje ostal vsakoletna prireditve.

● Letošnjo Severjevo nagrado, ki jo podeljuje vsako leto decembra v Škofji Loki za najboljše poklicne in ljubiteljske igralske dosežke, je prejela tudi Alenka Bole-Vrabc iz Radovljice. To visoko priznanje si je prizadevala dramska ustvarjalica in organizatorka prislužila za svoje stvaritve na ljubiteljskih odrih v zadnjem desetletju.

● Konec decembra je po statističnih podatkih Komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo pri občinski skupščini Radovljica na območju občine bivalo 32.950 prebivalcev, od teh 17.187 žensk. Največ prebivalcev od vseh 20 krajevnih skupnosti ima Radovljica, in sicer 6.448, KS Bled 5.543, najmanj pa KS Koprivnik, kjer so v vseh Koprivnik in Gorjuše našli le 401 prebivalca.

Intertrade 1. (foto: B. Grce)

PO POTI HEROJA ANTONA DEŽMANA-TONČKA

V sklopu prireditev »Po poteh partizanske Jelovice« bo OK ZSMS Radovljica tudi letos organizirala tradicionalni pohod »Po poti heroja Antona Dežmana-Tončka«, ki bo v nedeljo, 12. januarja. Zbor je ob 9.30 na avtobusni postaji v Kropi, od koder bodo organizirano krenili preko Jamnika v Dražgoše.

Vsi udeleženci naj bodo glede na vremenske razmere primerno oblečeni in obuti, večje skupine iz osnovnih šol pa morajo imeti posebnega vodjo. Cilj pohoda je spomenik v Dražgošah, kjer bo ob 12. uri svečanost in razglasitev rezultatov tekmovanja »Po stezah partizanske Jelovice«. Za vse udeležence bomo organizirali poseben prevoz z avtobusom, ki bo odpeljal ob 9. uri z AP v Radovljici (ustavi na Lancovem in v Kamni gorici). Povratek je predviden z rednimi avtobusi. Pričakujejo, da bodo v OO ZSMS organizirali skupine pohodnikov in zagotovili udeležbo na pohodu.

NAGRADNI NATEČAJ ZA IDEJNO IN GRAFIČNO REŠITEV ZNAKA – BEDŽA CENTRA ZA INFORMIRANJE IN PROPAGANDO OK ZSMS RADOVLJICA

Na podlagi sklepa predsedstva OK ZSMS Radovljica z dne 20. decembra razpisujejo nagradni natečaj za idejno in grafično rešitev znaka – bedža Centra za informiranje in propagando (CIP) pri OK ZSMS Radovljica.

Znak mora simbolizirati oz. predstavljati:

- vsebino dela CIP (informiranje, propaganda, obveščanje),

- dejavnost mladih na tem področju.

V sklopu znaka morata biti napisana:

- Center za informiranje in propagando in
- OK ZSMS Radovljica.

Vsi, ki bodo sodelovali v natečaju, naj pošljejo prispevke na OK ZSMS Radovljica najkasneje do petka, 24. januarja, in priložijo osebne podatke. Najboljše rešitev bo izbrala posebna komisija in avtorja nagradila z denarno nagrado 5.000 dinarjev.

Znak za bedž naj bi bil okrogel s premerom 4,5 do 5,5 cm. Vse, ki bodo sodelovali pri natečaju, bodo o izidu oziroma odločitvi komisije obvestili do konca februarja.

PO POTI HEROJA KEBETA 1986

V nedeljo, 12. januarja, bo 12. orientacijsko-taktični patrolni pohod ekip organizacij ZRVS in ZSM Slovenije Po poti narodnega heroja Lojzeta Kebeta.

Pohoda se bodo udeležile občinske ekipe organizacij ZRVS in ZSMS, in sicer iz vsake organizacije po trije člani, vendar v mladinski ekipi ne smejo nastopati mladinci, ki so že služili vojaški rok.

Tekmovanje bo vsebovalo reševanje topografskih nalog, reševanje taktične naloge in odgovarjanje na vprašanja iz teorije, streljanje z malokalibrsko puško in patrolni pohod brez smuči iz Kroke v Dražgoše. Po tekmovalstvu bo ob 12. uri zbor ekip pri spomeniku v Dražgošah, kjer bo

osrednja proslava z objavo rezultatov in razdelitvijo nagrad.

Prva ekipa bo prejela prehodni pokal in pokal v trajno last, posamezniki pa zlate medalje in praktične nagrade. Druga in tretje uvrščena ekipa bosta prejeli pokal v trajno last, posamezniki pa srebrne oziroma bronaste medalje ter knjižne nagrade. Vsi tekmovalci, spremljevalci ekip, organizatorji in sodelavci na tekmovalstvu bodo dobili spominske značke.

Predsednik glavne tekmovalne komisije je Vlado Krašovec, predstavnik republiške konference Zveze rezervnih vojaških starešin Slovenije.

Ciril Rozman

NOVOLETNI KONCERT PEVCEV V GORJAH

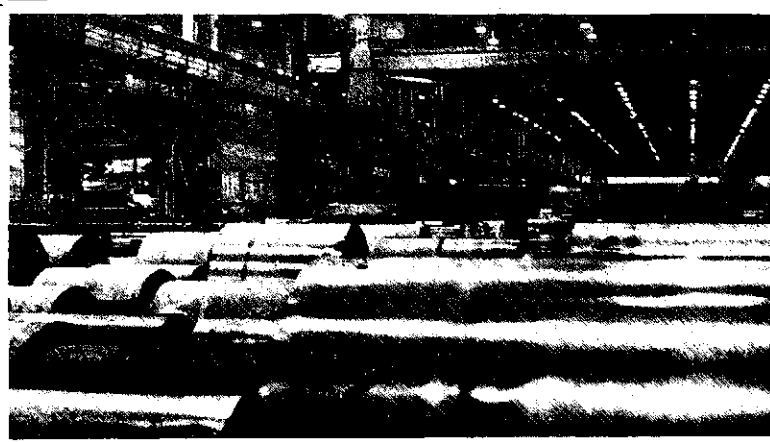
Pred koncem starega leta, 28. decembra, smo v Gorjah doživeli lep koncert moških pevskih zborov, ki so ga izvajali: moški pevski zbor upokojencev z Jesenic pod vodstvom pevovodkinje Mire Mesarič, moški pevski zbor Vintgar z Blejske Dobrave pod vodstvom pevovodja Alojzija Vengarja s Koroške Bele, in pa domači, gorjanski moški pevski zbor, ki ga zelo uspešno vodi tovarišica Mira Mesarič z Jesenic. Uspešno je nastopila tudi folklorna skupina Veriga iz Lesca. Napovedovalka celotnega koncertnega programa je bila

mlada Mirjana Pogačar iz Grabča pri Gorjah.

Ob pričudovitem petju zborov je nabito polna dvorana Partizana v Gorjah vzvalovala od navdušenja. Burnega ploskanja ni hotelo biti konec, kar je bilo veliko priznanje publike vsem nastopajočim, dokaz priljubljenosti naše narodne slovenske pesmi in pa izražena želja po prihodnjih podobnih srečanjih.

Vsi zbori so se z enakim programom predstavili publiku na Blejski Dobravi v nedeljo, 29. decembra.

Jože Ambrožič

ŽELEZAR

JESENIŠKI GODBENIKI Z NOVOLETNIM KONCERTOM ČESTITALI OBČANOM

Pihalni orkester Jeseniških železarjev je tudi ob zaključku lanskega leta, tako kot že nekaj let doslej, 27. in 28. decembra 1985 v razprodani dvorani jeseniškega gledališča izvedel novoletni koncert, kot slovo od starega leta in novoletno voščilo delovnim ljudem in občanom: **DA B' DOLGO ŽIVELI, / PRAV ZDRAVI, VESELI, / DA B' VSAKO NESREČO, / PREGNALI SKUZ SREČO!** kakor so včasih voščili gorenjski koledniki.

Velik interes za oba koncerta, praznično vzdušje in neverjetni spontani aplavzi po vsaki skladbi in še zlasti ob koncu koncertov, ko so obiskovalci zahtevali več ponovitev in se kar niso mogli ločiti od svojih godbenikov, kažejo, da so si jeseniški godbeniki s svojo kvaliteto ustvarili ugled in še zlasti veliko prijateljev, ki navdušeno spremljajo njihove nastope. Prav gotovo pa to tudi obvezuje godbenike, da z upornim in marljivim delom še naprej izboljšujejo svojo kvaliteto. Tako kot vsa leta doslej sta tudi letošnje zanimanje in udeležba na koncertih potrdila, da smo na Jesenicah novoletna koncerta sprejeli kot običaj, s katerim se poslovnimo od starega leta in si zaželimo SREČNO v novem letu.

Jesenški godbeniki so nas na lanskeoletnem novoletnem koncertu razveselili s skoraj povsem novim programom, ki je zajemal poleg skladb domačih skladateljev tudi skladbe svetovno znanih mojstrov s številnimi solističnimi nastopi. Kot gost

godbenikov pa je sodeloval moški vokalni okter DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica, ki ga vodi Marjan Jemec. Tudi solisti: Domen Jeraša — pozavna, Franc Rožič — sopran saksofon, Andrej Račič — klarinet, Vinko Setinec — trobenta in Vinko Frelj — harmonika so svoje izvajanje opravili zelo dobro, še zlasti uspešno in suvereno je težki in zahtevni solo odigral Domen Jeraša v Koncertu za trombon in orkester, skladatelja Rimskega-Korsakova — Nikolaja Andrejeviča, člana velike ruske peterice.

V prvem delu novoletnega koncerta so predstavili skladbe J. P. Sauza Pod zvezno zastavo, Jacquesa Offenbacha Orfej, T. Huggensa Baročna suita, Rimskega Korsakova Koncert za trombon in orkester in Johannesa Brahmsa Madžarski ples št. 6. Po krajšem odmoru, v katerem so se obiskovalci lahko sprehodili po prostoru: avli novega vhoda v gledališče, je sledil drugi del, v katerem so izvedli skladbe J. Cerovca Slovenija

poje in pleše, Joška Hermana Potrk ples, W. Löfflerja Večno zelene melodije, Vilka in Slavka Avsenika Slovenija, s sodelovanjem vokalnega okteta in Uspešnice Glenna Millerja. Pihalni orkester Jeseniških železarjev je avtoritativno vodil dirigent Ivan Knific. Poleg ponovitev nekaterih skladb iz programa so godbeniki na željo poslušalcev dodali še skladbi Ivana Knifica Železarska in V. in S. Avsenika Ostanimo prijatelji.

Koncert sta s prijetnim in domiselnim besedilom, ki ga je pripravila Štefi Muhar, povezovala simpatična Majda Rebernik in Borut Verovšek. Režijsko zamisel koncerta je uspešno izpeljala Vera Smukavčeva, cvetličarna Zvonček. Vsi obiskovalci so prejeli tudi tiskan program koncerta z novoletnim voščilom članov pihalnega orkestra Jeseniških železarjev.

Ne da bi ocenjevali kvaliteto izvedbo posamezne skladbe moramo poudariti, da je bil novoletni koncert na dostojnem kulturnem nivoju in da so godbeniki s svojim dirigentom Ivanom Knificem vložili ogromno svojega prostega časa in truda, da so nam za novo leto pripravili dva lepa koncertna večera.

NAŠA PARTIZANSKA PESEM — ALI JE ŠE NAŠA?

Minilo je štirideset let in spomini na tisti čas se počasi, a vztrajno oddaljujejo, tako da so že nekatere pripovedi o tistih dogajanjih včasih nekoliko navzkriž s pravo zgodovinsko resnico. Časovna oddaljenost in že nekoliko opešan spomin vplivata tudi na marsikateri zgodovinski oris.

Ostala pa nam je tista lepa in prista, partizanska in revolucionarna pesem. Peli so jih španski borci, naši predvojni revolucionarji; peli smo jih v prvih partizanskih skupinah, četah in bataljonih in v kasnejših letih so jih peli v odredih in brigadah. Partizanska pesem nas je spremljala ves čas našega boja.

Se posebno je bila partizanska pesem priljubljena med političnimi delavci. Večer za večerom je bilo v osamljenih hišah naših hribovskih vasi slišati lepo in že ponarodelo partizansko pesem. In seveda v naših partizanskih taboriščih; ni bilo dneva, da ne bi zapeli katero od priljubljenih partizanskih ali drugih narodnih pesmi. Tudi zapornikom v Begunjah in internirancem v koncentracijskih taboriščih je bila velikokrat partizanska pesem edina utiha ali pa tudi spodbuda za njihov težki boj za obstanek. Če so bila ta prva leta pesmi iz predvojnega revolucionarnega obdobja tiste, ki so nam vlivale upanje, da mora za težkim nastopiti tudi boljše in svobodnejše obdobje, so bile pesmi v zadnjih letih borbe že polne partizanskih doživetij. Tudi naše partizansko vodstvo se je zavedalo, da je pesem pomembna aktivna sila in je zato prav ono velikokrat dajalo pobudo, da so nastajale nove in nove partizanske pesmi.

Založba BOREC je leta 1976 za 30-letnico osvoboditve izdala obširno pesmarico, opremljeno tudi z notami, starih revolucionarnih, uporniških, bodrilnih, delavskih in protifašističnih ter izredno bogat izbor partizanskih in drugih bojnih pesmi. Več kot sto je samo njih.

Dodane so še pesmi drugih jugoslovanskih narodov in drugih narodov, ki se še danes borijo za svoje pravice. Pesmi so prava narodna zakladnica naše in jugoslovanske kulture.

In danes? Partizanska pesem sicer še ni zamrla; vsaj med borci ne. Ob tovariških srečanjih je še vedno slišati tisto znano »Jutri gremo v napad« ali tisto lepo, melodično »Ko v ranem jutru pički so zapeli« in tisto našo »kranjsko« — »Janez, kranjski Janez«.

Tudi v oddaji »Še pomnite tovariši« ali »Mi pa nismo se uklonili« lahko slišimo lepo partizansko pesem. Mogoče je tu tudi del naše krivde? Ko pripravljamo razne partizanske proslave, koncerte, pevske nastope in podobno, vse premalo pozornosti posvečamo kulturnemu programu. Če so govori obarvani preveč politično ali gospodarsko analitično, kar je seveda posledica današnje politične in gospodarske situacije, in so poslušalci premalo pozorni, se borci razživijo šele ob pristni partizanski pesmi. Pozabili smo na naše partizanske mitinge; kako je »vžgala« partizanska pesem!

Ko smo pred nedavnim na Domu v partizanski vasi Pod Golico odkrivali spominsko ploščo v spomin na politično dogajanje na tem območju, so imeli pevci, ki so bili o tem nastopu zelo pozno obveščeni, precejšnje težave. Niso bili pripravljeni za tak nastop. Niso mogli zapeti niti treh partizanskih pesmi, seveda so domačini zaradi tega upravičeno negodovali. Tudi pesem »Oj Doberdob...« najbrž ni bila primerna za počastitev

padlih borcev. To je sicer lepa in domoljubna pesem, toda posvečena je vsem tistim, ki so padli v Galiciji, Karpatih, Doberdolu in drugod in dali svoja življenja za interese rajne Avstrije.

Mogoče bi bil potreben dogovor v kulturnih društvih in naših šolah, da bi naši pevski zbori znali vsak čas in ob vsaki priložnosti zapeti vsaj nekaj partizanskih pesmi. Tako pa se dogaja, da naši mladi skoraj ne znajo zapeti partizanske pesmi; tudi na druge narodne preradi pozabljajo.

Tudi ob slovesu z umrlimi borci NOV ali aktivisti ne znamo najti primernih pesmi, da bi se od borca dostojno in njegovemu prispevku v NOV primerno poslovili. Tako velikokrat pozabljamo, da se poslavljamo od nekoga, ki je med NOB dal vse, da bi nam bilo danes lepše.

Tako naj zaključim z željo, da kljub 40-letni odmaknjenosti partizanske pesem ne bi smela zamreti; niti med nami borci, še manj pa med mladimi v šolah in tudi na mladinskih koncertih ali nastopih.

Mogoče bi vsaj eden od pevskih zborov naše občine pripravil izbor partizanskih pesmi za vsakršen nastop. Zgledujmo se po pevcih onstran Karavank in pevcih Primorske in Trsta.

Odpirajo se nam še nove naloge. Nešteto pesmi je napisal naš delavski pisatelj in pesnik Tone Čufar. Pesnik Miha Klinar je napisal številne partizanske pesmi. Uglasbili smo le njegovo »Rdečo kantato«.

Tako nam dela in nalog tudi na tem področju ne bo zmanjkalo, in menim, da je to hvaležno delo za naše poklicne in amaterske glasbene ustvarjalce in pedagoge.

Slovenko

VZCVETELE JABLANE

umikala se jima je v kot in strah ji je zenice povsem razširil. — prekleto, v takih momentih pa ni policije nikoli blizu. pijunil sem. nihče se ni zmenil za barabi, ki sta stili v deklico. prirnila sta jo v kot in ko se je naslonila na steno, si je obraz zakrila z rokami.

— duj no, saj se poznamo, mala, sem slišal brkatega. dva sta. in taki so kot volkovi: v tropu so korajžni. in bila sta dva in jaz eden. odločil sem se. saj si ne bosta upala srat sredi postaje? pristopil sem in odrinil brkatega.

— maja, povsod sem te iskal. oče in mati te čakata tamle. zazijala sta, se spogledala, odstopila pa sta vseeno. in sem jo odpeljal. zdaj sem začutil pogled. torej so tudi drugi opazili, kaj se dogaja. hotela je pogledati čez ramo.

— ne oziraj se, sem siknil. streslo jo je in postrani je pogledala proti meni. zmajal sem z glavo. — dobro sva jo odnesla, sem rekel prijazneje, njene roke pa nisem izpustil. ko sva zavila okoli vogala, je skušala odtegniti roko. izpustil sem jo.

— no, zdaj se ti ni treba več bati.

— hvala, je rekla hripavo, in, nisem maja.

— kaj pa?

— ali je to važno?

— o prekleto...

— nina sem, je rekla kljubovalno. takrat sta zavila tudi onadva okoli vogala.

— pojdiva, brž. in zavila sva v najbolj gosto ulico.

— se ti nič ne bojiš, je vprašala čez čas. pogledal sem nazaj. nista nama sledila.

— se, se.

— zakaj pa si potem to storil?

— ne vem, sicer se pa takih stvari ne sprašuje. vesela bodiva, da sva jo odnesla brez bušk.

premor, kaj pa zdaj. nič pametnega se nisem mogel spomniti.

— ti, greva nekaj jest, pa malo bova poklepetala...

ustavila se je.

— no, kaj je?

— nimam denarja.

— ti ni zvenelo kot vabilo? naj ponovim?

— ampak...

— večerja in klepet

— toda...

— prav, potem pa domov. sigurno mam že skrbi. najraje bi te jaz po zadnjici.

— grobijan!

— kje stanuješ?

— nikjer, je bila odrezava.

— kaj naj to pomeni?

obrnila se je.

— opa, najprej morava razjasniti nekaj stvari.

— kakšne stvari?

— kaj pomeni ta nikjer?

— nikjer, nikjer, to pomeni da nimam doma, enostavno, kapiraš?

— ne.

skomignila je z rameni.

— daj, pogovorila se bova pri večerji

— in kaj bi rad, če grem s tabo?

zasmel sem se.

bila je užaljena. ustnice so se ji ukrivile.

— nina, koliko si stara?

— dovolj!

— veš kaj, greva jest, sem jo narahlo stisnil k sebi.

pogledala je čez krožnik proti meni.

— kako si fin, se je nasmehnila.

— se posmehuješ?

pogledala je proti vratom.

— pobegnila sem od doma, to je ta nikjer.

odložil sem pribor.

— se, se ti šališ?

prima, pobeg, policija, mladoletna. slike so se mi kazale bar v barvah. naslonil sem se nazaj.

— in kaj zdaj, sem mislil naglas.

kot da je videla, kakšna procesija mi je šla skozi možgane, je rekla: saj te ne bom več nadlegovala, in je ustala.

— sedi in premisli bova, sem dejal ukazovalno.

— ne maram, da mi kdo ukazuje.

pa je potem vseeno sedla.

— povej mi vse od začetka in nič ne izpusti.

— bi ti poslušal, me je gledala skozi priprte oči.

zavil sem z očmi in pihnil dim skozi nos.

— je treba tebi res vse petkrat povedat, da se te kaj prime.

— ne morem tukaj.

— ja to je pa res, greva.

spuščala sva se po temnih stopnicah. poznal sem vsako stopinjo, tudi v temi ali pijan. ustavila se je.

— kam me pelješ, je zasepetala.

— bodi tiho, sem samo podnajemnik.

— ne grem, se je uprla.

zgoraj so se zaslišali koraki. porinil sem jo v sobo zadnji trenutek. na vrhu stopnic se je prižgala luč in gospodarjeva glava se je prikazala skozi vrata.

— a ti si, je hrknil in izginil. luč je ugasnila.

stopil sem r sobo.

— zakaj to počneš?

— ne vem. morda bova kasneje to ugotovila.

— jaz bi raje šla.

— sedi.

— kaj če me najdejo tu?

— nič, našel si bom drugo luknjo.

— čemu počneš to?

— rekel sem ti, da ne vem. razkomoti se.

sklela je plašč in pokazalo se je suho telo, ki so ga poudarjale ozke hlače in drobne prsi so ji trdo dvigovale pulover. opazila je, da jo gledam, postalo ji je nerodno.

— najprej umivanje, sem prekinil tišino, jaz bom stražil.

urgel sem ji brisačo čez ramo.

IZŠLE SO VIZIJE

Malo pred novim letom so prišle na svetlo VIZIJE, glasilo dijakov CSUI Jesenice. Razveseljivo je, da imajo nekateri učenci kljub prenatrpanemu urniku in duhomornemu domačemu učenju še zmeraj čas in dobro voljo tudi za t. i. »svobodne aktivnosti«, med drugim tudi za pisanje in urejanje VIZIJ.

VIZIJE so že v prejšnjem šolskem letu začele objavljati intervjuje s profesorji. Tokratna »zrtev« je bila prof. Magda Cundrič, ki je takole odgovorila na vprašanje, kaj menijo profesorji o svojih dijakih: »Učitelji o učencih ne mislimo nič slabega, čeprav se včasih jezimo nanje. Skoraj vsi se zavedamo, da je učenje neprijetna zadeva, zato je treba učenca kontrolirati, ga spodbujati za boljše delo, drugače ne gre. Prav je, da svojo mladost izkazujejo z veseljem, živahnostjo, smehom. Opažamo pa pomanjkanje kulture, obzirnosti, pa ne samo do učiteljev, ampak do starejših ljudi nasploh. Tudi pozdravljati ne znate več...« Stereotipna vprašanja, stereotipni odgovori. Zdi se, da je bil intervju s prof. Oblakom v lanskem letniku VIZIJ zanimivejši, saj je podal popolnejšo podobo tipičnega »profesorskega« gledanja na učečo se mladino.

Sledijo tri razmišljanja, ki jih je porodil ogled Brechtove Malomeščanske svatbe na odru jeseniškega gledališča. Še zlasti katalizmično je igra delovala na Lidijo Pretnar. Takole piše: »Globoko na dnu srca upam, da so bili na odru neresnični ljudje, da je bila prikazana družba

ekstrem, kakršnega ne najdeš nikjer. Igra jo prikazuje na komičen način, kar njeno pretresljivost in grozljivost še povečuje. Človeku se nehote nekje na dnu postavlja vprašanje: Ali nisem to jaz — v toliko trenutkih življenja, kadar s »prijatelji« praznujem... Ko sedimo za mizo in si nimamo kaj povedati, čeprav si tega nočemo priznati. In nato bi najraje zakričal: Nikoli več, nikoli več tako! Jaz sem človek! Ne samo treh dimenzij: spolnega nagona, trebuha in želje po udobju! Obstaja tudi četrta dimenzija, moja duša, moja notranjost, moj jaz!«

Medtem pa Tadeja Pačnik v svojem razmišljanju ob odrski uprizoritvi »Strahu in poguma« povzema za Kocbekom: »Moja notranjost mi silovito govori, da moram ostati človeško neodvisna in svobodna, in ne samo zgodovinsko uporabna in koristna.«

Črtica Sončni mrk Maje Zupan se ukvarja s pogubnim delovanjem alkohola, sledita pa ji dva doživljajska spisa z ladijskega križarjenja po Jadranu. »Neomejenost omejuje«, ugotavlja Tatjana Legat ob pogledu na brezkončno-morsko ravan. Mojca Valjavec se izraža pesniško: »Tem-

nomodri valovi imajo bele čepice, prav takšne, kakršne so nosile naše babice...«

Proza »tako rad bi ti rekel, da...« ki je podpisana s psevdonimom Mišek za Marsom, je doživljajsko pristno in literarno domiselno pričevanje o mladostniku, ki se (še) ne more udomačiti v svetu odraslih. Ta proza na vsej črti odstopa od raznih prostih spisov, srčnih izlivov, cenenih modrovanj in še cenejših moraliziranj, ki se jih »srednješolska glasila« z VIZIJAMI vred — pač ne morejo zmeraj otrestiti.

Kar se je posrečilo Mišku za Marsom, pa se ni Roku Kovačiču, saj je njegova Zadnja minuta dekadenta le malo preveč za lase privlečena in na silo »dekadentna«.

Poezije je v tej številki VIZIJ presenetljivo malo. Ob liričnih izlivih Mojce Gradišek (ki je sicer avtorica že ene »taprave« pesniške zbirke), beležimo še nekaj anonimnih modernističnih poskusov, z rimami pa se trudi (in nas utruja) tudi Dare Pogacnik — in to je vse.

S prisrčnimi novoletnimi pozdravi in željami se na koncu oglasi še psevdonimnež Ščuka: medicincem zaželi, da bi odkrili zdravilo proti aidsu, štomarjem, da bi jih čimmanj treslo, metalurgom pa, da bi uspešno vodili novo jeklarino.

Pod likovne stvaritve sta se podpisali Marjana Drolc in Tadeja Rozman, nekaj risb in karikatur pa je ostalo tudi nepodpisanih. Torkar

Grodelj teče (foto I. Kučina)

— ostalo je v kopalnici. obleci mojo srajco. čakaj!
v omari sem poiskal martino spalno srajco, ki sva jo imela za večere, ko sem jo prešvercal noter. saj res, marta, kaj če pride? ejja, zapletaš se, sem si dejal, ko sem sedel na stopnicah in poslušal, kako teče voda v tušu, pripravljen, da skočim noter, če bi kdo prišel. kadar sva se z marto kopala skupaj, sem se vedno bal, da se bova spozabila in začela smejati. kako bi ji razložil, taki, ki si v svoji sveti jezici ne da nič dopovedati.

— hu, je pa trajalo, sem pripomnil, ko so se naposled odprla vrata in so se prestrašene oči zasvetile v temo.

— zdaj pa jaz.

— pogledal sem se v ogledalo. kaj če pride marta, pogleda skozi okno, vidi njo in ... adijo vcvetele jablane in hruške.

— kako, da mi pridejo zdaj na misel hruške in jabolčki?

— vstani, sem dvignil nino, ki je sedela z podvitimi nogami na kavču. iz omare sem ji vrgel odejo.

— kaj zijaš, napravi si posteljo, jaz bom spal v vreči.

— pogrnul sem vrečo k radiatorju.

— bila je tiho. gledal sem skozi okno. kadar je marta stala ob tej kletni li- ni, sem zijal pod krilo.

— zdaj pa se zavij in pripoveduj.

— prižgal sem si cigareto in sedel v naslonjač.

— me boš zaslíseval?

— ne, ni ti treba če nočeš.

— bolje bi bilo če bi ugasnil luč. če bi prišla marta, bi jo pripeljal noter in

ko bi bila enkrat tu, bi se že nekako uredilo. kar slišal sem vprašanje, kaj da se špet grem, če nič ne pomislim, da bi me lahko tožila, da je mladoletna in kaj da bi lahko potem rekel, no kaj.

— bolje bi bilo, če bi res prišla.

— kako ti je ime, je vprašala nina.

— kaj ti nisem povedal?

— ne.

— florjan.

— zdaj mi je šlo to na živce, ampak nini sem sam rekel naj ostane. hudič.

— hvala ker si me izlekel na postaji. nobenega od mojih ni bilo blizu.

— tvojih?

— ja, mare, jani, cipi in stric gustav.

— kdo so to?

— prijatelji.

— kakšni?

— rekel si, da ne boš spraševal.

— ne bom.

— skupaj potujemo. pomisli, jani je že šestnajstkrat pobegnil. očim ga

tepe, mama ga ne mara. včasih nosi prtljago, da ima za hrano. vsi so tako

dobri. vse delimo.

— in kje so bili danes?

— marta so našli in vrnili domov. cipi in gustav sta mi dala drobiž, ko

sta se zjutraj odpeljala s tovornim, jani pa je delal.

— in kaj daješ ti njim, sem znil.

— očitajoče me je pogledala.

— cipi me je poljubil. vsi so me poljubili. tako smo bili veseli, ko smo se

po dveh mesecih spet srečali.

— in?

— nič in. pripeljala sem se z vlakom. odšla sem, da bi mami dokazala,

da se da živeti brez očeta. samo kregata se, še stepeta, in jaz ne morem nič.

mama pravi, da morava potrpeti, ker oče daje denar. ampak to ni nič. da se

živeti brez očetove miloščine.

— in zdaj, si zadovoljna?

— našli so me in pripeljali nazaj. oče me je nabunkal in spet sem ušla.

potem sem srečala njih. nismo strahopetci. doma ne morem nič.

— misliš?

— doma je vojska. prepiramo se vsi. mama z očetom, jaz z očetom, ma-

mo, rekla sem ji, da bi obe pobegnili, pa pravi, da se mi je zmešalo. bom pa

sama sebi oče in mati.

— se ti ne zdi da potrebuješ oba?

— jani me je naučil, kateri vagoni gredo naslednje jutro in kateri šele

kasneje. to se pozna po položaju na tiru. lepo je spati v vagonu, ampak poli-

cija največkrat po njih išče nas begunce. to je vse kar rabim vedeti. takrat

sem srečna, potem pa me najdejo in ...

— se nikoli ne počutiš osamljeno?

— povedala ti bom nekaj, kar nisem ne na policiji ne socialni delavki.

jokala sem za novo leto in šla sem povsod tja, kje bi lahko srečala mamo in

očeta. takrat je pusto na ulici, vsi se veselijo za okni. tudi mi otroci smo lju-

dje in se lahko odločimo za tisto, kar mislimo, da je dobro.

— vendar težko ti je bilo.

— pa kaj potem, misliš da drugim ni.

— samo drugi ne bežijo od tistih, ki jih imajo radi, sem rekel nepremiš-

ljeno. takoj mi je bilo žal.

— žalostno me je pogledala. najbrž je vedela, da tudi sam nisem prepričan,

kar govorim.

— drugačna sem kot drugi, ampak vsak bi pobegnil od take družine.

bojim se očeta in strah me je tudi, da mi bo bežanje postala navada. potem

ne bo več lepo.

— zakaj se nisi zagrizla v šolo, lahko bi prosila za socialno pomoč, dali

bi te v dom, tudi tam je lahko lepo.

— zakaj pa ti ne stanuješ v domu?

— ker imajo moji starši dohodek višje, kot je meja, da te sprejmejo.

— misliš, da bi lahko prišla v tak dom?

— poskusi. misliš da bi svet šel naprej, če bi vsak takoj ob prvi prepreki

obupal. saj vidiš, kako se lepo vrti. udala si se svoji nemoči, drugi pa se bori-

jo za vsak trenutek. kadar je lepo, takrat se umira, kadar nam je hudo, mo-

ramo živeti. to je že skoraj star pregovor ...

— bila je tiho.

— nina.

— v trenutku je zaspala. pokrtil sem jo in ugasnil luč.

— kaj pa zdaj, sem se vprašal. pa sem se moral prepričevati, da je res naj-

bolje, da ne mislim na to.

— razcvetele jablane in hruške, ha, spet sem primerjal.

— zjutraj sem jo pustil spati. na listek sem napisal naj počaka. ko sem se

opoldne vrnil s faksa, je ni bilo več. kako se je izkrala ven, da je niso videli,

ne vem, ampak če bi jo, bi mi takoj dali vedeti. na listku je bil pripis: ko se

srečamo, se vidino in nina

stopil sem pod tuš in si zažvižgal tisto: vcvetele jablane in hruške

marti o tem ne bom nič pravil.

Damjan Jensterle

LABORANT

Med poletnimi počitnicami sem se kot večina mladih zaposlil in si mišlil na ta način prislužiti nekaj denarja, da bi lahko potem brezskrbno vsaj teden dni užival na morju. Dobil sem delo kot pomožna sila v Krajevem laboratoriju, oddelek za analizo krvi in urina. Ker se mi niti sanjalo ni o tem, kako se dela z injekcijami, so me dali za pomočnika pri odvzemu urina. Na tem oddelku smo delali trije: laborant in šef Jernej, ki je analiziral urin in pisal izvide, ter Janez in jaz, ki sva pobirala urin in participacijo.

Nekoč sem nekaterim strankam zaračunal kakšnega jurja več in si tako kmalu pridobil sredstva za malico. A Janez me je zatožil Jerneju in tako je moj sklad propadel. Sklenil sem, da se bom Janezu maščeval.

Tako sem par dni tuhtal in premišljeval, ko sem nekje slišal zgodbo o človeku, ki je, neverjetno, toda res-

nično, ubil podnajemnika ker ga je ta zbudil ob sedmi uri zjutraj. Šurovina se je ravno vrnila iz zapora.

»Prima, kot naročeno!« sem si rekel in se pozanimal za možakovo naslov. Naslednji dan sem napisal pismo:

»Krajevni laboratorij, oddelek za analizo krvi in urina.

Zaradi suma o prisotnosti bolezni AIDS vas kljub temu, da so mi kri že pregledali, naprošam, da mi v ponedeljek, 16. t. m. ob sedmi uri zjutraj pošljete vašega uslužbenca glede odvzema in analize urina. S seboj naj prinese tudi papirje, da mu bom lahko takoj plačal.« Spodaj sem navedel še ime, priimek in naslov zaspance.

Janez je v ponedeljek zjutraj s stekleničko odšel.

Mož je nekaj časa udrihal, mikastil in metal mojega sodelavca po stanovanju. Sosedje so poklicali policije, ki so z velikimi težavami obvladali razjarjenega zaspance. Ko so odpeljali moža v zapor in Janeza v

bolnišnico, so zaslišali priče. Mož-

kova žena je policaju povedala:

»Danes zjutraj, pet pred sedmo,

me je zbudilo divje zvonjenje zvoncev z vhodnih vrat. Ko sem odprla, me je fant vprašal po možu. Povedala sem mu, da še spi, in da ga ni priporočljivo budit. Toda on je kar odkora-

kval do postelje, odgrnil odejo, zbudil moža in rekel:

»Tukaj imate stekleničko, izvolite se posc ... in plačajte petindvajset jurjev!«

Možu, ki je že tako ali tako slabih živcev in nagle jeze, je popustilo.

Ampak, tovariš policaj, ali ne bi tu di vi takemu polomili vsa rebra?»

Epilog: Krajevni laboratorij je ostal brez dveh mladih, obetajočih praktikantov, Janez je na intenzivni zdravniški terapiji v Ptujskih topli-

cah, možak je v zaporu in čaka na sojenje. Obtožba ga bremeni posku-

sma umora in prizadejanja trajnih telesnih in duševnih poškodb. Jaz pa

hodim v šolo. Maščevanje je sladko!

Boštjan FON

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Morris WEST: Proteus. Mladinska knjiga 1985 (Zbirka Zenit)

Se ni tako dolgo tega, ko smo na TV gledali reportažo o daljni Argentinini: množični poboji preteklih policijskih režimov naj bi našli epilog pred sodiščem. Zgodilo se bo torej nekaj nevsakdanjega: vlada vojaških hunt je minila, sorodniki nešte- tih žrtev bodo terjali pravično kazeno. V oklepaju samo majhen dodatek k temu: vse to menda ne velja za zad- no (četrt) hundo, za tisto, ki je od- stopila po izgubljeni vojni za Fal- klandske (Malvinske) otoke ...

Torej, po tem ovinku se znajdemo v samem jedru zadeve. Proteus je v pričujočem romanu ilegalno ime vo- dje protiteroristične organizacije Johna Spada. To naj bi bili nekakšni nasledniki Vitezov okroglega mize. (Te po internatski nedolžnosti dehteče prispodobе si nisem izmislil kar tak- ko: zgodba nas dejansko spominja na zgodbe o kralju Arthuru). John Spada je vodilni uslužbenec nadna- cionalne družbe, njegov zet pa je svobodoljubni argentinski časnikar. Rodolfo Vallenilla noče sodelovati v Proteusovi organizaciji: Proteus se terorju zoperstavlja s terorjem, Val- lenilla pa je proti vsakemu nasilju.

V današnjem svetu je takorekoč vsakdo med nami postavljen pred to dilemo. Vemo, da se režimi, ki vlada- jo s trdo roko, ne ustrašijo zločinov, vemo tudi, kakšnih dejanj se poslu- žujejo skrajni nasprotniki teh reži- mov. Na čigavi strani ste, bolj reče- no, čigava metoda se vam zdi spre- jemljivejša? Junak pričujočega ro- mana pravi, da je v sili treba tudi ubijati, njegov zet se nasilju v lastni deželi zoperstavlja le z močjo pisane besede. Ironija usode je seveda v tem, da jo prvi skupi miroljubni Val- lenilla: njega in njegovo nosečo so- progo (Spadovo hčerko) ugrabi poli- cija, podvržejo ju grozljivemu muče- nju. Dogodki so podobni srhljivki, hkrati pa rpecejo natančno ustrezajo določeni zgodovinski stvarnosti.

Moderni vitez Spada gre torej v akcijo: njegova organizacija je na- meravala pomagati katerikoli žrtvi političnega terorja, zdaj — takoj na začetku zgodbe — zdaj se je med po- moči potrebnimi znašlo bitje, ki bi ga vsakdo — tako junak romana kot rahločutni bralec — hotel braniti za vsako ceno, kot punčico svojega očesa.

Kdo ne bi želel brati takega roma- na, če mu hkrati zagotovim, da nika- kor ne gre za običajno akcijsko zgo- dbo, pač pa za »zaresen« roman, ki je med drugim napisan tudi z velikim poznavanjem snovi in z morda še večjim obvladovanjem pisateljske tehnike? Že vem: proti bodo vsi tisti, ki so siti krvavih zgodb, ki se torej ne tako ne drugače torej tudi kot od- daljeni poslušalci ne — ne želijo udeleževati krvave gostije, pripovedi o mučenju in ubijanju, o maščeva- nju. Takih je na srečo precej. In ven- dar v tem primeru njihov izhodiščni ugovor ni na mestu. Njihov odpor do takih zgodb je nastal ob branju pri- povedi (včasih izmišljenih, včasih strogo po resnici ukrojenih), ki so bile preračunane tako, da zbujajo v človeku grozo in odpor — v večini primerov odpor pred političnimi na- sprotniki. Ne gre samo za romane in povesti: sem sodijo tudi filmi, razsta- ve dokumentarnega gradiva. Vedno se tega drži nekaj nedopovedljivo mučnega, boleznega. Celo takrat, kadar ne gre za črno-belo prikazova- nje! Izjema je kajpak roman, o kate- rem sem poročal pred dobrim mese- cem (Premične tarče): tam se je gro- za prevešala v otopelost, ki bi morda tudi lahko služila katarzičnemu na- menu.

bolnišnico, so zaslišali priče. Mož-

kova žena je policaju povedala:

»Danes zjutraj, pet pred sedmo,

me je zbudilo divje zvonjenje zvoncev z vhodnih vrat. Ko sem odprla, me je fant vprašal po možu. Povedala sem mu, da še spi, in da ga ni priporočljivo budit. Toda on je kar odkora-

kval do postelje, odgrnil odejo, zbudil moža in rekel:

»Tukaj imate stekleničko, izvolite se posc ... in plačajte petindvajset jurjev!«

Možu, ki je že tako ali tako slabih živcev in nagle jeze, je popustilo.

Ampak, tovariš policaj, ali ne bi tu di vi takemu polomili vsa rebra?»

Epilog: Krajevni laboratorij je ostal brez dveh mladih, obetajočih praktikantov, Janez je na intenzivni zdravniški terapiji v Ptujskih topli-

cah, možak je v zaporu in čaka na sojenje. Obtožba ga bremeni posku-

sma umora in prizadejanja trajnih telesnih in duševnih poškodb. Jaz pa

hodim v šolo. Maščevanje je sladko!

Boštjan FON

Zgodba, kakor nam jo pripoveduje Morris West, te bolesterne primesi kratko malo ne vsebuje. Tega dej- stva ni lahko pojasniti. Sam pri sebi sem iskal možne razlage, zdijo se mi preveč tvegane, da bi jih spravljal na papir in v javnost. Vem samo to, da iz tega romana resnično diha nekak- šna neuničljiva nedolžnost, nedolž- nost, ki je popolnoma imuna za kr- vavo grozo, bes, maščevalnost, za vse tiste pranaigibe, ki nas v določe- nih situacijah avtomatično pehajo v stanje, ki mu pravimo »postati zver«, ko pa gre za zelo človeške zadeve. Pisatelj pripoveduje o teh rečeh ne da bi padel v to zanko: ne da bi se sam »nehote« predal orgijam sado- masohizma. Kljub temu, da nam opi- suje junaka, ki se mu je zgodilo naj- hujše in ki je tako kot mnogi pred njim šel »iskati pravico«. V prvi polo- vici knjige, ko je govorjenje o tero- ru še čisto teoretično, sem si ta uč- nek razlagal s pisateljevo rahloču- tnostjo, s tem, da pač ne čuti potrebe, da bi brskal po grozotah. Ko pa pri- de do realizacij (t. j., ko se začne do- gajati to, česar smo se bali) nas pisa- telj še vedno pusti »na tej strani ten- ke rdeče črte«.

V rimskih tragedijah (krvavih igrar, ki morda ne zaslužijo tega imena) so se grozote dogajale na odru, pred očmi gledalcev. Podobno kot v nekaterih naših sodobnih gle- daliških poskusih, kjer baje (tega sam na srečo še nisem videl) koljejo piščance: tako da je pri tem kaj vide- ti. V grških tragedijah v Oidipu, v Medeji — je praviloma tako, da nas o najstrašnejših dogodkih seznanja- jo z besedo. To tehniko je izbral tudi Morris West (pisatelj, čigar ime sem zaman iskal v leksikonu Svetovna književnost) se je torej poslužil gr- ške tehnike.

John Spada je ves čas v žarišču pripovedi, njegov nenasilni zet je klub svojemu mučeništvu čisto obrobna figura. Ko mu prigovarja- jo, naj opiše, kaj se mu je dogajalo v mučnicah, pravi takole: »Pisalni stroj mi je bil zmeraj orožje — meč v boju zoper silo la ... Toda davi sem se vprašal, ali dandanes celo pošteni ljudje niso tako navajeni grdobije, da jih nič ne prizadeva in da je ne- dolžnost morebiti edino, kar jim še lahko odpre oči: smehljaj spečega otroka, babica, ki dremlje na soncu.«

Te nenavadno krotke besede so ključno mesto romana; glede zla smo skoraj vsi istih ali vsaj podob- nih misli, razhajamo se glede tega, s kakšno tehniko naj bi se mu zoper- stavili. Argentinski novinar Rodolfo Vallenilla — mož, ki so mu policaji storili vse, kar je živemu človeku mogoče storiti — priporoča Gandhi- jevo tehniko.

M. H.

ODLOMEK IZ KNJIGE

Mož za pisalno mizo je bil na las po- doben igralcu, posebej izbranemu za vloge vojaških diktatorjev. Bil je suh, temen in mrk. Uniforma se mu je prilegala kot koža. Njegove kre- tnje so bile zadržane. Toda skrbno gojena kastilijanska ni mogla skri- ti argentinskega govora. Nasršen je bil, a svojo jezo je skrival za pikolov- sko uradnim govorjenjem.

... Kot predsednik Argentine se redko vtikam v posle svojih ministr- stev. Kljub temu sem v znamenje bratovske naklonjenosti do predse- dnika Združenih držav osebno pregle- dal zadevo Terese Spada. Kar se me- ne tiče, ni najmanjšega dvoma, da je, kot piše v obtožnici, kriva pomoči in podpore sovražnikom države in oviranja dela policijskih preiskoval- cev. Pod težo zbranih dokazov je na- pisala in podpisala, da priznava vse. Podpisala je tudi izjavo, da so ves čas, ko je bila zaprta, ravnali z njo korektno, da so spoštovali njen spol in njene zakonske in osebne pravi- ce. Vse to je zabeleženo v zapisniku in potrjeno na fotokopijah, ki vam jih bom izročil. Zdaj pa, gospod ve- leposlanik ... Nagnil se je v nasla- njač in staknil konce prstov kot in- kvizitor, ki razmišlja o pretanjenem teološkem vprašanju. »Zdaj pa, go- spod veleposlanik, upoštevajte mojo dilemo. Mlada ženska je ameriška državljanka, ki ji je bila podeljena pravica do bivanja in dela v tej dr- žavi. Zagrešila je hude zločine, za katere določa zakon dolge zaporne kazni. Prisega mi nalaga, da moram skrbeti za zakonitost in red in za pravilno delovanje pravosodja. Kaj bi storili vi, če bi bili na mojem me- stu?»

Veleposlanik Bewley si je dovolil droben, medel nasmeš.

»Preden sem postal diplomat, sem bil bančnik, gospod predsednik. Za- to zmeraj tehtam stroške in dobiček. Pomilostitev vas ne bi stala nič, a zagotovo bi vam prinesla bogate obresti.«

»Kakšne obresti, gospod velepo- slanik?»

»Boljše odnose z Belo hišo. Dolo- čeno mero odvzete vam osebno za prestopke vaših podrejenih.«

»Kaj res mislite, da potrebujem odvezo?« Iz vprašanja je rahlo zavze- nela jeza. »Govorite kot bančnik. Jaz razmišljam kot zgodovinar in vojak. Revolucije se ne dela z malinovcem!«

»Sebastien Chamfort Marmontelu. Tudi jaz poznam nekaj zgodovine, gospod predsednik. Najnovejšo zgo- dovino pa poznam celo zelo temelji- to. Konja, na katerem ste prihajali v to palačo, so osedlali ameriški in drugi gospodarski interesi v tej dr- žavi. Če hočete ostati v sedlu, potre- bujete trg za vaše kmetijske pridel- ke, potrebujete investicije v vašo in- dustrijo, da boste zaposlili brezpo- selne. Družbe pod nadzorstvom Joh- na Spade so udeležene pri vašem iz- vazu s petinajstimi odstotki. Deset odstotkov dolarskih naložb v Argen- tino gre skozi njegove roke. Vi pa bi radi obdržali njegovo hčer v ječi?»

Ne. Vedeti hočem samo, kaj do- bim, če ji dovolim oditi.«

»Pogovorite se s Spado. Zunaj ča- ka. Toda dovolite mi nasvet, gospod predsednik. Dovolite mi, da se naj- prej pogovorim z njim jaz, toda s po- milostitvijo v žepu.«

V sobani je bilo vse tiho, tišino je prekinjalo le tiktakanje pozlačene stoeče ure na polici kamina. Kon- čno je predsednik s čudno natan- čnostjo zavezal rožnati trak okrog mape na svoji mizi in jo porinil Bewleyu.

»Tu notri je vse: zapisnik, akti, ukaz o pomilostitvi. Dekle vam bodo izročili jutri okrog poldne na vašem veleposlaništvu. V dvanajstih urah mora oditi iz države.«

»Hvala lepa, gospod predsednik!« Charles Bewley je vstal in si pogla- dil suknjič. »Poklical bom Belo hišo in svoje ljudi v State Departmentu. Prepričan sem, da bodo zadovoljni z vašo odločitvijo in hvaležni zanj. Ali bi zdaj morda smel vprašati, kaj ste sklenili o daminem soprogu — Rodolfu Vallenilli?»

»Nobenega sklepa ni, je mirno re- kel predsednik. »Preprosto zato, ker nihče ne ve, kje je. Niso ga aretirali, kot trdite vi. Ne policija ne državna varnost ne vesta nič, kje bi lahko bil.«

Bewley je molče požrl odgovor. Predsednik pa je dodal še hladno opombo.

... Seveda pa bi, celo če bi bil v priporu, obravnavali njegovo zade- vo kot docela notranjo. Recimo, da bi bilo zelo nevljudno, če bi se Zdr- žene države skušale vmešavati.«

»Gospodu Spadi naj torej povem, da bo njegova hči izpuščena, da pa ni nobenih podatkov, kje je njen mož.«

»Tako je, gospod veleposlanik. Po- vedali mu boste tudi, da se njegova hči ne bo smela vrniti v Argentino, hvaležni pa bi mu bili tudi, če bi prih- ajal sem čimmanj, le toliko, kolikor je nujno potrebno za urejanje njego- vih poslovnih zadev.«

STARE ŠEGE IN OBIČAJI ŠE ŽIVJO

Pred leti je v Podkorenju živel prosvetna dejavnost, za ljudske igre in folklorne plesse so se zanimali vsi Podkorenčani, od najmlajših pa do starih. V vasi so imeli svoj kulturni dom, ki so ga sami obnovili in usposobili za delo na odru, za kar pa niso zahtevali plačila. Delali so ljubiteljsko, prijetno so združili s koristnim. Na kulturno življenje, ljubiteljsko stvarjalnost, in kako so v Podkorenju začeli uprizarjati ljudske igre pa se še vedno spominja znana podkorenska prosvetna delavka, režiserka in mentorica Pavla OMAN:

»Prosvetna dejavnost se je v Podkorenju začela med drugo svetovno vojno, zamisel in pobudo pa so dali najmlajši, ki so se igrali razne otroške igrice in si kar sproti zmišljevali besedila. Opazila sem to. Otroke sem poklicala k sebi in jim napisala prva besedila in jih tudi začela učiti. Otrokom smo se kaj kmalu pridružili tudi starejši in naša skupna igrice je bila »Bedak Pavlek«. Igra je zelo uspela, in čeprav je divjala vojna, si jo je ogledalo kar precej domačinov. To pa je bila samo ena izmed iger, ki smo jih uprizarili med vojno.

Prišla je svoboda, podkorenske žene pa smo se odločile, da bomo začele s prosveto. Prva igra je bila »Časica kavč«. V kateri smo igrale samo žene in tako praznovali prvi osmi marec v svobodi. Tudi sama sem morala stopiti na oder. Po pravici povem, da nisem rada igrala, rada pa sem igro režirala in tudi napisala sem jo, če je bilo potrebno. Z Jankičem sva skupaj napisali spevoigro v enem dejanju »Na planincih«. Ker je dobro uspela, sva se lotili še naslednje »Roža v trnju«. S to igro sem doživela res velik uspeh, saj smo jo igrali kar šestnajstkrat in vedno je bila dvorana polna. Gostovali smo od Rateč do Železnikov. Vse vloge za to igro so bile napisane po značajih igralcev, obenem pa so bili zbrani sami dobri pevci. Pred leti sem za delo na kulturnem področju dobila občinsko priznanje Cufarjevo nagrado. Tako smo vse do nedavnega igrali v Podkorenju. Dokler sem bila še mlajša, sem vzdržala v naši dvorani, ki je bila bolj podobna rešetki, saj je od vseh strani pihalo vanjo. Ko pa sem postala starejša, me je začelo zebsti in prenehati sem morala z igranjem.

Naše igre so zahtevale veliko vaj. Pogosto smo vadili kar v naši kuhinji, proti koncu pa smo le morali na oder. Noben sneg in slabo vreme nas nista zadržala, močnejša sta bila veselje in dobra volja.

Tako se je v Podkorenju končala prosvetna dejavnost; iger ni več, dvorana počasi, toda zanesljivo propada. Toda kulturna dejavnost še ni povsem zamrla. Vedno več je zanimanja za folklor in stare ljudske plesse. Navdušeni plesalci se združujejo v folklorne skupine, ki pleše na raznih prireditvah. Pred leti so se na televiziji predstavili celo s pravo kmečko ohceto.

Še vedno pa se v Podkorenju obujajo stare šege in običaji. Zelo znana

navada, ki se je ohranila le še v tem delu Slovenije, je šega o Pehtri babi. Izhaja iz časov, ko so se v naših krajih klatile divje zveri. Ko so zveri pozimi pridile v vas in napadale drobnice, so jih kmetje preganjali z ognjem in zvonce. Take zveri predstavljala Pehtra baba, vpijoče kmete pa otroci z zvonci. V začetku januarja, na večer pred tremi kralji se vsako leto zberejo otroci sredi vasi. Tekajo po vasi, rožljajo z zvonci in ob tem, ko lovijo v belo oblečeno in ode to Pehtro babo, kričijo: »Pehtra baba, rom-pom-pom, če te nisem, te pa bom. Ena šiba leskava, bo po riti plesala.« Potem se odrasel fant, oblečen

v Pehtro babo, obrne in lovi otroke. Dogaianje se seveda ponavlja: dokler se vsi skupaj ne upeharjo: 6. januarja popoldne, na dan treh kraljev, pa hodijo po Podkorenju trije fantje, oblečeni v tri kralje. Hodijo od hiše do hiše, prepevajo in prosijo dobrot. Tako se ta dva običaja iz leta v leto vsako zimo obnavljata v Podkorenju. To pa sta samo dva izmed običajev, ki jih v tem kraju skrbno obnavljajo, pri vseh običajih pa imata vmes prste tudi Pavla Oman. Upajmo, da vse te šege in navade le ne bodo šle v pozabo. Na koncu pa je Pavla še dodala:

»Povedati moram še to, da sem se včasih bala, da bo mož hud zaradi mojega igranja in pisanja. Toda zgodilo se je ravno nasprotno. Vseskozi mi je bil v veliko pomoč, brez njega ne bi mogla izpeljati vsega tega, kar je bilo po vojni narejenega v podkorenski prosveti.« Besedilo in foto: A. Kerštan

KAKO SEM SE REŠIL IZ KREMLJEV ALKOHOLA

Ko sem v 45. številki Železara na osmi strani prebral oba članka, posvečena boju proti alkoholizmu, sem se nehote spomnil, kako sem se nekaj več kot pred tridesetimi leti uspešno rešil iz kremepljev in zasvojenosti alkohola. Morda bodo te napisane besede marsikomu pomagale rešiti se iz alkoholne zasvojenosti.

Zaradi zakonskega brodoloma sem pred tremi desetletji utapljal svojo nesrečo s pitjem alkoholnih pijač. Moja pot je šla vidno navzdol, v dokončni propad.

Nekega jesenskega večera sem sam in samcat, krepko opit sedel za mizo takratnega gostišča društva Svoboda v delavskem domu pri Jelesu na Jesenicah, pred pol litra cvička. Ob lahki glasbi sem bil melanholično razpoložen, ko sem pričel razmišljati in se spraševati: Ali je ženska, ki mi je zrušila mit družinske sreče, toliko vredna, da bi postal v bližnji prihodnosti razvalina življenja? Zakaj ne pogledam resnici, kateri sem hotel s pomočjo alkohola ubežati, v oči! In ta večer, pred nekaj več kot tridesetimi leti, sem iz zapitega pijanca postal drug, trezen človek. Res nisem postal zaradi tega apostol abstinence, temveč le zmerne pivec alkoholnih pijač. Že čez nekaj let sem uspešno dokončal mojstrsko šolo metalurške smeri in ustvaril novo zakonsko in družinsko skupnost.

Verjetno sem zaradi popitega alkohola kmalu za tem zbolel na srcu, ledvicah, za očesno tuberkulozo in diabetesom. Tudi te bolezni sem kot alkohol, z odločnim zdravljenjem in dieto premagal. Zelo uspešno sme se

šestkrat zdravil v Radencih. Doslednost mi je pomagala, da za nobeno bolezen več ne potrebujem zdravljenja, temveč si zdravje uspešno ohranjen le s strogo dieto.

Pred petimi leti sem tehtal 107 kilogramov, dobrih enajst mesecev pozneje pa 76 kilogramov oziroma 31 kilogramov manj. Hujšal sem pod zdravniškim nadzorstvom, brez vseh posledic.

Čeprav sem napisal, da nisem postal apostol abstinence, moram priznati, da sem zadnjih pet let abstinent zaradi tega, ker ima vino kalorije, ki bi lahko povečale telesno težo.

Star sem 68 let, z videzom vitalnega in zdravega petdesetletnika. Pred osemnajstimi leti sem se zaradi upokojitve preselil v rojstni kraj. Toda v tem času sem se tako spremenil, da me konec letošnjega avgusta ni nihče na Jesenicah prepoznal, čeprav sem na relaciji železniška postaja — Čufar na Plavžu — fizikalni dom — Delavski dom — Javornik-Koroška Bela srečal več kot trideset jesejskih oziroma javorniških znancev. Nihče od njih ni stopil k meni, ker me ni nihče prepoznal zaradi mojega zdravega videza.

Če ne bi pred tremi desetletji dal slovo pijaci, bi me po vsej verjetnosti pokrival prezgodnji grob. Ker pa sem se odločno in uspešno rešil iz kremepljev in zasvojenosti alkohola, preživljam zdrav in zadovoljen večer svojega življenja. Če bi se vsi alkoholni zasvojenosti na podoben način rešili alkoholnega suženjstva, bi bil za vedno rešen ta akutni družbeni problem.

Karel Zorko

ČEVDR ALI TJEVDR?

Več dopisnikov je v prispevkih o Lizejkovi hiši omenjalo tudi galerijo v njej. Vsi po vrsti pa ime za to galerijo pišejo napačno in na to želim opozoriti v tem dopisu.

Že gotovo tristo let, kamor sega ohranjen kronika, v narečju pišemo oziroma imenujemo klet »tjevdra« in ne »čevdra«, kakor ga pišejo sedaj. Taka govornica je v navadi v okolici Bleda. Res je, da kdor ni rojen domačin, naše narečne besede težko ali jih sploh ne more pravilno izgovoriti, namreč z mehkim č. Vendar to ne sme biti opravičilo, da se narečna govornica spreminja na škodo pravega narečnega govora. Imamo veliko takih besed, na primer:

tjevdra — klet, tje s biv — kje si bil, atja — oče, tjetjele hodi — kje neki hodi, tjkla — krilo, kamtjele je šu — kam neki je šel, tjetna — veriga, kajtjele vganavlja — kaj neki dela, stjera — sekira, kakutjele zgleda — kako neki izgleda, tijnmata — izba, zakojtjele — zakaj, čgavtjele — čigav.

Izgubili smo kulturna spomenika grad in farovž. Oba bi znotraj preurejena služila kulturnemu ali turističnemu namenu, pa jih žal ni več. Pred dvajsetimi leti se je Kranjska gora imenovala Marija na belem gradu ali Borovska ves. »Korenc« iz Podkorena, »Rutarjevc« iz Gozda in »Sranč« iz Srednjega vrha so nas imenovali »Borovč« (vsa ta domača imena se končujejo v narečju s polglasnikom).

Druži na skupna narečna govornica, ki se od vasi do vasi razlikuje samo v otenkih izgovorjave. Če vsi, ki prihajajo v Kranjsko goro za krajši

ali daljši čas, ohranjajo svojo govornico, zakaj bi mi našo zanemarili na domačih tleh, posebno če kulturno predstavljamo naš kraj in običaje.

Pohvaliti moram prizadevanja tovariša Gracerja, tovarišice Mire in Ingrid, šolske mladine in vseh, ki so sodelovali in predstavili širšemu krogu poslušalcev pripovedke v narečni govornici. S čisto rahlimi odstopanji, se jim je zelo dobro posrečilo. Domačini želimo še več takih oživitvev običajev in govornice. Upam, da s tem pisanjem ne bom naletel na gluha ušesa, in se bodo vsi, ki kakorkoli želijo predstaviti Kranjsko goro, potrudili, da bodo ohranjali pisavo in govornico tako, kakor so jo uporabljali naši dedje in babice in jo še vedno uporabljamo mi. Treba se je samo potruditi in poiskati gradivo pri pravih virih.

Borovšica

OKROGLA MIZA S PETROM BOŽIČEM

V četrtek je bila v nekdanji gimnaziji organizirana okrogla miza s dramatikom Petrom Božičem. Udeležba je bila bolj skromna. Pogovarjali naj bi se o dramatiki in o dramatikah na sploh.

O gledališču smo veliko zvedeli že v gledališki učni uri, ki smo se je udeležili v Cankarjevem domu, zato je bila za nas bolj zanimiva prva tema. Božičevo delo obsega črtice, romane in drame z družbeno-kritično tematiko in s težnjo po modernističnem slogu in dojemanju nesmislov življenja: Izven, Na robu zemlje, Jaz sem ubil Anito (za ta roman je prejel nagrado Prešernovega sklada 1972), Vojaka Jošta ni, Krizišče, Zaslini hod, Kaznjenci, Dva brata itd. Je tudi urednik mesečnika Mentor.

Pisatelj nas je presenetil s svojim videzom — povsem navaden mož ni zje postavbe, z nazaj počesanimi lasmi, oblečen v preprosto temno obleko. Ko pa je začel govoriti, je pokazal precejšnjo samozavest. Mnogo stvari, ki jih je povedal, je bilo dijakom nerazumljivih, prav tako je bil nedostopen jezik. Vprašanje je, v kolikšni meri je bil to pogovor med dijaki in umetnikom, saj se je le ena učenka opogumila in zastavila vprašanje. Bolj je bila to razprava med tovarišem Božičem in ostalimi udeleženci.

Vseeno je bila okrogla miza poučna, dobili smo mnogo novih spoznanj, se prvič srečali z nihilizmom

v konkretnem življenju in bi ga skoraj razumeli, če bi mogli razumeti, kako moreš ustvarjati, če ne priznava nobenih vrednot. Božič nam je razložil, da njegov nihilizem izhaja iz niča, ki ga je doživel po drugi svetovni vojni v Nemčiji; svet okrog njega se je dobesedno podiral, ko pa se je vrnil v domovino, je podobno še enkrat doživel. Zaradi najpomembnejših let, ki jih je preživel v tuji, v močno civilizirani in urbanizirani družbi, ni čutil nobene pripadnosti domovini.

Značilno je njegovo mnenje, da ima gledališko delo vrednost le v gledališču, filmsko le v kinematografu, glasbeno le v koncertni dvorani. Zavrača televizijske prenose teh prireditev in daje televiziji le funkcijo posrednika informacij.

Nam mladim se je nekoliko približal, ko je povedal, da so člani skupine Leibach njegovi prijatelji, in pokazal kar precejšnje zanimanje za današnjo glasbo.

Naj zaključim z njegovimi besedami: »Gledališče je nenadomestljiva zvrst umetnosti.«

Menca Šetina
novinarski krožek CSUI
Jesenice

OBČNI ZBOR FOTO KLUBA

Foto klub »Andrej Prešeren« Jesenice prireja letni občni zbor v petek, 10. januarja, ob 17. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazina na Jesenicah.

Vabijo vse člane kluba in tudi druge, da se udeležijo občnega zbora.

Vpisovali bodo nove člane, lahko pa plačajo tudi letno članarino. Po občnem zboru bodo predvajali diapozitive.

TEH NAŠIH ŠESTDESET LET...

V novembru, 6. novembra, so odprli Čopovo samostojno razstavo z naslovom RAJ POD TRIGLAVOM v predvorju hale komunalnega centra v Domžalah. Neutrudni mladenič, član kluba Jaka Čop je imel v mesecih septembra, oktobra in novembra serijo projekcijskih večerov po slovenskih osnovnih šolah. Čopova ZLATOROGOVA PRAVLJICA je potovala od Lenarta v Slovenskih goricah do Trsta, Nove Gorice in Celovca. Za opravljeno delo mu gre naša iskrena zahvala. Poplačan pa je bil tudi z zavzetostjo mladih, ki so v popolni tišini sledili njegovi zares izjemni projekciji barvnih diapozitivov.

V oktobru je odbor kluba organiziral predavanje dr. Kurila iz Kranja, na temo BLIŽINSKA NARAVOSLOVNA FOTOGRAFIJA. Predavatelj je nazorno opisal in prikazal z diapozitivi vse mogoče načine osvetlitve bližinskih posnetkov. Obisk je bil izjemen, prisostvovali so mladinci, pionirji in večina članov kluba. Nadvse zanimiv in prijeten večer je predavatelj zaključil s pripombo, da so vsi bližinski posnetki zahtevni in je treba za to zvrst fotografije veliko vaje.

Od 27. novembra do 14. decembra 1984. je bila v osnovni šoli Tone Čufar v sodelovanju foto kluba organizirana 25. republiška razstava — PIONIRSKI FOTO-84. Pokrovitelj razstave je bila ZKO Jesenice. Pripravljalni odbor v sestavi Gregori, Malenšek, Žnidar, Šalamon, Klančnik in Trojar so odlično opravili zahtevno delo. Poleg običajnih plaket so pionirji prejeli še praktična darila. Pionirji iz jesejske občine so dosegli:

Prva diploma: Gregor Suljanovič, OŠ Tone Čufar
Druga diploma: Zdenka Mihajlovič, OŠ Kor. Bela
Zlata plaketa: Peter Muhar, OŠ Kor. Bela
Srebrna plaketa: Helena Konobelj, OŠ Kor. Bela
Bronasta plaketa: Dragoslav Nedeljkovič, OŠ Tone Čufar
1. diploma (posamezno): Janez Vidmar, OŠ Tone Čufar
2. diploma (posamezno): Tanja Justin, OŠ Kor. Bela
V polno zasedeni večerni dvorani osnovne šole karavanških kurirjev na Koroški Beli, je bila 14. decembra 1984 praznovanje projekcije dr. Hoenna iz Nove Gorice, z naslovom REKVIEM ZA VIPAVO. Mladi primorski umetnik Janez Hoenn je dobro znano in uveljavljeno ime in spada v generacijo slovenskih fotomatarjev, ki je dozorela koncem sedemdesetih let.

Premierna projekcija je gladko tekla, spremljala jo je le razpoložljiva glasba. Hkratna dvojna projekcija dia filmov dr. Hoenna, JJe tudi prvi primer v naši občini in tudi edini v Sloveniji. Cikel vsebuje dovolj jasno sporočilo o problematiki sodobnega potrošništva, ki zmora tudi najplemenitejše vrednote in lepoto spremeniti zgolj v komercializem. Projekcijski večer dr. Hoenna je rezultat zgledega organizacijskega sodelovanja odbora kluba in vodstva OŠ karavanških kurirjev NOV s Koroške Bele. Predsednik kluba Gregori se je ob zaključku projekcije zahvalil avtorju za enkratno doživetje z željo, da bi nam še kdaj posredoval svoja dela.

Na zadnji letni seji smo sprejeli popravljeni osnutek klubskih pravil in program dela za leto 1985.

NAZAJ NI POTI, JE LE NAPREJ IN VEDNO ŠIRŠA MORA BITI

Koncem januarja 1985 na občnem zboru kluba izvolili nov odbor v sestavi: predsednik — Izidor Trojar, podpredsednik — Jano Žnidar, tajnik — Franc Črv, blagajnik — Janez Gregori, gospodar — Janez Beden, za delo z mladino — Andrej Malenšek, kronist — Slavko Tarman, evidenca — Adi Fink, reportaže — Jani Novak, predsednik nadzornega odbora — Jaka Čop, s članoma Tonetom Vončinom in Francem Kolmanom.

Novo izvoljeni predsednik Trojar je razgrnil program dela do leta 2000. Obenem je bil izvoljen pripravljalni odbor za proslavo 60-letnice kluba in postavitev retrospektivne razstave pokojnih in aktivnih živih članov kluba.

Pripravljalni odbor za jubilejno praznovanje so sestavljali: Trojar, Žnidar, Tarman, Gregori, Fink, Polak in Jože Varl (predsednik ZKO Jes.).

Pripravljalni odbor je imel sedem sej, upravni odbor pa 14. Udeležba na sejah je bila zadovoljiva.

V jubilejnem letu je izšel v LISTIH spominski zapis o našem pokojnem mojstru fotografije Slavku SMOLEJU. S to gesto je odbor kluba primerno osvetlil poslanstvo, ki ga je opravil pokojni Smolej za foto dejavnost v občini.

Krajši fragment pod naslovom TEH NAŠIH ŠESTDESET LET, kot spremno besedilo za jubilejni katalog je izšel v Železaru v mesecu februarju.

Sedmega marca 1985 — za DAN ŽENA je bila odprta pionirska občinska foto razstava. Razstavo sta pripravila naš foto klub in šolsko kulturno društvo Josip Vandot iz Kranjske gore. Fotografije je ocenjeval naš član Vito Pretnar, fotomater I. stopnje. Rezultati odnosno priznanja ter nagrade so bile podeljene za kolekcijo treh fotografij:

1. nagrada Mitja Žvokelj, OŠ Tone Čufar Jesenice
 2. nagrada Peter Muhar, OŠ karavanških kurirjev Koroška Bela
 3. nagrada Peter Zupan, OŠ karavanških kurirjev Koroška Bela
- Nagrade za posamezne fotografije so prejeli:
1. nagrada Polona Malenšek, OŠ karavanških kurirjev Kor. Bela
 2. nagrada Damjan Hrovat, OŠ Kranjska gora, Marij Trojar, OŠ Prežih Voranc Jesenice
 3. nagrada Katja Vidmar, OŠ Prežih Voranc Jesenice, Tomaž Legat, OŠ Zirovnica, Rudi Welte, OŠ Tone Čufar Jesenice
- Razstava je bila dobro obiskana in imela ugoden odmev v sredstvih javnega obveščanja.

Petnajstega marca 1985 je bila odprta v salonu DOLIK razstava DOLINA POD PONCAMI S SVOJO LEPOTO IN PONOSOM. Kot avtorji so sodelovali naši najdejavnejši člani Kolman, Črv in Sluga. Zanimivost k zgoraj omenjeni foto razstavi je dodal Borut Razinger s svojo edinstveno zbirko planiških značk. Razstava je bila izredno dobro obiskana in je imela ugoden odmev tudi v zgornje savski dolini.

Devetindvajsetega aprila 1985 smo se udeležili devete INTERKLUB razstave v Beljaku (Villach). Rezultati so bili naslednji: 1. nagrada Franc Kolman, 2. nagrada Branko Čušin, 3. nagrada Adi Fink, v okviru na temo pokrajinske fotografije. V prosti temi so osvojili 1. nagrado Franc Kolman, drugo nagrado Franc Črv in tretjo nagrado mladi Peter Muhar.

ZAHVALE

Ob izgubi dragega moža, očeta, dedka in strica

ANTONA KORENCA st.,
upravnika pošte Jesenice v pokopju,

se iskreno zahvaljujemo zdravniku dr. Grošlju, internemu oddelku Bolnice Jesenice, posebej prim. dr. Vidali, za vsestransko pomoč. Zahvaljujemo se vsem družbenopolitičnim organizacijam, občinskemu sindikalnemu svetu, zvezi borcev, društvu upokojencev, PTT podjetju Kranj, sostanovalec v hiši, vsem prijateljem in znancem za darovano cvetje in izraze sožalja.

Vsi njegovi

Ob nenadni in nenadomestljivi izgubi drage žene, mame in stare mame

EMILJE VAUPOTIČ,
rojene Justin

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečeno sožalje in darovano cvetje.

Zahvaljujemo se dr. Grošlju in dr. Cesarju za zdravljenje in nego med njeno boleznijo. Zahvaljujemo se pevcem Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela za zapete žalostinke, župniku za lep obred in vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

Ob smrti moža, očeta, deda in praded

SREČKA JAGODICA

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za izrečena in pismena sožalja ter za darovano cvetje in vence.

Zahvaljujemo se zdravnikom in osebju internega oddelka, dr. Grošlju za zdravljenje na domu, župniku za obrede, pevcem za žalostinke in vsem, ki ste ga pospremili na zadnjo pot.

Žalujoči vsi njegovi

Ob boleči izgubi mojega dobrega moža, našega brata, strica, svaka, kumeka

JAKOBA KNEZA

upokojenca Železarne Jesenice

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom od blizu in daleč, posebno pa dobrim sosedom, družinam Markelj, Lozar, Galič in Peu, ki so mi bili ob vsakem času v pomoč, vsem sostanovalcem, ki so mi vedno pomagali, kadar je bilo potrebno.

Posebno se zahvaljujem dr. Grošlju, ki mu je dobra štiri leta lajšal bolečine, dežurnim zdravnikom in patronažni sestri Barbari, članom društva invalidov, ki so se ga ob novem letu spomnili, ga obiskali, obdarovali in enkrat prispevali denar za letovanje na morju, članom planinskega društva za spremstvo na zadnji poti, Zalokarju in župniku za lepe besede ob slovesu, hišnemu svetu za poklonjeni venci in denarno pomoč, pevcem in vsem ostalim, ki so ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti in ga zasuli s cvetjem.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem tudi Zdravstvenemu skrbstvu Jesenice za posojeni invalidski voziček.

Žalujoča žena Fani in sorodstvo

Vsem, ki ste iskali našega

ANDREJA,

iskrena hvala.

Begovi

Ob boleči izgubi drage mame, babice in prababice

ANČKE NOČ — PAJERJEVE
s Koroške Bele

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, poklonili cvetje in sočustvovali z nami.

Posebno se zahvaljujemo dr. Cesarju za zdravljenje na domu, družinam Stare in Smolej za pomoč, tovarišu Svetini za poslovljni govor in vsem, ki ste počastili njen spomin.

Žalujoči sin Stanko
in hčerka Marija z družino

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu in jim želim uspešno novo leto!

Matevž Slamnik

Sodelavkam samskega doma na Rutarjevi 5 se iskreno zahvaljujem za darilo, ki sem ga dobila ob odhodu v pokoj. Posebno se zahvaljujem Bogdanu Langusu in vsem, ki so se me spomnili z novoletno čestitko. Želim jim srečno in uspešno novo leto 1986!

Anica Kočet

Odboru krajevnih organizacij Združenja borcev NOB terena Sava se zahvaljujem za novoletno čestitko, ki sem jo z veseljem sprejel na bolniški postelji.

Ravno tako se zahvaljujem Jerči Žvan in njeni sodelavki za obisk na domu in njune bodrilne besede za skorajšnje okrevanje.

Hvaležni član ZB NOB
Ivan Klčkočevnik st.

Kolektivu garaže in sindikalnemu odboru TOZD Transport se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč med boleznijo.

Leon Vidic

Najlepše se zahvaljujem organizaciji ZB NOV in organizaciji Rdečega križa krajevnih skupnosti Blejska Dobrava za obisk na domu med boleznijo, čestitke in darila ob novem letu. Vsem skupaj želim zdravja in mnogo delovnih uspehov v letu 1986.

Jože Ogrin

Lepo se zahvaljujem tovarišema Stanku in Lovru za obisk na domu. Vsem prijateljem se zahvaljujem za novoletno darilo in jim želim srečno in zdravo novo leto 1986.

Nace Zupan

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Vzdrževanje se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ter izražene dobre želje in čestitke ob novem letu. Tudi jaz vsem sodelavcem želim vse najboljše in veliko uspehov v letu 1986.

Bogo Malavašič

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitke in lepe želje ob življenjskem jubileju in jim v novem letu 1986 želim še veliko uspehov.

Tone Prašnikar

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem izmene Jordan Bluming-štelcel za zbrani denar ob novem letu. Obenem želim vsem skupaj zdravo, srečno novo leto 1986 in veliko delovnih uspehov.

Vojak Almir Sefič

OBVESTILO

Upravni odbor strelske družine Triglav Javornik-Koroška Bela obvešča svoje člane, ki želijo še naprej ostati člani SD, da naj čimprej poravnajo članarino. Članarino bodo pobirali na Strelišču, in sicer vsak ponedeljek in sredo od 16. do 18. ure. Vsak član naj prinese člansko izkaznico.

Obveščamo tudi vse člane, ki se želijo rekreirati na strelišču, naj s seboj obvezno prinesejo člansko izkaznico zaradi boljše evidence članstva.

Kdor tega obvestila ne bo upošteval, ne bo imel pravice do ugodnosti, ki jih ponuja strelska družina.

Upravni odbor SD Triglav

»PO STEZAH PARTIZANSKE JELOVICE« — SOTESKA — DRAŽGOŠE

V okviru 29. prireditve Po stezah partizanske Jelovice bo v nedeljo, 12. januarja, tudi pohod Po poti Gorenjskega odreda od Soteske do Dražgoš, kjer bo osrednja slovesnost ob 12. uri pred spomenikom.

Po poti Gorenjskega odreda je del prireditve, ki je v organizaciji ZB NOV Jesenice, zato vas vabimo, da se organizirano priključite pohodni koloni, ki bo z jeseniške železniške postaje krenile proti Soteski z vlakom ob 6.15.

Da bi pri organizaciji lahko upoštevali število udeležencev pri prevozu z vlakom (okrepitev vlaka) in pri povratku z avtobusom od Rudnega do železniške postaje v Škofji Loki, vas prosimo, da nam čimprej sporočite predvideno število udeležencev na naslov: OO ZB NOV Jesenice, Titova 86, ali po telefonu 81-643.

Glede na zimski čas pohoda prijavljene opozarjamo na primerno obutev in obleko.

Pričakujemo vašo udeležbo, z geslom »ohranjajmo tradicije NOB«.

ZANIMIVO PREDAVANJE

Društvu upokojencev Jesenice vabi v soboto, 11. januarja, ob 18. uri na zanimivo predavanje profesorja magistra Rada Kočevarja z naslovom »Na stehi Evrope«. Predavanje, ki bo spremljano z barvnimi diapozitivi, bo v domu društva na Jesenicah, Pod gozdom 13.

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 11. januarja, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:
EMONA MARKET (pri hotelu Pošta), Prešernova 1/a, in DELIKATESA, poslovalnica 5, Tomšičeva 70.

DEŽURNA LEKARNA

V januarju bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

Kolektivu TOZD Valjarne debele pločevine želim ob vstopu v novo leto 1986 čim boljše delovne uspehe, dobro zdravje, srečo in osebno zadovoljstvo.

Franjo Antunović

Društvu invalidov Jesenice se najlepše zahvaljujem za darilo in obisk, vsem pa želim obilo zdravja ter mnogo lepih uspehov v novem letu 1986.

Vinko Bizovičar

Kolektivu TOZD Strojne delavnice se zahvaljujem za novoletno voščilo. V novem letu jim želim zdravja, sreče in delovnih uspehov.

Ivan Javorski

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko ob rojstnem dnevu. Obenem želim srečno novo leto vsem članom društva, upravi pa obilo uspeha pri nadaljnjem delu.

Francka Terseglav

Odboru sindikalne organizacije TOZD Družbena prehrana se najlepše zahvaljujem za čestitko ob novem letu. Obenem želim vsem v kolektivu srečno in uspešno novo leto.

Marija Javornik

Kolektivu in osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice se iskreno zahvaljujem za novoletne čestitke in jim želim srečno novo leto ter veliko uspehov.

Adolf Mulej st.

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem osebnem prazniku, obenem pa želim društvu še veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Jožef Čadež

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

10. januarja, amer. barv. fant. film SUPER DEKLE ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. krim. filma DAN MORILCEV.

11. januarja, amer. barv. fant. film SUPER DEKLE ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. thriller filma ZLOČIN IZ STRASTI.

12. januarja, slov. barv. lutkovni film ZVEZDICA ZASPANKA ob 10. uri, ob 17. in 19. uri amer. barv. fant. film SUPER DEKLE.

13. januarja, amer. barv. krim. film DAN MORILCEV ob 17. in 19. uri.

14. januarja, amer. barv. krim. film DAN MORILCEV ob 17. in 19. uri.

15. januarja, amer. barv. krim. film DAN MORILCEV ob 17. in 19. uri.

16. januarja, ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

10. januarja, premiera amer. barv. krim. filma PAJČEVINA SMRTI ob 18. in 20. uri.

11. januarja, premiera amer. barv. krim. filma PAJČEVINA SMRTI ob 18. in 20. uri.

12. januarja, hongkonški barv. karate film ZMAJEV BES ob 16. in 19. uri, ob 20. uri amer. barv. krim. film PAJČEVINA SMRTI.

13. januarja, hongkonški barv. karate film ZMAJEV BES ob 18. in 20. uri.

14. januarja, nem. barv. erot. film SEKS V VISOKI DRUŽBI ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

15. januarja, ZAPRTO!

16. januarja, franc. barv. komedija ZELJNATA JUHA.

KINO DOVJE

12. januarja, amer. barv. srhljivka MORILEC BREZ OBRIZA ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

10. januarja, amer. barv. akcij. film SUPER AGENTA ob 17. uri.

11. januarja, amer. barv. komedija POROČENA ZVEZA ob 20. uri.

14. januarja, amer. barv. krim. drama BRAZGOTINEC ob 19. uri.

VAŠA NAŠA MATINEJA

Dragi otroci, v nedeljo, 12. januarja, ob 10. uri v gledališču na Jesenicah, ob 14.30 v dvorani na Breznici in ob 17. uri v Kazini hotela Park na Bledu nadaljujemo program VAŠE NAŠE MATINEJE. V program smo vključili lutkovno igrico:

VOLK IN SEDEM KOZLIČKOV

Igrico so pripravili učenci osnovne šole Gorenjskega odreda iz Žirovnice, v sodelovanju z GTČ Jesenice. Prepričani smo, da boste z igrico zadovoljni.

To pot si bomo vzeli tudi pet minut časa za novo Cicibanovo pesmico.

Ne pozabite tudi na risbice!

Vabljeni!

POHVALE ZA »LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA«

Komisija za »Lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnem društvu Jesenice je ugotovila, da so se v letu 1985 posebno prizadevali pri okrasitvi Jesenic z rožami in zelenjem naslednji prebivalci:

CESTA MARŠALA TITA: Zofka Bedene, Mari Brezovec, Čedomir Cvetkovič, Marija Čedej, Fani Egart, Vera Fotak, Fani Fenc, Ivanka Florjančič, Franciška Golob, Marija Grintov, Ivanka Grilc, Silva Grobotek, Milica Gašperin, Majda Horvat, Marija Humar, Marija Jerman-Valant, Roman Jakopič, Nataša Kostić, Mihalina Kozminčuk, Marija Kobe, Tončka Kompare, Danijela Koritnik, Peter Klemenc, Marjeta Klemenc, Slavka Klemenc, Mara Kupljenik, Vinko Knavs, Ana Košir, Fani Kus, Vladislava Langus, Francka Mikel, Angelca Mesarič, Stana Markizeti, Ivanka Mesič, Rozka Medved, Barbara Praprotnik, Silva Pohar, Andreja Pavlič, Marija Pogačar, Anica Peterneš, Bernarda Pintar, Lojzka Pintar, Rade Rostohar, Fanika Rožič, Savka Sljepčević, Fani Smolej, Cilka Rainer, Marija Siega, Jože Slabe, Vilma Šiligoj, Rozka Škafar, Julijana Tomažič, Danica Trontal, Mara Talar, Olga Ulčar, Rozalija Vičič, Janez Vidic, Gordana Višnar, Marko-Zora Zukič, Cirila Oman in Erna Keršmanc.

Posebno lepe rože sta imela Ivanka in Jakob Piberčnik, ki bi sicer zaslužila značko za prizadevnost, ker pa značko isti osebi lahko podelimo le enkrat, sta zato med posebno pohvaljenimi.

Naknadno je komisija pohvalila Janeza Faletiča s Tavčarjeve 3B.

B. B.

IŽREBANCİ NAGRADNE KRIŽANKE

V torek, 7. januarja, je posebna komisija izžrebala nagrajence novoletne nagradne križanke, objavljene v 51/52. številu Železarja. Prejeli smo 236 rešitev, nagrade pa bodo dobili:

1.000 din KAREL POGAČAR, upokojenec ŽJ, Radovljica, Ljubljanska 20;

500 din GAŠPER ŠIMNIC, Tomšičeva 45, Jesenice in AZEM HUSKIC, Cesta železarjev 34, Jesenice;

400 din MARJAN VALENTINČIČ, Valjarna debele pločevine, MARIJA SAJEVEC, Kosova 2, Jesenice in ANDREJ OBLAK, TOZD Vzdrževanje — Plavž;

300 din SAŠA DROBNJAK, Titova 41, Jesenice, LIDIJA VRDOLJAK-ROD, OLGA MOČNIK, TOZD Elektrode in MARICA MOLAN, Faktorni oddelek.

Nagrajenci, zaposleni v Železarni, bodo prejeli nagrade 15. februarja pri svojih osebnih dohodkih, nagrajenci izven Železarne pa po 15. februarju po pošti. Čestitamo!

REŠITEV: Glamoč, revanšist, prisila, zarod, srečno in uspešno, Ness, AN, Ike, stik, prostak, jok, kino, rovt, hangar, ara, petorka, Vir, kobila, rjavost, Obote, naramka, paleta, Ank, alt, dvocevka, čar, avto, Ade.

MISEL: Če v januarju ni snega, zato šele april ga da.

OBČNI ZBOR

Društvo gojiteljev malih živalic Jesenice obvešča vse člane, da bo občni zbor 18. januarja ob 16. uri v prostorih Kazine na Jesenicah.

Na občni zbor vabimo tudi tiste, ki niso člani društva, pa bi radi postali gojitelji malih živalic in člani društva.

Na občnem zboru bodo pobirali tudi članarino za zamudnike (leto 1985) in za leto 1986.

Upravni odbor

DIA VEČER

V sejni sobi Planinskega društva Javornik-Koroška Bela bo v četrtek, 9. januarja, ob 18. uri predavanje z diapozitivi z naslovom: »Na kriških podih«. Avtor predavanja bo Ciril Svetina.

Naslednji večer diapozitivov bo 23. januarja.

Vabljeni!

HOKEJ NA LEDU

Teden derbijev:

V sredo, 15. januarja, ob 18. uri:

JESENICE : PARTIZAN

V soboto, 18. januarja, ob 18. uri:

JESENICE : CRVENA ZVEZDA

V sredo, 22. januarja, ob 18. uri:

JESENICE : KOMPAS OLIMPIJA

Vabljeni!

ALI SE »SUPER FINALE« IZMIKA?

Po sobotnem porazu jeseniških hokejistov v Ljubljani proti Kompas Olimpiji z rezultatom 7:8 (tretjine 2:1, 3:4 in 2:3) ter visoki zmagi Partizana proti Crveni zvezdi z rezultatom 9:2 (tretjine 3:0, 5:0 in 1:2) lahko rečemo, da gre zdaj za res.

Ni dolgo tega, kar smo govorili, da si težko predstavljamo, da jeseniški hokejistov v letošnji sezoni ne bi bilo v »super-finalu«, ki bo odločil o državnem prvenstvu. Če Jesenice niso resnično ne bo v letošnjem »super-finalu«, bodo morali del vzroka iskati v nedavnem visokem porazu proti Crveni zvezdi v Beogradu. Beograščani so namreč daleč najslabše moštvo v skupini A državnega prvenstva. Jeseničane je pred dnevi v Beogradu Crvena zvezda premagala s 5:1, njo pa je Partizan v soboto premagal z 9:2.

Če pogledamo zadnji derbi med Jesenicami in Kompas Olimpijo, ne moremo mimo slabe igre Jeseničanov, še zlasti v obrambi.

Ob porazu pa moramo upoštevati, da so jeseniški hokejisti nastopili zelo oslabiljeni – brez Suvaka, Klemenca in Mihe Horvata, da pa se je poškodoval tudi Drago Horvat. Tudi sreča, kot kaže, jim ni naklonjena. Za spremembo na bolje, je vendar še dovolj časa.

V drugem delu so Jeseničani odigrali pet tekem. Dve so dobili in kar tri izgubili. Na začetku so imeli dve točki prednosti pred Kompas Olimpijo, sedaj pa so Ljubljanci pred njimi za eno točko. Poleg tega so Ljubljanci od štirih možnih točk Partizan v drugem delu odščitili kar tri. Jeseničani pa v celotnem prvenstvu niso proti Partizanu osvojili niti ene točke. To dokazuje, da je Kompas Olimpija v zagonu, kljub temu, da je v letošnjem letu ostala brez nekaterih ključnih igralcev, kot so brata Lovčević, Vidmar in Beribak, pa tudi odhod Prusnika ni bil neboleč. Že nekaj časa ugotavljamo, da jeseniški hokejisti ne najdejo prave igre. Obramba je včasih tako zbegana, neiz-

najdljiva in neorganizirana, kot da gledamo začetnike. Zdi pa se, da je za slabo igranje odločilno neupoštevanje igre na mo-ža, ki Jeseničanom nikakor ne ustreza.

Kljub vsemu se moramo vendar zavest, predvsem jeseniški hokejisti, da vse še zdaleč ni izgubljeno. Usodo držijo Jeseničani v svojih lastnih rokah. Do konca drugega dela državnega prvenstva bodo odigrali še sedem tekem. Štiri doma: dve proti Partizanu ter po eno s Crveno zvezdo in Kompas Olimpijo ter tri v gosteh: po enkrat proti Crveni zvezdi, Partizanu in Kompas Olimpiji. Če nameravajo zaigrati v letošnjem »super-finalu«, je osnovno, da dobijo vse štiri tekme na domačem igrišču. Toda, če smo realni, potem bo tudi to premalo. Iztržiti bodo morali vsaj še dve, če ne celo tri točke v gosteh, saj je pričakovati, da bo Crvena zvezda izgubljala tudi na domačem igrišču. Še posebej bi bilo ugodno za Jeseničane, če bi v Ljubljani proti Kompas Olimpiji osvojili vsaj točko.

Omenili smo že, da so Jeseničani igrali precej oslabiljeni. Sreča je, da bo na voljo dovolj časa za okrevanje obolelih in poškodovanih, saj bo naslednje kolo na sporedu šele 15. januarja.

Zdi pa se, da je potrebno popraviti nekaj, brez česar v sportu ni vrhunskih uspehov. Gre za samozavest. Razumemo, da kriza pušča globoke posledice, toda boriti bi se morali od začetka do konca tekme. Z borbenostjo in več samozavesti bi se dalo marsikaj nadomestiti. Treba je biti odločen in se zavest, da so predstavniki najbolj slavne hokejske kluba v Jugoslaviji, da so nadaljevanje številnih uspešnih generacij, ki so vzniknile in igrala hokej pod Mežaklo in navezadnje, da je dolžnost slehernega jeseniškega hokejista v vsaki tekmi pustiti na ledu zadnji atom svoje moči, ne glede na rezultat, na trenutno formo, na položaj na lestvici.

D.

USPEHI ALC LESCE V LETU 1985

Alpski letalski center Lesce po svoji vsestranski dejavnosti in športnih uspehih skoraj gotovo sodi med najboljše tovrstne centre v Sloveniji in Jugoslaviji. Četudi ga tarejo gmojne težave, se zahvaljujoč prizadevanosti in iznajdljivosti uprave in vseh članov, ki jih je nekaj nad dvesto, vse bolj uspešno uveljavlja kot pomemben dejavnik tudi v turističnem gospodarstvu. Nezamenljiva pa je njegova vloga zlasti na področju teritorialne obrambe in SLO za širše slovenske potrebe in JLA.

V okviru centra je letos v strokovnem usposabljanju in v različnih športnih tekmovanjih ter vajah za teritorialno obrambo sodelovalo 54 motoristov in 106 jadralnih pilotov ter 36 padalcev. To je številka, ki se je ne bi sramovali tudi večji centri, da ne omenjamo še izjemnih uspehov, ki so jih letos osvojili padalci in jadralni letalci.

Na republiških prvenstvih so padalci osvojili deset zlatih, osem srebrnih in pet bronastih medalj, na državnih pa sedem zlatih in srebrnih ter pet bronastih. Na mednarodnih tekmovanjih so več kot uspešno branili jugoslovanske barve. Na svetovnem pokalu PARA SKI v Schwangu (ZRN) je med 76 vrhunskimi športniki iz 19 najboljših državnih moštvi leški padalec Branko Mirt zasedel odlično 9. mesto, ekipno pa so bili naši deveti. Na mednarodnem tekmovanju za pokal »Casino« Portorož je bila med 19 ekipami ekipa ALC Lesce deveta. Med posamezniki je drugo mesto zasedel Dušan Frank, 11. mesto med 58 tekmovalci pa Janez Pfajfar. Omeniti kaže odlično tretje mesto Dušana Intiharja in 16. mesto Darka Svetine Na Süd Ost Par Cup v Gradcu ter prvo mesto

Romana Božiča, tretje mesto Benjamina Smida in šesto Dušana Intiharja, ki so skakali v zmagovalni ekipi ALC I. na 8. mednarodnem tekmovanju v skokih na cilj v Celovcu. Odlično so se uvrstili tudi člani ekipe ALC s 6. mestom Branka Mirta, 8. mestom Darka Svetine in Dušana Franka.

S podobnimi uspehi se lahko pohvalijo tudi jadralni piloti ALC Lesce, ki so letos na republiških prvenstvih osvojili po tri zlate in srebrne in eno bronasto medaljo, na državnih prvenstvih pa prav tako po tri zlate in srebrne ter dve bronasti medalji. Izreden pa je bil tudi uspeh Iva Šimenca, ki je z Elenovim letalom na 19. svetovnem prvenstvu v jadralnem letenju v Rieti (Italija) med rekordnim številom svetovnih mojstrov zasedel odlično osmo mesto, kar je največji športni dosežek naših jadralcev v svetovnem merilu.

Manj blesteči so sicer uspehi motoristov pilotov, kar gre pripisati predvsem pomanjkanju ustreznih letal in skrajno pomanjkljivim možnostim za tovrstno športno dejavnost. Vendar ne gre prezreti dobro uvrstitev leške posadke Janez Polenc in Boris Kranjc, ki se je na 5. mednarodnem tekmovanju Pokal Branko Ivanuš v Portorožu med 37 posadkami uvrstila na 21. mesto.

K športnim uspehom dodajmo še odlično organizirano tekmovalno, ki jih je ALC Lesce uspešno izvedel v letu 1985. Tu gre za 23. republiško prvenstvo padalcev za člane in 10. republiško prvenstvo padalcev za mladince, ki je bilo avgusta v Lescah. ALC Lesce pa je bil tudi organizator cilja prve etape 5. mednarodnega tekmovanja motoristov pilotov za Pokal Branko Ivanuš, v katerem je sodelovalo 37 letal.

Če k naštetim športnim in organizacijskim uspehom pristojemo storitve, s katerimi se ALC vse bolj vključuje v turistično ponudbo Bleda in drugih turističnih krajev Gorenjske, bo bržčas obveljala trditve, da je po-
slanstvo ALC Lesce nepogrešljivo v nadaljnjem gospodarskem, turističnem, zlasti pa športnem in obrambnem razvoju tega dela Slovenije. Letos so z motoristimi letali opravili kar 439 panoramskih poletov in 309 vleč jadralnih letal, med njimi tudi že nekaj tujih. Odslej bo lahko turistična jadralna in motoristna letala iz tujine po opravljenih carinskih formalnostih pristajala na leškem letališču, kar bo posebno pomembno za Bled, saj so letalci in njihovi spremljevalci najboljši turisti.

KONČAN JESENSKI DEL NAMIZNOTENISKE LIGE SRS

V soboto je bila na Jesenicah zadnja tekma prvega dela I. A ženske namiznoteniške lige SRS. Jeseniške igralke so gostile ekipo Sobote in Murske Sobote ter jo premagale z visokim rezultatom 9:0. Za ekipo Jesenic so nastopile: Zora Zalokar, Barbara Markež, Mojca Aupič in Mojca Smolej. S to zmago so si Jeseničanke priborile četrto mesto na ligaski lestvici, z 10 točkami. Vodi pa ekipa Ilirije pred Vesno in Olimpijo.

Članska ekipa Jesenic je prav tako zaključila prvi del tekmovanja v I. B ligi SRS. Z osvojenimi 8 točkami je pristala na četrtem mestu, za ekipami Pirana, Izole in Save.

Spomladanski del tekmovanja v vseh ligah se bo nadaljeval v marcu. (S)

JR

USPEŠEN NASTOP MLADIH RADOVLJIŠKIH PLAGALCEV

Plavalni klub Radovljica, ki je pred dvema letoma praznoval 50-letnico obstoja, je jeseni 1985 ostal brez članske in mladinske vrste. Vzel bo kmalu zapolnila mlada generacija, saj ima klub trenutno 80 pionirjev, ki redno vadijo. Tretjina ali točneje 25 jih je tekmovalo na novoletnih mitingih v Kranju in Mariboru. Za večino je bil to zadnji nastop pred selitvijo v naslednjo starostno kategorijo. Na obeh tekmovanjih so dosegli vidne rezultate.

V Kranju, kjer je bilo tekmovanje za pionirje, rojene 1975 in 1976, je nastopila 10-članska radovljiška ekipa, sestavljena iz štirih fantov in šestih deklet. Uspešnejša so bila dekleta, ki so v štafeti 4 x 100 m mešano dosegli tretje mesto, v posamežni konkurenci pa je bila Nina Sekovanič druga na 100 m prsno in Maruša Šostarič četrta na 200 m mešano.

Leto ali dve starejši plavalci pa so merili moči v Mariboru, kamor je s kombiji odpotovala 15-članska ekipa, v kateri so bili štirje fantje in 11 deklet. Njihov nastop je bil uspešnejši od nastopa vrstnikov v Kranju, kar je razumljivo, saj je jedro ekipe tvorila najboljša klubska vrsta, ki vadi veliko več kot ostale.

Medtem ko se ostale klubske selekcije menjavajo pri treningu v majhnem bazenu hotela Grajski dvor v Radovljici, vadi prva skupina petkrat tedensko v bazenu

pokrovitelja – hotela park na Bledu in ob sobotah v Železnikih.

Vloženi trud in sredstva so tudi tokrat odtehtali doseženi rezultati. Ženska štafeta v disciplini 4 x 100 m mešano je dosegla državni rekord, med posamezniki pa so se do 6. mesta uvrstili: Staša Melink – 1. mesto na 100 m prsno, Polona Rob – 1. mesto na 100 m hrbtno, Urša

Praprotnik – 1. mesto na 100 m delfin, Saša Robić – 2. mesto na 100 m hrbtno, Primož Zadavec – 2. mesto na 100 m prsno, Petra Bole – 3. mesto na 100 m prsno, Monika Kavčič – 4. mesto na 100 m delfin, Miha Potočnik – 5. mesto na 100 m hrbtno, Katka Zadavec – 5. mesto na 100 m kravl in Mojca Krmpotič – 6. mesto na 100 m prsno.

M. R.

KRITIKA KVAZIANALIZE »MOŠKEGA« ŠPORTA

V 50. številki Železarnja (1) smo na zadnji, športni strani lahko prebrali članek z naslovom »ČAS ZA BOLJŠE DNI JE ŠE« in pod njim podpis D. Zaradi »strokovnosti« omenjenega zapisa sem kot redni spremljevalec igre jeseniškega hokejskega moštva prisiljen zapisati misli, ki so se mi ob razglabljanju pisca utrle. Naj takoj na začetku povem, da mi ne gre niti za sociološko analizo hokeja niti za moraliziranje ob slabi igri jeseniškega moštva. Tisto, kar hočem poudariti, je odnos pisca do teme, ki se je loteva in ob tem zamoli bistveno.

K stvari! Avtor v omenjenem zapisu razglablja o vzrokih za slabo igranje jeseniškega moštva, pri tem začenja in tudi končuje (!) pri posledicah, torej pri repu, ne pa, kot bi človek pričakoval, pri vzrokih. Če namreč hočemo odkriti vzroke za vrsto porazov jeseniških hokejistov v zadnjem mesecu, se ne gre ustavljati zgolj pri borbenosti, kot to počne avtor omenjenega članka, pač pa velja opozoriti tudi na širše vzroke. Kajti, če drugega ne, je borbenost sama po sebi težko objektivno določljiva, sploh pa jo gre ocenjevati v kontekstu igre posameznikov, ne le na splošno, kot odliko moštva kot celote. Torej mi ne gre toliko za to, da bi zavrnili piševo tezo o borbenosti moštva, pač pa bi jo rad nekoliko relativiziral.

Druga trditve, ki jo avtor teksta napačno razloži, človeka prav zbode v oči: »saj Jeseničani v letošnjem prvenstvu prevečkrat delujejo kot barka, ki zaman čaka, da bo odnekod zapihal ugoden veter, ki naj bi napihnil njena jadra, mornarji pa nočejo zgrabiti vesel in z močjo svojih mišic kreniti naprej.« Pristrano prispodoba razumemo v tem mislu, da so jadrske tiste, ki bi jih morali gnati veslači, ne pa veter. Torej mišice. Kajti jadrske lahko obstane sredi morja tudi zaradi tega, ker je krmar nesposoben, da bi ujel veter v jadra. Če bi bilo takšno razmišljanje simpatično zgolj za pisca zgoraj citiranih vrstic, nas ne bi smelo skrbeti, ker pa je razglabljanje zaslediti vsepoved v javnih občilih, je treba z njim obračunati, kajti posledica takšnega pojmovanja je med drugim tudi sedanja ekonomska kriza v naši državi. Pisec nam torej predlaga, naj si glavo lepo zatakne pod pazduho, sam pa menim ravno nasprotno. Jadrske nam krmari sposoben krmar, jeseniško hokejsko moštvo pa dobra uprava in kvalitetni trener.

In prav na tej točki se velja pomuditi nekoliko dlje. Kajti nekvalitetno vodstvo je že nekaj let simptom ne le jeseniškega, pač pa celotnega jugoslovanskega hokeja (na tudi ne zgolj hokeja!). Medtem ko je osnovna tendenca razvoja celotne družbe človekovo prizadevanje, da v proizvodni proces vse bolj vključuje znanje, inovativnost, da zmanjšuje fizično delo na minimum, pa je v jugoslovanskem sportu (in hokeju ni izjema!) prisoten obraten

proces: vse več športnikov je »fizikalcev«, vse bolj so reducirani na orodje, s katerim se dosegajo rezultati in proizvajajo rekordi. Športnikovo telo je vse manj človeško telo, vse bolj pa produkt, finalizacija industrije proizvodnje rezultatov. (2)

Nekolikani bolj svež veter je v jugoslovanskem hokeju zavel v prejšnjih dveh sezonah, ko je reprezentanco vodil Stefan Seme, čigar kvalitete potrjuje tudi vse bolj igra ljubljanskih hokejistov v finalnem delu državnega prvenstva (3), ki pa letos »zaradi« neposlušnosti in slabih odnosov s predsedstvom hokejske zveze Jugoslavije (4), ni bil ponovno imenovan za reprezentančnega trenerja. Ravno Seme je z dobro igranje naše reprezentance na olimpiadi v Sarajevu in na svetovnem prvenstvu skupine C v Franciji dokazal, da se hokej igra z glavo, če seveda človek to glavo zna uporabiti. Z relativno povprečnimi igralci glede na ostala moštva je dosegel zadovoljivo, taktično zrelo igranje moštva. Temu bi z drugimi besedami rekli uporaba znanja, s čimer se na Jesenicah ne morejo pohvaliti, saj z obilico izvrstnih igralcev in slabo igranje zavračajo tezo, da je samo z dobrim moštvom mogoče zmagovati. Zgornjo tezo pa spodbija tudi primer kranjskoga hokejskega moštva, ki je relativno slabšimi posamezniki in taktično zrelo igranje (ne rečem, da ne tudi z borbenostjo!) dobiva že taktično izgubljene tekme.

Primer nesoglasja Seme in HZI ter trditve D.-ja, da bodo »morda... pod Mežaklo spet trdili, da razburjamo javnost, da bi morali jeseniške hokejiste obravnavati bolj strpno in jim z dobro besedo vlitii novih moči« nam pokaže tudi na drugo raven krize jugoslovanskega hokeja. Namreč, na izrazito hierarhično zgradbo organizacije in na odnos pokorščine, ki vlada v njej. Če jeseniška uprava hokejskega kluba celo novinarjem skuša narekovati, kaj naj bi o hokeju pisali, potem je jasno, da obstajajo stvari, ki jih javno ne smemo izgovoriti. Če samo dejstvo, da je določeno informacijo treba prikriti, vzbuja sum, da stvari niso na svojem mestu. In če je uprava Jesenic patriarhalno razporejena do novinarjev, si kar ne moremo predstavljati njene odnosa do trenerjev in igralcev.

Pravzaprav smo pisca na začetku omenjenega članka lahko hvaležni. Ko s pozitivistično natančnostjo opisuje razmere v jeseniškem hokeju, nam pravzaprav nehoti razkrije več, kot se na prvi pogled zdi. Kajti pod drobnogledom se nam razkrijejo vsa naša zgoraj naštetja dejstva in teze. Skrbeti pa za nas mora, da nam pisec to razkrije nezavedno, brez jasne namena. Kajti vse bolj pristajamo zgolj na zunanje pojave, medtem ko analitično ne moremo ali ne smemo razmišljati, saj bi preveč izstopali iz sivega povprečja (5). To površnost, povprečnost in poslušnost si mi, navadni smrtniki lahko mirno opustimo, človek, ki hoče vrteti novinarsko pero in ima zgoraj našeto hibo, pa sodi samo še v Lagad (6).

Moto pričujočega zapisa naj vendarle ne bi bil toliko kritika pisarje kot kritika slabega novinarstva, ki ne zna ločiti bistva od pojave, predvsem pa kritika povprečnosti jugoslovanske hokejske zveze in klubskih vodstev, ki si skušajo na račun znoja in krvi igralcev (7) polniti prsi z odklonjanji, zepe pa z novci. Kajti vse več je tistih, ki živijo od hokeja in vse manj tistih, ki živijo zanj. Prav temu, torej sluzenju denarja, je namenjena strategija jugoslovanskih hokejskih klubov v zadnjih dveh letih (8), da s kupovanjem igralcev na tujem privabijo gledalce (bolje rečeno njihove denarnice!), s tem pa hkrati umetno zvišujejo kvaliteto raven jugoslovanskega hokeja, namesto da bi z večjim številom mednarodnih nastopov, z vzpostavitvijo strokovnega trenerskega kadra, ki bi v svojih odličnih avtonomnih, in z bistveno drugačnim odnosom uprave do hokejistov to kvaliteto dvignil dejansko. Kajti zaprt, samozadovoljen jugoslovanski koncept prvenstva nam vsaka štiri leta pokaže, da smo na evropskem dnu. Pa tudi takrat so krivi zgolj igralci, ki so »v slabi formi«, ne pa vodstvo, ki te forme ni znalo pravilno tempirati.

Roman Lavtar

OPOMBE:

1. Z dne 19. decembra 1985.
2. O tem več v Profesionalizam i (ili) socializam, Ljubodrag Simonović, Biblioteka Mladost 1985.
3. Pri tem ne gre pozabiti, da so tudi ljubljansko moštvo igralci zapuščali v desetih letih.
4. Povzeto po eni od zadnjih števil Mladine.
5. Izrazit primer takšne vrste nekritičnega razmišljanja je izjava bivšega jeseniškega hokejista Boga Jana v TV oddaji za program Alpe-Adria, kjer trdi, da se hokej kot »moška in trda« igra lahko razvije le v krajih, kjer je razvita (prav tako moška in trda najbrž) železarska industrija. Ze ljubljanska Olimpija dokazuje ravno nasprotno, pa tudi vpogled v izobražbeno strukturo hokejistov bi nam dal bistveno drugačno sliko.
6. Pisatelj Swift v Gulliverjevih potovanjih opisuje akademijo v Lagadu, kjer so učenjaki iz kumaric hoteli pridobivati sončne žarke ter mehčati marmor za blazine.
7. Letos igra npr. jeseniško moštvo zaradi poškodb brez enega branilkega para in z enim zdesetkanim napadom.
8. HK Jesenice je zaradi zadostnega arzenala kvalitetnih igralcev izjema.

RAZPIS PRVENSTVA ŽELEZARNE V VELESLOMLU IN TEKIH ZA LETO 1986

Pokrovitelj prvenstva je komisija za športno rekreacijo, organizator pa Športno društvo Mojstrana.

Vodja tekmovanja je Matevž Podrekar.

Tekmovanje v veleslalomu bo v soboto, 18. januarja, v Mojstrani, ob 10. uri.

Tekmovanje v smučarskih tekih bo v soboto, 18. januarja, v Mojstrani, ob 12. uri.

PROPOZICIJE:

VELESLOM: tekmovanje je ekipno in posamežno ter poteka v ženski in moški konkurenci.

Kategorije: moški in ženske

- do 25 let (letnik 1962 in mlajši),
- od 25 do 35 let (vključno letnik 1952 do vključno 1961),
- od 35 do 45 let (vključno letnik 1942 do vključno 1951),
- nad 45 let (vključno letnik 1941 in starejši).

Ekipa šteje po enega tekmovalca oziroma tekmovalko iz prve in druge kategorije in najboljšega tekmovalca oziroma tekmovalko iz tretje ali četrte kategorije. Vrstni red ekip se določi s seštevkom doseženih časov. Število tekmovalcev je neomejeno. Tekmovalci starejših letnikov lahko nastopajo v mlajših kategorijah, vendar so v tem primeru uvrščeni v isti kategoriji.

TEKI: tekmovanje je ekipno in posamežno in poteka v ženski in moški konkurenci.

Kategorije: moški

- do 35 let (vključno letnik 1952 in mlajši), 4 km,
- od 35 do 45 let (vključno letnik 1942 do vključno 1951), 2 km,
- nad 45 let (vključno letnik 1941 in starejši).

- Ženske:
- do 35 let (letnik 1952 in mlajše), 2 km,
- nad 35 let (letnik 1951 in starejše), 2 km.

Za ekipo štejeta po dva tekmovalca iz prve kategorije in boljše iz druge ali tretje kategorije pri moških, pri ženskah pa iz vsake kategorije po dve tekmovalki.

Poimenske prijave (z delavsko številko) pošljite na sindikat Železarnice do 15. januarja do 10. ure, ko bo v scini sobi opravljeno žrebanje startnih števil.

Organizator tekmovanja prosimo, da se udeležijo žrebanja!

Startne številke bodo vodje ekip prejeli na cilju tekmovalne proge. Kavcije ni, vendar pa bo vodstvo tekmovalca za vsako nevrnjeno startno številko zaračunalo 500 dinarjev.

Na tekmovalni dan bo organiziran prevoz tekmovalcev z avtobusi. Prvi avtobus bo imel odhod iz Koroške Bele ob 8.30, drugi pa s parkirnega prostora pred Železarno ob 8.30 in ob 10. uri. Povratek enega avtobusa bo ob 15. uri.

Razglasitev rezultatov bo takoj po zaključku tekmovanja v ciljni areni.

Prosimo, da prijavite le tiste tekmovalce, ki se bodo tekmovanja udeležili.

Po pravilniku o DŠRI ŽJ se tekmuje na lastno odgovornost!